

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmicki, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu św. Marcina 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 470

Poznań, czwartek dnia 10 października 1929

Rok XXIV

Przestroga Ojca św. przed masonerią

Wczoraj podaliśmy za Katolicką Agencję Prasową dosłowne brzmienie mowy, wygłoszonej przez Ojca św. do pielgrzymki polskiej, prowadzonej przez dwóch arcybiskupów i trzech biskupów. W mowie tej Ojciec św. skierował do Polski ważki głos przestrogi:

„Czuwajcie i módlcie się! Czuwajcie, gdyż grożą wam niebezpieczeństwa i zasady podstępne. Wróg wszelkiego dobra, którego Chrystus Pan nazwał bramami piekielnymi, nie śpi, ale czuwa i działa wśród was. Mam tu na myśli przede wszystkim sektę masonską, która szerzy swe przewrotne zasady i zgubne wpływy również i w Polsce, usiłując w szczególności zniszczyć waszą świętą i cenną spuściznę duchową i religijną, która stanowi moc i chlubę waszą. Dlatego też, powtarzam, czuwajcie, gdyż wróg nie śpi, a więc i wam nie wolno zasypiać”.

Nastąpiło wezwanie Ojca św. do pracy i działania.

Słowa powyższe są potwierdzeniem i umocnieniem przez Głowę Kościoła Katolickiego przestrogi, z jakimi się do naszego społeczeństwa katolickiego zwrócili w ostatnich latach kilkakrotnie członkowie episkopatu polskiego, zarówno zbiorowo, jak w poszczególnych wystąpieniach. Wszystko, co w społeczeństwie naszym katolickim czuje się do najgłębszą wdzięcznością odniesie się do uroczystego apelu Ojca św., tak jak serdecznie i gorąco witało uprzednio odnośne enuncjacje naszych arcybiskupów.

Ktokolwiek stoi w naszym życiu społecznym, więcej: ktokolwiek ma tylko oczy otwarte na to, co się dokola niego dzieje, zdaje sobie sprawę, że ofensywa masonerii wzmogła się w Polsce w ostatnich latach w sposób niesłychany. Nie wystarczy jednakowoż ubolewanie nad takim rozwojem stosunków; trzeba mu przeciwstawić zdecydowaną, śmiałą opinię publiczną, oraz szeroko założoną i dobrze zorganizowaną akcję katolicką.

Nasz katolicyzm nie może być tylko kontemplacyjny, musi on być wojowniczy, a zrozumienie tej prawdy musi przeniknąć zarówno szerokie koła inteligencji, jak szerokie masy ludowe. Musi też opanować polskie nasze społeczeństwo świadomość, że złamanie wpływów masonskich, że pokonanie ich przez katolicyzm jest warunkiem rozwoju sił narodowych i państwowych Polski.

To też z pobudek zarówno wyznaniowych, jak narodowych walczyliśmy z konspiracją masonską i jej ekspozytami zewnętrznymi, jako z wrogiem Kościoła Katolickiego i groźnym niebezpieczeństwem dla ducha i podstaw moralnych narodu, dla niezawisłości i samodzielności państwa naszego. Prasa katolicka stać musi w tej walce pierwszym szeregu.

Katolicka „Polska” o masonerii u nas

Wychodząca w Warszawie katolicka „Polska” pisze z powodu przestrogi Ojca św. przed masonerią, co następuje:

„Ojciec św. doskonale znaną jest sytuacja Kościoła w Polsce i niebezpieczeństwa, które mu grożą ze strony tajnych sił, usiłujących wyzyskać wszelkie możliwe sposoby i wszelkie wpływy i

„Francja lojalną sojuszniczką Polski”

Posel Reynaud prostuje doniesienia niemieckie

Paryż, 9. 10. (PAT.) Deputowany Paweł Reynaud, który powrócił do Paryża z podróży do Meksyku, przyjął korespondenta P. A. T., udzielając mu następujących wyjaśnień w sprawie rewelacji o rzekomych jego pertraktacjach ze środowiskami nacjonalistów niemieckich. Widzę — oświadczył p. Reynaud, że w czasie mojej nieobecności w Europie uczyniono mnie bohaterem iście fantastycznych opowieści. Miałem jakoby prowadzić rokowania z Niemcami. Zapytuję jednak, w czym imieniu miałem to czynić. Czy w imieniu Poincarégo, którego nawet nie uprzedziłem o mojej podróży. Jest to sprawa czysto wewnętrznej polityki niemieckiej, która oczywiście staje się sprawą czysto wewnętrznej polityki francuskiej. Rzekome moje rokowania sprowadzają się do zwykłej podróży informacyjnej, którą odbyłem do Berlina w kwietniu.

Niemcy mają podwójne oblicze. Z jednej strony oficjalnie Niemcy o nastroju pacyfistycznym, z drugiej fanatyczna mniejszość nacjonalistyczna, w ręce której wyjątkowe okoliczności mogą oddać władzę. Miałem sposobność przekonać się o możliwości tego niebezpieczeństwa i poznać całe Niemcy. Przeprowadziłem szereg rozmów z przedstawicielami wszystkich stronnictw politycznych, zaczynając od skrajnej lewicy, a kończąc na skrajnej prawicy. W wyobraźni różnych ludzi rozmowy te, które miały charakter ściśle prywatny, przybrały formę tajnych rokowań, w toku których miałem poczynić różne propozycje. Znamienne jest, że rewelacje o tych rzekomych moich propozycjach ukazały się do-

piero po 5 miesiącach. Nie trudno mi ujrzeć w tym fakcie specjalnego manewru tem bardziej, że usłudni rewektorzy starannie uchylają się od reprodukcji moich obietnic, ograniczając się do cytowania planu, wysuniętego przez stronę przeciwną. Nie mówią o rzekomym porozumieniu wojskowym francusko-niemieckim i mniemanej redukcji planu Davesa. Rzecz ma się tak samo ze sprawą korytarza gdańskiego. Cała sprawa miała przebieg następujący:

Gdy rozmówcy moi poruszyli kwestję polską, oświadczyłem im, że jeżeli wypowiadają się za aljansem z Francją, powinni żądać, abyśmy byli lojalnymi aljantami, czego najlepszym dowodem będzie lojalność nasza wobec naszej sojuszniczki Polski. Dodałem tylko, że gdyby nacjonałiści niemieccy zaprzestali swej gwałtownej kampanii przeciwko Polsce łącznie z żądaniem rewizji traktatów, atmosfera międzynarodowa znacznie się wyjaśniła, umożliwiając wspólne rozpatrzenie możliwości zaradzenia pewnym niepożądanym konsekwencjom wojny pod względem gospodarczym. Od wprowadzenia np. niektórych ulepszeń funkcjonowania pociągów tranzytowych przez korytarz gdański, daleko do zwrócenia tego korytarza Niemcom. Powtarzam, że nie było i nie mogło nigdy być mowy o tem. Wreszcie powołuję się na świadectwo samego Reichberga, który w liście ogłoszonym w dzienniku L'Avenir oświadcza wyraźnie, że w czasie moich rozmów berlińskich zachowałem całkowitą lojalność w stosunku do Polski.

Przedstawiciele Ligi Nar. na G. Śląsku

Berlin, 9. 10. (PAT.) Jutro przyjeżdżają do Berlina kierownik wydziału mniejszościowego w Sekretariacie Generalnym Ligi Narodów p. Aguirre de Carcer oraz specjalny referent do spraw mniejszościowych prof. Azcarate. W ciągu 10-dniowego pobytu w Niemczech obaj przedstawiciele Ligi Narodów odbędą konferencje z kierownikami zainteresowanych resortów w Berlinie, poczem zwiedzą nie-

miecki Górny Śląsk. Pod kierownictwem nadprezydenta regencji górnośląskiej dr. Lukaschka przeprowadzić mają oni studia nad sytuacją rolnictwa i przemysłu w prowincji górnośląskiej oraz zapoznać się ze szkolnictwem mniejszościowym.

Obaj przedstawiciele Ligi Narodów mają zwiedzić również polski Górny Śląsk i Warszawę.

placówki, aby osłabić moralne znaczenie Kościoła i wiary katolickiej. Codziennie niemal dowiadujemy się o nowych faktach, świadczących, że krecia robota masonska nie ustaje, owszem, wzmaga się i jej kierownicy nabierają coraz więcej śmiałości i tupetu.

„Masonerji chodzi przede wszystkim o zatrucie ducha młodzieży polskiej, o usunięcie ze szkoły naszej nauki religijnej i stosowania praktyk religijnych. Dla nikogo nie jest tajemnicą, że u nas szkoły prowadzone w duchu katolickim są już w nielase, a nauczycielstwo katolickie jest odpychane od stanowisk wpływowych.

„Obecnie masonerja zwróciła uwagę na harcerstwo, które radaby przekształcić w młodą armję „kielni i młota”. Odtóż nazajutrz po ostrzegawczej mowie Ojca św. przeciw zabiegom masonskim — „Głos Prawdy”, organ cieszący się wpływami u władz decydujących, wystąpił z artykułem, ubolewającym jawnie, iż harcerstwo polskie stoi pod sztandarem katolickim.

„Głos Prawdy” narzeka, że „Strażnica Harcerska” szerzy poglądy katolickie wśród młodzieży i smuci się, że harcerski polscy wrócili ze złotu w Anglii do kraju „z dziwnym niepokojem w duszy i rozterką wewnętrzną” bo przekonali się mieli, że to, co pisze „Strażnica” o masonerii, jest rzekomo zmyśleniem, że masoni czczą Stwórcę świata, nie czy-

niąc tylko różnicy między wyznaniem.

„Głos Prawdy” oświadcza:

„Autorzy ze „Strażnicy Harcerskiej” i niektórzy dygnitarze harcerscy winni pamiętać, że nie „możnaby zapewnić tolerancji młodzieży innych wyznań chrześcijańskich”, ale, że trzeba czynić to dalej, jak się czyniło dotychczas, a to, że w Z. H. P. jest 95 proc. młodzieży katolickiej (o ile wierzyć cyfrom statystyki harcerskiej) nie jest zaletą, lecz wadą Związku...”

„A więc „źle”, że Z. H. P. jest katolicki ze składu i ducha. Co gorsza, okazuje się, że nie tylko jest źle, ale nawet jest to objaw „przeciwpaństwowości”. Posłuchajmy bowiem:

„Wyodrębnienie się pod względem wyznaniowym, budzenie antagonizmów religijnych w harcerstwie, jako organizacji, przeznaczonej do wychowania młodzieży na dobrych obywateli polskich — jest robotą przeciwpaństwową”.

„Inaczej mówiąc, Zw. Harcerstwa Polskiego, pielęgnując ducha katolickiego, działał ma przez to na szkodę państwa. Byłoby oczywiście, inaczej, gdyby udało się Związek ten w odpowiedni sposób zasilić młodym narybkiem kół bezwyznaniowych i wrogich Kościołowi.”

„Znamy już dobrze metody działania jegomościów od „młota i kielni” i ich organów prasowych. Wiemy, że po pierwszym ataku na Z. H. P., w formie

utyskiwań i rad, przyjdą dalsze bardziej stanowcze. Zaczną się próby rozbijania organizacji, w czem celują działacze masonscy w Polsce, występujący pod różnymi firmami politycznymi. Ale, my, katolicy, nie będziemy spali, będziemy pilnie śledzić koronkową robotę masonskich rąk, które już tyle ciężkich win mają za sobą wobec Polski i Kościoła. Naród polski zapamięta przytem ostrzeżenie Stolicy Piotrowej, bardzo, jak widzimy, aktualne:

„Czuwajcie... gdyż grożą Wam niebezpieczeństwa i zasady podstępne”.

Tak pisze katolicka warszawska „Polska”.

Niema w Polsce niebezpieczeństwa masonerii?

Jeszcze w czerwcu b. r. konserwatywny i katolicki „Dziennik Pozn.” wystąpił w artykułach, skierowanych przeciwko obozowi narodowemu, z twierdzeniem, że „walka z masonerią, w której istotne niebezpieczeństwo Narodowa Demokracja wcale zapewne nie wierzy, jest zwykłą stronnictwu temu demagogją, umożliwiająca rzucanie gołosłownych zarzutów i oskarżeń”. „Dziennik Pozn.” zaprzeczył wówczas temu, by masonerja „była siłą realną w Polsce”, i oświadczył, że walka obozu naszego z masonerią ma wyłącznie na oku „pomawianie o masonizm przedstawicieli sfer rządowych, polityków rząd popierających”. Tymczasem — zdaniem „Dziennika Pozn.” — rzeczywistość przedstawia się nieco inaczej: „położenie Kościoła nie było od czasów odzyskania naszej niepodległości nigdy tak korzystne, jak dzisiaj...”

A Ojciec św. woła: „Czuwajcie, gdyż grożą wam niebezpieczeństwa i zasady podstępne. Wróg wszelkiego dobra, którego Chrystus Pan nazwał bramami piekielnymi, nie śpi, ale czuwa i działa wśród was. Mam tu na myśli przede wszystkim sektę masonską...”

Dokąd to konserwatystów i katolików może powieść zaciętrzewienie „sanacyjne”? Ze wówczas w czerwcu, równocześnie z „Dziennikiem Pozn.”, lewicowo - „sanacyjna” „Gazeta Zachodnia” pisała o „przesadnej obawie” przed tajemnymi związkami masonskimi, o „zwracaniu w głowie” itp., byleby od tego niebezpieczeństwa masonerii odwrócić uwagę, to oczywiście nie dziwne. To — zadanie lewicy „sanacyjnej”.

Artura Górskiego „List do nauczyciela w sprawie szkoły antyreligijnej”

Pod powyższym tytułem p. Artur Górski wydał w Warszawie we wrześniu r. b. broszurkę. Broszurka ta jest wywołana troską o młodych nauczycieli, którzy trafiają do środowiska, gdzie dziś zaczyna się kuć akcję antyreligijną w naszych szkołach. Broszurka jest oparta na autentycznym protokole z konferencji pedagogicznej, na której była mowa na temat „Szkoła antyreligijna”. Udział w tej konferencji brali nauczyciele i nauczycielki w liczbie około czterdziestu.

Broszurka jest bardzo cennym materiałem do poznania stosunku pewnej części nauczycielstwa szkół powszechnych do religii. Zwłaszcza o blicze Związku Nauczycielstwa Szkół Powsz. (t. zw. zawodowego) jest tu w dyskusji okazane wyraźnie. Jeden z mówców tak mówi: „...My wszyscy chcemy walczyć z religią z punktu rzetelnej prawdy... Podstawa Związku N. S. P. przeszkadza nam też do zajęcia otwartego stanowiska, bo nie staje pomocnie tam, gdzie ruch taki silnie się rodzi. Jest to też obłuda, bo, jak sam powiedział poseł Nowicki, że zadość by odpadło nauczycielstwa od Związku, gdyby oblicze to okazać”.

Rewelacja ta jest cenną, ujawniającą nam w dalszym ciągu wzmogoną walkę czynników wywrotowych ze sfer nauczycielskich z religią. (KAP.)

Poglądy i dążenia ustrojowe P. P. S.

P. pos. Mieczysław Niedziałkowski ogłosił w tych dniach niewielką książeczkę („Demokracja parlamentarna w Polsce”, str. 120), w której kolejno przedstawia powstanie konstytucji polskiej z 17 marca 1921, następnie powstałe około niej trudności i dążenia do zmian, dalej istniejące obecnie wnioski i pomysły, aby zakończyć obronę demokracji parlamentarnej. Książeczka ma wygląd i nastawienie propagandowe w kierunku P. P. S. dla szerokich kół czytających. W rzeczywistości jednak sposób przedstawienia i określenia zagadnień wnika przeważnie w istotę zagadnień, choćby z przymieszką z góry przyjętego poglądu socjalistycznego.

W pierwszej części, sięgającej w początki, widać zabarwienie stronnictwa, które przykładowo wykazać można dwoma rysami szczególnie rażącymi. O swoim obozie mówi p. Niedziałkowski:

„Centralny Komitet Robotniczy Polskiej Partii Socjalistycznej w manifestie do polskiego ludu pracującego, wydanym w dn. 5 listopada 1916 r., postawił w sposób zupełnie jasny postulat „Niepodległej Polskiej Republiki Demokratycznej”, co wywołało nieraz gwałtowne, nieraz pełne ironji ataki ze strony obozu Naczelnego Komitetu Narodowego i departamentu wojskowego, a nawet ze strony niektórych bliskich nam skądinąd ludzi z szeregów t. zw. lewicy niepodległościowej (str. 4)“.

Jest to uogólnienie zupełnie dowolne. Ów manifest był szczegółem niedostrzeżonym na tle całości polityki P. P. S. w ciągu czterech lat wojny, która w oparciu o Austro-Węgry i o Niemcy zmierzała wcale nie do niepodległości polskiej republiki, ale do zadowolenia się różnymi smutnymi ochłapami. W kierunku N. K. N. i dep. wojsk. tkwili od r. 1914 nietylko bliscy P. P. S. ludzie z lewicy, ale krótko i węzłowato czołowi przewodcy samej P. P. S.

A o obozie narodowym mówi p. Niedziałkowski:

„Polityka Komitetu Narodowego Polskiego w Paryżu, Komitetu, którym kierował p. Roman Dmowski, nastawiona została na walkę o władzę w samej Polsce, a nie na obronę potrzeb młodzieńczego państwa polskiego wobec pp. Wilsona Llyod-Georga i Clemenceau (str. 12)“.

Jest to twierdzenie z gruntu nieprawdziwe, na którego poparcie nie potrafili p. Niedziałkowski przytoczyć niczego poważnego. Z początków okresu powojennego spotyka się kilka stwierdzeń wyraźnych:

„Wnioskowi z 19 lutego 1919, zawierającemu t. zw. małą konstytucję, Naczelnik Państwa, Józef Piłsudski, nie sprzeciwił się. W tym samym dniu 20 lutego w przemówieniu na Sejmie uznał go za „nagrodę dla pracy całego mego życia”; później wszakże „małej konstytucji” sędzone było wywołać szereg nieporozumień i „wątpliwości”, zwłaszcza w okresie „przesilenia” po upadku gabinetu Ponikowskiego latem 1922 r. (str. 10)“.

„Próbowano, w okresie pomajowym, ukuć „legendę historyczną”, że Piłsudski „mógł” w listopadzie i grudniu 1918 r. Sejmowi nie zwolynąć i pozostać „dyktatorem faktycznym” na czas nieokreślony. Trudno sobie wyobrazić większy fałsz. Nikt, absolutnie nikt, nie mógłby wtedy postąpić inaczej, niż postąpił Piłsudski, jako Naczelnik Państwa (str. 13)“.

„Można powiedzieć, że Konstytucja 17 marca 1921 r. była wypadkową starcia dwóch wielkich prądów społeczno-politycznych: P. P. S. (i współdziałającego z nią prawie „Wyzwolenia”) z jednej, narodowej demokracji z drugiej strony; sejmowe grupy środka odgrywały rolę wtórną, konserwatyści i piłsudczycy o zapatrywaniach podówczas radykalno-demokratycznych nie próbowali z reguły wpływać ani bezpośrednio, ani pośrednio na przebieg prac konstytucyjnych Sejmu; Naczelnik Państwa Piłsudski również nie wykazywał, o ile wiem, w tym okresie specjalnego zainteresowania zagadnieniami konstytucyjnymi (str. 21-22)“.

Stwierdzenia te są słuszne, a możnaby nawet dodać więcej, że p. Piłsudski wraz z najbliższym swym otoczeniem był wówczas, w walce o konstytucję, w styczności właśnie z lewicą, idącą pod hasłem skrajnej demokracji parlamentarnej.

Przeszedłszy do okresu wejścia w życie konstytucji z 17 marca 1921 r. oraz do zarzutu niestałości rządów i ciągłych przesileni, mówi p. Niedziałkowski:

„Ludzie, związani dzisiaj z epoką pomajową, naogół przedłużali i zaostrzali każde przesilenie... (str. 37)“.

Jest to całkowita prawda, do której p. N. dodaje jeszcze, składając tem dowód rzetelności:

„Na sam koniec zostawiłem coś, co będzie biciem się w piersi. Przedstawiciele P. P. S. i Wyzwolenia, a zwłaszcza tego ostatniego, nie umieli bardzo często, w zapale walki wiecowej i prasowej, odróżnić krytyki prawicowo-centrowej większości sejmowej od krytyki Sejmu, jako takiego. Rezultaty lekkomyślnych form agitacji ujawniły się dopiero znacznie później (str. 37)“.

W dalszym ciągu (str. 38) mówi p. Niedziałkowski o przewrocie majowym i potracu o sprawę poparcia go przez lewicę, co jednak dokładniej porusza dopiero dalej w toku swej rozprawy:

„Na uczestnictwo P. P. S. w przewrocie złożyło się mnóstwo okoliczności: sytuacja gospodarcza kwietnia i maja 1926 r., legenda Piłsudskiego, Organizacji Bojowej i I Brygady, „ujemna popularność” p. Witosa, wynikała z całej jego polityki od listopada r. 1918 aż do maja r. 1926 poprzez świeże stosunkowo wspomnienie „Chjeno - Piasta” i wypadków krakowskich z r. 1923, powszechny nastroj niezadowolenia, który domagał się „wyładowania” itd., itd. (str. 86)“.

Sprawa jest jasna. Podano tu... mnóstwo okoliczności, ale nie podano tego choćby jednego... powodu, który miałby wyjaśnić stanowisko ówczesne lewicy. Nie jest to uzasadnienie, lecz usprawiedliwienie.

W następnej części książki (str. 43 do 80) przechodzi p. Niedziałkowski naprzód do przedstawienia istniejących obecnie wniosków lub pomysłów w zakresie zmiany ustroju, przyczem różnicę między Stronnictwem Narodowym a B. B. w wielkim skrócie tak wyraża:

„Obóz narodowo-demokratyczny odrzuca cezaryzm; nie chce wszechwładzy biurokracji, wystarcza mu sztuczne spogęgowanie wpływu na państwo klas t. zw. posiadających. Ale istotny i wspólny z grupami „sanacyjnymi” cel konserwatywno społecznego osiąga na innej, niż B. B., drodze. Przewodcy „sanacji”, świadomie czy nieświadomie, chcą oddać Polskę w ręce wyższej biurokracji, pośrednio wznoszącą pozycję warstw kapitalistycznych - ziemiańskich; przywódcy narodowej demokracji zwrócili uwagę przedewszystkiem na budowę hamulca społecznego przeciwko posuwaniu się o pinji kraju na lewo. (str. 62-63)“.

W ostatniej wreszcie części (str. 81-120) następuje obrona demokracji parlamentarnej i objaśnienie wniosku ustrojowego lewicy, t. j. P. P. S. Wyzwolenia i Str. Chł., obejmujące, jak wiadomo, zniesienie Senatu, ludową inicjatywę ustawodawczą, wybór Prezydenta Rzplitej przez wyborców umyślnie w tym celu wybranych w powszechnym głosowaniu, autonomję terytorjalną, zniesienie praw Kościoła i t. d., przyczem cel ostateczny nie jest zatajony:

„Socjalizm europejski, a wraz z nim i Socjalizm polski, dażą z całą energią do obrony demokracji parlamentarnej, jako tej formy organizacji państwowej, która, przy swojej elastyczności, umożliwia „rozwoj od kapitalizmu do socjalizmu” bez katastrofalnych wstrząśnień gospodarczych i wogóle cywilizacyjnych (str. 82)“.

Oczywiście, jeśli ktoś przejścia na socjalizm, szczególnie po istniejących doświadczeniach wcielania go w życie w różnych stopniach czerwoności, nie uważa za cel właściwy, nie będzie też pochwałiał tych dróg, jakimi P. P. S. pchać chce życie państwowe w socjalizm przez swe poglądy i wnioski ustrojowe. St. St.

Głosy o Stresemannie

Niektóre wspomnienia pośmiertne, poświęcone zagranicą zmarłemu ministrowi Stresemannowi, są godne uwagi ze względu na ogólniejsze poglądy, które w nich znajdują wyraz.

P. Jacques Bainville w „Action Française” pisze:

„Stresemann pozostawia dzieło nieukończone, które ma już jednakowoż swe zarysy, będzie miało swą wagę w dziejach niemieckich, a da dalsze owoce, jeśli następny nie uronia spuścizny. Podniósł on Niemcy z upadku i dał im powrotnie miejsce w Europie pod znakiem genialnego pomysłu Locarna. Przygotował rewidzję traktatu wersalskiego przez spełnienie traktatu wersalskiego. Odchodzi w chwili, gdy lewy brzeg Renu jest ewakuowany. Oddajmy ukłon. Jest to najpiękniejsza praca, jaką się widziało w

ul. Marsz. Focha 4 przy Kaponierze

KINO STYLOWE

Telefon 7-9-90.

Od piątku, dnia 11 października 1929 roku
wspaniały dramat z życia aktorów p. t.:

„ROZKOSZ ZEMSTY”

W rolach głównych: Agnes Esterhazy, Daisy d'Ora i Gustaw Diesl.
Miejsca numerowane. Przedstawienie o godz. 5, 7 i 9.
Przedsprzedaż biletów w kasach kinoteatru od godz. 12-14.
biw 7-45

Europie od czasu, gdy Bismarck doprowadził Prusy, upokorzone w Olomuńcu, do Sadowy i do Sedanu... Godniej się grzebie Stresemanna, mówiąc to, co jest prawdą, mianowicie, że był on bystrzejszy, niż inni Niemcy, i że umiał wysnuć wnioski z klęski, a nieprawdą jest przedstawianie go jako apostoła pojednania i wyznawcę pokojowości.“

P. August Gauvain, bardzo wybitny pisarz polityczny w „Journal des Débats”, pisze:

„Stresemann szedł etapami. Za cel swój uważał stopniowe uwalnianie Niemiec przez wyzyskiwanie polityki pojednawczości lub pojednania. Posługiwał się prawicą, aby zastraszać przeciwników zagranicznych a lewicą, aby zmuszać prawicę do przyjmowania jego kombinacji“.

Szczególnie zajmujące są uwagi faszystowskiego „Corriere della Sera“:

Stresemann był raczej bystrym politykiem, niż wielkim mężem stanu... Jest rzeczą niesporna, że w splotcie polityki europejskiej tendencje pacyfistyczne Stresemanna i jego styczności z Socjalną Demokracją francuską stanowiły czynnik pierwszorzędnego znaczenia, z którym należało się liczyć... Dla nas, Włochów, polityka ta miała jeden główny błąd: w podstawach jej tkwiła ukryta nieprzyjaźń względem naszego kraju, wyłączonego nie tylko z możliwych układów, o jakich myślano, ale już także z samego wstępnego nawiązania styczności między Francją a Niemcami... Nie w tem rzecz była, iżby Stresemann nie zdawał sobie sprawy z wagi Italji w grze odnowionych stosunków między zwycięzcą a zwyciężonym z wczoraj, ale w tem, że jego usposobienie, jego poglądy polityczne, jego przyjaźnie osobiste, oraz jego stosunki z Lożą (był on notorycznie jednym z najważniejszych czynników i narzędzi masonskich) oddalały go od nas i skłaniały go do szukania jakichkolwiek dróg innych w załatwianiu spraw, a nie na Rzym...“

Wynika stąd, że w Italji uważano za pewne związki masonskie Stresemanna we Francji, a z tego, co piszą Francuzi wynika, że związki te wyzyskiwał raczej Stresemann dla Niemiec niż Francuzi dla Francji.

Dementi „Osservatore Romano”

(KAP) „Osservatore Romano” z dnia 3 bm. zamieszcza następujący komunikat:

Jedna z agencji telegraficznych podała wiadomość o pertraktacjach pomiędzy nuncjuszem apostolskim w Berlinie a ambasadorem sowieckim w sprawie nawiązania stosunków dyplomatycznych pomiędzy Stolicą Apostolską a Rosją. Jest zbyt cennym udowodnić, że wiadomość powyższa, co pewien czas powtarzająca się, jest pozbawiona wszelkich podstaw rzeczywistości.

Socjalizm i wyznanie

Wystąpienie z Kościoła warunkiem umieszczenia na liście wyborczej partji socjal-demokratycznej

Kwestjonariusze, które w związku ze zbliżającymi się wyborami w Berlinie, partja socjal-demokratyczna przedstawiła kandydatom swoim do wypełnienia, zawierają między innymi następujące rubryki: Imię i nazwisko: Wiek: Odkąd należy do organizacji politycznej: — Odkąd należy do organizacji zawodowej: — Czy wystąpił z Kościoła?

„Der Deutsche” dodaje od siebie uwagę do tego, że jasnym jest, iż kandydat, który na ostatnie pytanie da odpowiedź negatywną, nie może mieć żadnej nadziei na to, by został umieszczony na bliższym miejscu listy wy-

borczej, czyli, że z pośród kandydatów socjalistycznych mają szansę wyboru w praktyce jedynie dysydenci. Socjaliści, należący do Kościoła katolickiego uznani zostali w ten sposób za socjalistów niższego rzędu. Tak to w praktyce wygląda zasada, ogłoszona przez socjalistów, że religja jest prywatną sprawą jednostki. (KAP.)

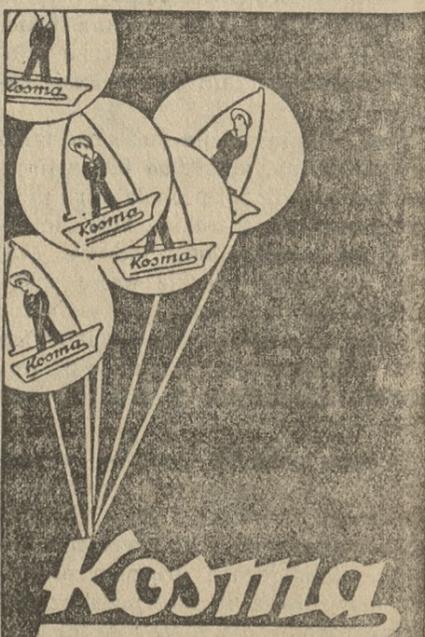
Powrót lotników Costesa i Bellonte

Wiedeń, 9. 10. (PAT.) Według doniesień dzienników z Paryża, lotnicy Costes i Bellonte zrezygnowali z dalszego lotu do Japonji i mają powrócić przez Szanghaj i Kalkutę do Paryża.

Międzynarodowy język złodziejski

Wiedeń, 10. 10. (PAT.). Przy znanym międzynarodowym złodzieju Albercie Pinto, aresztowanym przez policję brazylijską w grudniu ub. r., znaleziono swojego czasu obszerny zapyki w języku dotychczas nie znanym. Dopiero przed kilku dniami udało się stwierdzić, że idzie tu o słownik międzynarodowej nieznannej mowy złodziejskiej. Słownik ten jest obecnie tłumaczony na język francuski. Policja brazylijska dowiedziała się ponadto, że na odbytym w Lerida w Hiszpanji międzynarodowym kongresie zbrodniarzy w sprawie utworzenia centralnej organizacji złodziejskiej, jednym z głównych punktów narad było stworzenie nowego międzynarodowego języka złodziejskiego. Trzem delegatom powierzono wypracowanie szyfru tajnego. Policja brazylijska uwiadomiła wszystkie dyrekcje policji całego świata o tym odkryciu.

EAU DE COLOGNE „L'ELEPHANT”
orzeczająca 90% woda kolonska, niezbędna na bań, w podróży i po zawodach sportowych.
J. Szach, Warszawa. Tw 236

Czekolada
Konfekty
Kakao

Dokola kwestji ograniczenia zbrojeń

Zapowiedź rewizyty prez. Hoovera w Anglii

London, 9. 10. (PAT.) Ogłoszono dziś wspólną deklarację prezydenta Hoovera i premiera brytyjskiego Mac Donalda, która brzmi, jak następuje:

Rozmowa dotyczyła głównie stosunków angielsko-amerykańskich pod kątem widzenia sytuacji wytworzonej przez pakt Kelloga. Oba rządy oświadczają, iż nietylko wojna anglo-amerykańska jest nie do pomyślenia, lecz również nieufność i podejrzenia winny obecnie przestać wpływać na ich politykę narodową. Wymiana poglądów na sprawę zniesienia zbrojeń morskich doprowadziła już prawie do porozumienia, tak, że wszystkie przeszkody poprzednich konferencji zdają się być w swej istocie obecnie usunięte. Sygnatarjusze traktatu morskiego zawartego w r. 1922 w Waszyngtonie zostali poinformowani o przebiegu rozmów anglo-amerykańskich i czynioną została ostatnio propozycja odbycia konferencji pięciu mocarstw. — Tymczasem zaś rząd brytyjski i amerykański prowadzić mają w dalszym ciągu rozmowy z pozostałymi mocarstwami zainteresowanymi, w celu usunięcia wszystkich możliwych trudności przed otwarciem konferencji. W związku z bezpieczeństwem, jakie daje pakt Kelloga, oba rządy żywią nadzieję, iż wobec osiągniętego porozu-

mienia co do parytetu obu flot wszystkich kategorii okrętów, ustanie raz na zawsze współzawodnictwo amerykańsko-angielskie w budowie okrętów, a co zatem idzie, i ryzyko wojny oraz trwonienie grosza publicznego.

London, 10. 10. (Radjo.) W Waszyngtonie obiega pogłoska, że prezydent Hoover zamierza w przyszłym roku udać się do Anglii, odwiedzając tem samem wizytę Mac Donalda. Formalne zezwolenie kongresu na taką podróż nie byłoby potrzebne. Zdaje się jednak, że pogłoska ta odpowiada narazie raczej tylko życzeniom pewnych kół i nie ma faktycznej podstawy.

Nowy Jork, 10. 10. (AW.) Wyniki, dotyczące rozmów Mac Donalda z prezydentem Hooverem budzą zadowolenie zarówno w opinii amerykańskiej jak i angielskiej. Duże poruszenie wywołało oświadczenie premiera angielskiego, iż w rozmowach poruszono również kwestję długów, co na stąpiło wbrew uprzednim zapowiedziom Mac Donalda. Wobec tego przypuszczają, iż rozmowy Mac Donalda z Hooverem mają daleko większe znaczenie dla polityki światowej, niż to dotychczas starano im się przypisywać.

Stanowisko Włoch i Japonji

Rzym, 9. 10. (AW.) Zaproszenie na konferencję w sprawie rozbrojenia na morzu znalazło naogół przychylny odzew tak w prasie, jak i w kołach politycznych.

Wpływowy i dobrze poinformowany o tendencjach rządowych „Giornale d'Italia” stwierdza, iż inicjatywa w sprawie rozbrojenia na morzu stanowi doniosły krok na drodze zabezpieczenia pokoju świata. Przyjęcie zaproszenia nie może być uważane za równoznaczne z osiągnięciem kompromisu, stanowi ono tylko akt zgody na wspólne przedyskutowanie środków, wiodących do rozbrojenia na morzu. Włochy, oświadcza dziennik, nie będą

oponowały przeciwko usunięciu starych typów okrętów wojennych, wystąpią jednak zdecydowanie przeciwko zniesieniu łodzi podwodnych.

Równoczesność tego komentarza z przyjęciem zaproszenia na konferencję jest wielce charakterystyczna.

Tokio, 9. 10. (AW.) Rząd japoński na dzisiejszym posiedzeniu gabinetu postanowił przyjąć zaproszenie rządu brytyjskiego na konferencję w sprawie rozbrojenia morskiego, która ma się odbyć w dniu 20 stycznia 1930 r. w Londynie. Japońska delegacja uda się do Londynu pod przewodnictwem ministra marynarki Takarabe

wczoraj w miejscowościach pogranicznych szereg demonstracji żałobnych. Odbyły się pochody żałobne ze sztandarami. Na strażnicach litewskich wywieszono chorągwie żałobne. W związku z tą akcją podczas kwesty doszło w Szawlach do krwawej awantury, wywołanej przez szaulisów. Pobito 5 Polaków, którzy nie złożyli żądanej ofiary pieniężnej. W Wilkowie poturbowano kilku uczniów Polaków.

Preliminarz budżetowy

Warszawa, 10. 10. (AW) Uchwalony przez Radę Ministrów preliminarz budżetowy na rok 1930/31 przekazany został do drukarni państwowej celem wydrukowania do 15 bm., po czem przesłany będzie do łaski marszałkowskiej.

Seminarjum ruskie

Warszawa, 10. 10. (Tel. wł.) Acta Apostolice Sedis, które ukazały się dzisiaj w czwartek, zawierają dokument erekcyjny, według którego papież urzędowo oznajmił o otwarciu seminarjum ruskiego, dla którego odpowiednio umieszczenie będzie w najbliższym czasie oznaczone. Seminarjum służyć będzie sprawie połączenia Kościoła wschodniego z Kościołem rzymskim. Do seminarjum będą przyjmowani szczególnie młodzi Rosjanie, należący do obrządku grecko-katolickiego. Kierownictwo seminarjum papież powierzył prawdopodobnie, jak to uczynił w Instytucie Wschodnim, zakonowi Jezuitów.

Ferment w B. B. S.

Warszawa, 10. 10. (Tel. wł.) W Łodzi organizacja B. B. S. oświadczyła władzom, że wylamuje się z pod wpływu Jaworowskiego, gdyż uznaje jedynie autorytet marsz. Piłsudskiego.

Alarmy niemieckie

Gdańsk, 10. 10. (AW.) Nacjonalistyczna „Danz. Allg. Zeitung” polemizuje z wyjaśnieniami senatu gdańskiego, obalającymi twierdzenia części prasy niemieckiej o rzekomych planach polskich otrzymania w swą administrację gdańskiej części Wisły, oskarża Polskę, iż plany te mają na celu zniszczenia niepodległości gdańskiej, czego dowodem jest wizyta szefa wojskowej misji francuskiej w Warszawie gen. Denain, który przybył z Gdyni do Gdańska.

Kredyty pod zastaw zboża

Warszawa, 10. 10. (AW.) Z ogólnej kwoty 40 milj. zł, przeznaczonych przez Bank Polski na kredyty pod zastaw zboża wyasygnowano dotychczas 38 milj. zł. Z zestawień nadstanych przez instytucje kredytowe, udzielające tych kredytów, wynika, iż ogółem rolnicy zaciągnęli około 13 milj. zł pod zastaw rolniczy. Bank Polski zdecydowany jest przerzucić część kredytu Banków, które nie zdołały ulokować przyznanych im kredytów do tych, które wykazały większą ruchliwość.

Celem odciążenia sądów

Warszawa, 10. 10. (AW) Ministerstwo sprawiedliwości opracowuje projekt ustawy zmierzającej do odciążenia sądów. Mocą tej ustawy szereg drobnych wykroczeń administracyjnych i policyjnych byłoby przekazanych władzom administracyjnym z zastrzeżeniem, iż w razie niezadowolenia z rozstrzygnięcia możnaby korzystać z drogi sądowej.

Przed pogrzebem śp. Jacka Malczewskiego

Warszawa, 10. 10. (Tel. wł.) Zwłoki Jacka Malczewskiego spoczną na Skalce w grobach zasłużonych. Przed domem żaloby na Salvatorze przemówi imieniem artystów Władysław Hoffman, na Skalce przemówi minister Czerwiński. Trumna będzie złożona obok grobowca Wyspiańskiego. Sarkofag dla Malczewskiego już budują. Gdy kondukt będzie przechodził koło Wawelu, rozlegną się dzwinki dzwonu Zygmunta.

Z klubu do klubu

Warszawa, 10. 10. (AW) Poseł Jan Ledwoch, członek Str. Chł., zgłosił przystąpienie do klubu Wyzwolenia.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,89 1/2 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,88 1/2 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach — 212,16 zł, gotówką — 211,74 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 173,00 zł, gotówką — 172,66 zł.

Poznańska Giełda Pieniężna

Poznań, 10 października 1929. Dzisiejsze zebranie miało tendencję nieco spokojniejszą przy obrotach ograniczonych, wobec czego doszło tylko do kilku notowań.

Z papierów procentowych wzgl. lokacyjnych płacono za 5 proc. po konw. 49—49,50 proc., natomiast 8 proc. listy dolarowe, które się lekko osłabiły oddawano po 91,25 proc. (po dew. 8,90). Dopytywano się o 4 proc. listy zastawne konwert. ziemskie po 41 proc. i o 5 proc. premj. dol. po 60,— jednakże nie było oddawców. 6 proc. listy żytnie były po 24,50 w oddaniu bez odbiorców.

Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych robiono transakcje Kwileckim po 90,— i oddawano Cegielskiego po 38,—. Poza tem poszukiwano Brow. Krot. po 32,—, zaś oddawano R. Maya po 96,— (kursy informacyjne).

Cedula urzędowa z 10 października 1929 r.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominalu)
5% Pożyczka konwersyjna 49—49,50% P.
4% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt.
91,25% O.

Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Bank Kwilecki, Potocki i S-ka I em. zł.
90,— +

Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Cegielski H I em. zł. 38,— O.
Tendencja: Spokojna.

Giełda warszawska

dnia 10 października 1929 r.

Walut Gotówka
Dol Stan Zjedn. tr. 8,88 sp. 8,90 kup. 8,86

Dewizy:			
Belgia	tr.	124,39 sp.	124,60 kup. 123,98
Holandja	„	358,66	359,56 „ 357,76
London	„	043,88	043,49 „ 043,27
Nowy Jork	„	008,90	008,92 „ 008,88
Paryz	„	035,00	035,09 „ 034,92
Praga	„	026,39	026,45 „ 026,33
Szwajcaria	„	172,29	172,72 „ 171,86
Sztokholm	„	239,70	239,80 „ 238,60
Wiedeń	„	125,34	125,69 „ 125,07
Włochy	„	046,09	046,81 „ 046,57

Papiery państwowe i obligacje:			
4% poź inwest.	000,00	114,50	116,50
5% poź premj. dol.	000,00	000,00	062,00
5% poź konw.	000,00	000,00	049,90
6% poź dol.	000,00	000,00	080,00

Akcje w złotych:			
Bank Handlowy	„	„	000,00—116,50
Bank Polski	„	„	166,00—166,25
Pirley	„	„	000,00—051,00
W T Węgla	„	„	000,00—068,00
Cegielski	„	„	000,00—068,00
Molrzelów	„	„	000,00—019,50
Norblin	„	„	100,00—103,50

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona olejiste za 1000 kg
reszta za 100 kg
Berlin dnia 10 października 1929

Pszonica march. od st. zał.	76-77 kg. przeciętnej jakości	235,00—237,00
Tendencja	spokojna.	
Zyto march. od st. zał.	72 kg. przeciętnej jakości	182,00—186,00
Tendencja	spokojna.	
Owies march. od st. zał.		173,00—183,00
Tendencja	spokojna.	
Jęczmień browarny		196,00—216,00
Tendencja	spokojna.	
Jęczmień past. i przemysł.		172,00—188,00
Tendencja	spokojna.	
Kukurydza loco Berlin		204,00—205,00
Tendencja	spokojna.	
Mąka pszenna		28,50—33,75
Tendencja	spokojna.	
Mąka żytnia		22,50—27,25
Tendencja	ślubsza.	
Ospa pszenna		11,60—12,25
Tendencja	spokojna.	
Ospa żytnia		10,50—11,00
Tendencja	spokojna.	
Groch Victoria		35,00—44,00
Groch dr. jad.		28,00—33,00
Groch past.		21,00—23,00
Makuchy rzepakowe		13,50—19,00
Makuchy niane		24,30—24,60
Wtłoki suche		11,60—11,80
Srut Soja		19,80—20,20
Platki ziemniaczane		15,80—16,40
Ziemiaki jadalne białe		1,90—2,20
Ziemiaki jadalne czerwone		2,2—2,60
Ziemiaki jad. inne żółte		2,50—2,70
Ziemiaki fabryczne w fg.		0,09—0,10

Uwaga. do jęczmienia. Według urzędowej poprawki wczoraj także 172-188.

Ogólna tendencja spokojna.

Notowania złote w Berlinie z dnia 10 października 1929.

Wyplaty na Warszawę. 46,925—47,125
Noty wielkie. 46,825—47,225
Noty małe. 46,825—47,225

Uroczystości ku czci Pułaskiego w Savannah

Savannah, 10. 10. (PAT.) Uroczystości ku uczczeniu pamięci Pułaskiego rozpoczęły się dziś mszą połową, celebrowaną przez biskupa w Savannah Keyesa. Następnie pod przewodnictwem mera Savannah rozpoczęły się dalsze uroczystości w obecności delegacji polskiej, przedstawicieli armji amerykańskiej, stowarzyszenia córek rewolucji amerykańskiej, stowarzyszenia synów rewolucji amerykańskiej i licznych polskich delegatów z całej Ameryki. W czasie uroczystości wygłosili przemówienia mer Savannah, Ambasador Filipowicz, Franciszek Pułaski i Wacław Sieroszewski. Po przemówieniach pułk. Głogowski złożył wieniec w imieniu armji polskiej. Złożono również we wielkiej ilości wieniec w imieniu licznych stowarzyszeń amerykańskich i polskich organizacji. Orkiestra w czasie tego odegrała hymny amerykański i polski.

W dalszym ciągu uroczystości w

imieniu związków polskich kobiet przemawiała p. Napieralska, wręczając merowi Savannah sztandar Pułaskiego, przechowywany w Baltimore. Następnie pochód udał się pod pomnik, postawiony dla uczczenia Francuzów, poległych w walce o wolność Stanów Zjednoczonych, gdzie francuski attache wojskowy Sable wygłosił przemówienie w imieniu rządu francuskiego i jako zastępca ambasadora Claudela. Ambasador Filipowicz również wygłosił przemówienie, wyrażając radość, iż spotyka przedstawiciela Francji w miejscu, w którym przed 150 laty Francuzi i Polacy spotkali się, by walczyć za wolność Ameryki. Na bankiecie, który się odbył wieczorem, ambasador Filipowicz wygłosił przemówienie, charakteryzując rolę Pułaskiego w konfederacji barskiej, oraz przypominając Jego czyny na ziemi amerykańskiej.

Co mówi Woldemaras o sytuacji na Litwie

„Jedynie Polacy mogą być z niej zadowoleni”
Znęcanie się szaulisów nad Polakami

Ryga, 10. 10. (AW.) Były premier litewski Woldemaras udzielił przedstawicielowi jednego z pism litewskich wywiadu, w którym zaznaczył, że obalenie jego rządów było już od dłuższego czasu przygotowywane. Już w sierpniu otrzymał od zaufanej osoby wiadomość, że późną jesienią ma nastąpić obalenie jego gabinetu. W związku ze świętem w dniu 15 sierpnia rb. puszczone celowo — twierdzi Woldemaras — pogłoskę, że szaulisi wespół z organizacją „żelaznego wilka”, mają obalić rząd i ogłosić jego dyktatorem Litwy. Należy również stwierdzić, że kryzys rządowy miał swe źródło w przyczynach charakteru państwowego, ale również, i to w głównej mierze, w drobnych intrygach.

Na zapytanie korespondenta, dlaczego Woldemaras nazywa kryzys państwowym a nie rządowym, padła następująca odpowiedź:

„Jest to kryzys państwowy. Obecnie Litwa rewolucjonizuje się. Wczorajszej nocy aresztowano 30 osób, ile aresztowań zostało dziś dokonanych, niewiem. Ci, którzy znani są, jako współpracownicy mojego rządu, są więzieni. Kto ze mną sympatyzuje, zostaje internowany w obozie koncentracyjnym w Worniach”.

Faktyczna władza znajduje się obecnie w rękach ministra spraw wewn. Mustejkisa. O swych dalszych planach Woldemaras nie konkretnego jeszcze powiedzieć nie może. Dopóki pułk. Mustejkis wchodzi w skład rządu, dopóty on, Woldemaras, do gabinetu nie wejdzie. Jednakowoż nikt zabronić mu nie może na równi z innymi obywatelami państwa stać na straży interesów Litwy. Z obecnej sytuacji mogą być zadowoleni jedynie Polacy.

Kowno, 10. 10. (AW.) Związek oswoobodzenia Wilna zorganizował

Głosy prasy o wyborach w Wielkopolsce i na Pomorzu

Wyniki wyborów samorządowych w Wielkopolsce i na Pomorzu wywołały wielkie wrażenie wśród opinii publicznej całego kraju. Prasa wszystkich odłamów stwierdza, że są one wydarzeniem politycznym pierwszorzędnej wagi.

Dzienniki narodowe wyrażają żywą radość z powodu triumfu obozu narodowego w województwach zachodnich, podkreślając klęskę, poniesioną nie tylko przez „sanację” ale także przez socjalistów i komunistów.

„Kurjer Warszawski” stwierdza, że wybory

„daly wyniki pocieszające i ze wszechmiar uwagi godne. Ujawniły one silny i zdecydowany zwrot opinii publicznej na prawo, w sensie społecznie umiarkowanym, katolickim i narodowym, dając w Poznaniu i w szeregu najważniejszych miast Wielkopolski zdecydowaną przewagę tym żywiołom, które czasu niewoli i czasu wojny światowej tak chlubnie przewodziły społeczeństwu tutejszemu, przysparzając mu cnot niespożytych i w twardej walce o byt wypróbowanych.

„Rezultat powyższy należy z zadowoleniem powitać przedewszystkiem z punktu widzenia interesów samorządu miejskiego. Pod tym względem nowe rady miejskie w Wielkopolsce i na Pomorzu dają wszelkie rękojmie Wszędzie większość narodowa i umiarkowana jest tam zapewniona.”

„ABC” pisze:

„Wybory na zachodzie Polski świadczą, że od ostatnich wyborów do Sejmu dużo się zmieniło w Polsce. Podobny zwrot w opinii, jakie przejawiały Wielkopolska i Pomorze, każdy sumienny i trzeźwy polityk i działacz społeczny może wyczuć i w innych dzielnicach Polski. Niezadługo przemówi wyraźnie i, zdaje się nie mniej potężnie G. Śląsk.

Jakie stąd wnioski? Jasne! Skład dzisiejszego Sejmu nie odpowiada obecnym nastrojom i dążeniom społeczeństwa. Obecne rządy w Polsce nie znajdują uznania u olbrzymiej większości narodu polskiego.”

Krakowski „Głos Narodu” zamieszcza artykuł wstępny p. t. „Na zachodzie posuwamy się naprzód!” Podawasz szereg cyfr porównawczych, stwierdzających wspaniałe zwycięstwo obozu narodowego, dziennik pisze dalej:

„Wybory wielkopolskie przyniosły dalej taki dziw nad dziwami, jakim jest dla nas czysta, 100-procentowa aryjskość rad miejskich. Pomyślmy trochę nad tem, my, Krakowianie, „zaszczyceni” posiadaniem żydowskiego wiceprezydenta i przeszło 25 proc. żydowskich radców miejskich, — że ani jeden żyd nie wszedł do rady miejskiej w Poznaniu, Bydgoszczy, Grudziądzu, Inowrocławiu, Gnieźnie, ani w żadnym innym mieście Wielkopolski i Pomorza! Pomyślcie nad tem obywatele krakowscy, wprowadzający obecnie żydów do jedynej katolickiej instytucji współdzielczo - rzemieślniczej, a zrozumiecie, dlaczego Poznań musi być moralną stolicą Polski, dlaczego Poznań i tylko Poznań mógł zdobyć się na taką dumną apoteozę polskiej siły, jaką stała się wystawa krajowa — i dlaczego my wszyscy Małopolanie, Królewianie i kresowcy musimy brać z nad Warty lekcje rozumnego, praktycznego, a zarazem niezłomnego i entuzjastycznego patriotyzmu. Po wystawie krajowej wybory niedzielne są drugim wspaniałym, podziw i radość beźmierną budzącym pokazem rozumnej woli i zdrowego patriotyzmu naszej zachodniej dzielnicy.

„Niemcom i ich przyjaciółom w Genewie wybory te dały także należną odpowiedź. Polskość miast zachodniej naszej dzielnicy wykazała się w cyfrach tak zdecydowanych, w plebiscycie tak druzgocącym, że wynik tych wyborów należałoby rozstrząbić po wszystkich stolicach świata, zwłaszcza tam, gdzie propaganda niemiecka porusza z pewnym powodzeniem myśl rewizji naszych granic zachodnich.

Nigdzie na świecie, ani w Warszawie, ani w Krakowie, nie znajduje się Polska tak u siebie w domu, tak w 90 lub 100 procentowo własnym domu, jak w odebranych Niemcom dzielnicach! Nie dzielimy się tam warsztatami kultury z nikim, budujemy tam cywilizację polską, katolicką, słowiańską, a nie polsko-żydowską, pół-wschodnią i pół-azjatycką. Ludzie zachodu jakimi są Wielkopolanie, nie ugięli się pod naciskiem, ani nie dali się oszukać pustej retoryce „sanatorów” i w tej niezawisłości myśli i działania winni być wzorem dla całej Polski, a szczególnie dla naszej dzielnicy, tak strasznie jeszcze obywatelskiej strachem i zdeprawowanej metodami „sanacyjnymi”.

„Polonia” katowicka w artykule pt. „Polsko, na Poznań patrz!” podkreśla niezłomność przekonania narodowych, jaką wykazała ludność miast Wielkopolski. Dziennik pisze m. i.:

„Sprawne mają gasidła Poznaniacy i Pomorzanie. Zgasili podczas obecnych wyborów tak skutecznie „światło” sanacji moralnej, że cała uczciwa i praworządna Polska raduje się z głębi serca, nabiera siły, mocy, odwagi do walki z tymi, którzy ją wzięli w arenę. Ej zuchy! Wielkopolskie zuchy! Wiwat! Brawo! My pójdziem za Waszym przykładem!

„Jak elegancko wzięli sam Poznań. Na placu boju pozostali „sanatorzy”, socjaliści i komuniści. A „sanatorzy” mieli i aparat administracyjny i pieniądze i fundusze i posady i poparcie zgóry, nawet bojówki z Warszawy. Daremny trud. Za przykładem Poznania poszła cała Wielkopolska.

„A czeka „radosnych” twórców bałaganu, biedy i bezprawia w Polsce, klęska jeszcze na Śląsku. I tu zgasiły kopcące kurzydółko. Zgasimy gruntownie. W wyborach komunalnych nie pozostaniemy w tyle poza Poznaniakami i Pomorzaniakami!”

„Słowo Pomorskie” stwierdza, że

„Pracownicy narodowi patrząc na wyniki pracy i odczuwając zadowolenie ze spełnionego obowiązku, nie spoczną na laurach, lecz nauczeni doświadczeniem podejmą nowe wysiłki celem rozszerzenia zwycięstwa dla dobra i na chwałę Polski.

Sosnowiecki „Kurjer Zachodni” podkreśla obłudę prasy „sanacyjnej”, wysuwającej twierdzenie, jakoby „endecja” w Poznaniu nie walczyła zupełnie z komunizmem, koncentrując swój atak wyłącznie przeciw „sanacji”. „Kurjer Zachodni” w odpowiedzi na to przytacza cyfry porównawcze, które wykazują, że zwycięstwo obozu narodowego zbiegło się nie tylko z klęską „sanacji”, ale także z bardzo poważnym zmniejszeniem się ilości głosów komunistycznych.

Prasa „sanacyjna” w pierwszej chwili usiłowała przemilczeć wyniki wyborów, podobnie jak urzędowa Polska Agencja Telegraficzna. Kiedy jednak wyniki te dostały się do wiadomości publicznej dzięki doniesieniom prasy narodowej, dzienniki „sanacyjne” chwyciły się innej metody: zaczęły fałszować na korzyść B. B. cyfry uzyskanych mandatów, zarazem zaś przekonywać czytelników, że „endecja” odniosła sukcesy tylko dzięki „nieczym” metodom, przez siebie stosowanym. Przytem większość dzienników wysunęła tego rodzaju humorystyczny „argument”, jakoby sukcesy Stronnictwa Narodowego były spowodowane przybraniem przez jego komitety wyborcze nazwy „Narodowego Bloku Gospodarczego”, imitującej rzekomo nazwę Bloku Bezpartyjnego (!).

Pomijamy już fakt, że w takim np. Poznaniu lista nasza nosiła nazwę listy Narodowego Obozu Gospodarczego, w większości zaś miast listy nasze nazwane były „narodowo - obywatelskimi” lub „narodowo - gospodarczymi”. Jeśli jednak w niektórych miastach listy narodowe występowały pod nazwą „Bloku Narodowego” lub „Bloku Gospodarczego”, to za śmieszne w wysokim stopniu uznać należy twierdzenie, jakoby ludność miast naszych miała tak niewiele wyrobienia społeczno - politycznego, by listy te identyfikować z listami B. B! Mammy tu jaskrawy przykład, do jak naiwnych „argumentów” uciekać się już musi „sanacja”, by ratować swój prestiż wśród topniejącej grupy zwolenników obozu rządowego.

Co się tyczy cyfr, podanych przez prasę „sanacyjną”, to są one prosto wysane z palca. W miastach województwa poznańskiego, w których odbyły się wybory, listy będące odpowiednikami poznańskiej „dziesiątki” (Narodowego Obozu Gospodarczego), uzyskały ponad połowę wszystkich mandatów, a łącznie z N. P. R. prawicą i Ch. D. więcej niż 70 proc. „Sanacja” zdobyła niewiele ponad 15 procent ogólnej liczby mandatów (razem z cizszakowcami), co w porównaniu do wyniku wyborów sejmowych w r. 1928 oznacza ubytek głosów o przeszło połowę. Osłabił też bardzo socjaliści. Dokładne zestawienia ogólne z tej dziedziny podamy w naszym piśmie wkrótce ze względu na zainteresowanie wynikami wyborów wśród opinii publicznej.

Z pośród całej prasy „sanacyjnej” jedyny „Przedświt”, organ B. B. S. stwierdza klęskę „sanacji”, pisząc:

„Obóz Bezpartyjnego Bloku ogromnie się wyczerpał i krzątał, aby przewagę narodowej demokracji w województwach zachodnich zdruzgotać, aby możliwie najszybciej zająć tam to miejsce, które po-

siadała dotychczas endecja. Otóż, w świetle obecnych wyborów, stwierdzić trzeba, że tego celu BBWR nie osiągnął. Narodowa demokracja zachowała w zachodnich województwach swe stanowisko najsilniejszego stronnictwa.”

W dalszym ciągu organ min. Moraczewskiego pociesza się jednak, że zato „B. B. S. w Wielkopolsce i na Pomorzu „może poszczycić się już takimi wynikami, jak np. wynik grudziądzki, gdzie uzyskał dwa mandaty”. Słowo „np.” jest w tem zdaniu o tyle zabawne, że poza jednym Grudziądzem B. B. S. wogóle nigdzie nie uzyskała żadnego mandatu i nie posiada na naszych ziemiach najmniejszych wpływów.

Organ P. P. S. „Robotnik” pisze:

„Byłoby śmiesznością przeczyć oczywistości, że wyniki te (wyborów miejskich) oznaczają bardzo duże zwycięstwo obozu narodowo - demokratycznego. Ze oznaczają one „powrotną falę” tradycyjnego nacjonalizmu, tradycyjnych nastrojów mieszczaństwa bylej dzielnicy pruskiej. Te same grupy społeczne które przed dwoma niespełna laty odeszły od narodowej demokracji do „sanacji”, — dzisiaj wracają z powrotem od „sanacji” do narodowej demokracji. Cały wysiłek, którym próbowano nieraz usprawiedliwić w oczach lewicy własne istnienie, — kończy się bankrutem”.

„Robotnik” nie przyznaje się jednak przytem, że P. P. S. również poniosła klęskę we wszystkich niemal miastach Wielkopolski i Pomorza, gdzie wysunęła własną listę.

Ani jeden żyd!

W „Orędowniku Wielkopolskim” czytamy:

Na 60 wybranych w Poznaniu radnych niema ani jednego Żyda. Sprawa to dla nas, poznańczyków, zrozumiała, ale warto to podkreślić wobec innych dzielnic Polski, gdzie niema chyba ani jednej rady miejskiej, w którejby Żydzi nie zasiadali, często w bardzo znacznej ilości.

W Poznaniu niezawsze było tak dobrze. Przed wojną, za rządów pruskich, przy trzyklasowym systemie wyborczym, gdy Żydzi w Poznaniu liczyli kilka tysięcy głów, zasiadało ich po kilkunastu zawsze, a nawet przewodniczący rady miejskiej byli Żydami, jak np. adwokat Placzek, ostatni przewodniczący za czasów zaborskich. W pierwszej polskiej radzie miejskiej wybranej w roku 1919, mieliśmy również żydowskich radnych, którzy byli członkami 17-głowego niemieckiego klubu, a prócz tego był jeden Żyd sjonista, adwokat Max Kollenscher. Od roku 1921 nie mamy już Żydów w poznańskiej radzie miejskiej.

Przed czterema laty wystawili Żydzi do wyborów własną listę, lecz mandatu nie uzyskali. W obecnych wyborach mogli byli Żydzi przejść na liście niemieckiej lub komunistycznej albo „sanacyjnej”, boć wiadomo, że Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, którego częścią składową jest nasza poznańska „sanacja moralna”, wprowadził do Sejmu dwóch Żydów: Wiślickiego i Eljasza Kirszbrauna. W Poznaniu zarówno Niemcy, jak komuniści i „sanacja” oszczędzili nam tego, nie wprowadzając Żydów do naszej rady miejskiej i tym sposobem jesteśmy od nich nadal wolni.

Troski

W dniu 8 września prof. A. Peretiatkiewicz snuł w tutejszym organie „sanacyjno”-konserwatywnym rozważania na temat wyborów do rad miejskich. Rozważania te były pełne trosk i niepokoju.

„Wybory do rad miejskich w naszej dzielnicy, — pisał prof. Peretiatkiewicz — ledwie rozpoczęte, wykazują już niektóre cechy ujemne, które podkreślić należy. Nienormalnie wielka ilość list wyborczych, wysuwanie momentów politycznych na plan pierwszy, prawdopodobny brak stałej i jednolitej większości w naszych radach miejskich, to są zjawiska niepożądane i nienormalne”.

Z dalszych uwag wynikało, że prof. Peretiatkiewicz nie widział „przy wyborach wielkich bloków gospodarczych, tylko szereg list partyjno-politycznych”, przyczem nie dodawał jednak, że to rozlicie wprowadziła przedewszystkiem „sanacja”, która sama w Poznaniu wysunęła kilka list. Jaki będzie tego rezultat? — zapytywał p. Peretiatkiewicz.

„Rezultat będzie prawdopodobnie ten, że nie będzie w radzie miejskiej stałej większości i że rada miejska stanie się terenem walk partyjnych”

Tymczasem w wyniku tych właśnie wyborów, na które p. Peretiatkiewicz tak smutnie się zapatrywał, rada miejska będzie miała większość jednolitą i absolutną. Nie usunęło to troski „sanacyjnego” organu konserwatywnego, czy choćby zmniejszyło ją, lecz, przeciwnie, zwiększyło jego zmartwienie.

Dalsze wyniki wyborów

Czarnków.

Lista narodowa uzyskała 11 mandatów na ogólną liczbę 18, odnosząc znakomite zwycięstwo.

N. P. R. prawica 1 mandat, Cizszakowcy i „sanacja” 6 mandatów.

Lobżenica.

Wybory przyniosły zupełne zwycięstwo liście katolicko-narodowej, która uzyskała 493 głosy i 7 mandatów.

Lista nr. 2 Niemców, Żydów i zaprzyjaźnionych z nimi Polaków z adwokatem Knachem na czele, zdobyła razem 398 głosów i 5 mandatów.

Ostroróg.

Narodowcy uzyskali ogółem 4 mandaty na ogólną liczbę 6, N. P. R. prawica 1, N. P. R. lewica 1.

Obrzycko.

Dwie listy narodowe zdobyły ogółem 5 mandatów na ogólną liczbę 12, a mianowicie lista obywatelska nr. 2 — 3 mandaty i druga lista obywatelska nr. 4 — 2 mandaty.

Cizszakowcy — 5 mandatów, lista B. B. nr. 3 — 2 mandaty.

Świecie.

I tutaj na czele kroczy lista narodowa nr. 4, która zdobyła 978 głosów i 9 mandatów.

Lista N. P. R. prawicy nr. 5 — 220 głosów i 2 mandaty, lista „sanacyjna” nr. 1 — 458 głosów i 4 mandaty.

Lista P. P. S. nr. 2 — 688 głosów i 6 mandatów, lista niemiecka nr. 3 — 339 głosów i 3 mandaty.

Na 3421 uprawnionych głosowało 2711 czyli 79,24 proc.

Aspirin

w tabletkach

środek usmierzający bóle.

Wyjątkowo skuteczny we wszelkiego rodzaju zaziębieniach i bólach reumatycznych.

Do nabycia we wszystkich aptekach.

Nieprzyjemny zapach ust

działa odpychająco. Brzydko zabarwione zęby szpecą najładniejszą nawet twarz. Wady te dadzą się gruntownie usunąć jedynie przez codzienne używanie wspaniałe orzeźwiającej, padnanej pasty do zębów Chlorodont. Już po parokrotnym użyciu, szczególnie przy pomocy specjalnie dla tego celu skonstruowanej szczoteczki do zębów Chlorodont ze ząbkowaną szczecinią, zaznacza się zbawienne działanie tej pasty. Gnijące między zębami, resztki potraw, zostają gruntownie usunięte, oddech staje się czysty, a zęby przybierają alabastrowo biały połysk.

Choroba Heine-Medina

czyli epidemiczne porażenie dziecięce jest chorobą zakaźną wywołaną przez swoisty zarazek, mający szczególne powinowactwo do systemu nerwowego centralnego. Badania naukowe wykazały, że bakterje wywołujące tę chorobę, żyją w jamie ustnej tylko chorych dzieci, ale i także osób zdrowych z otoczenia chorego i że te osoby są reznosicielami zarazków chorobotwórczych. Osobniki takie przez wydechy i rozpylanie śliny rozsiewają bakterje i choć sami nie ulegają chorobie zakażają dzieci, które są szczególnie skłonne do tego zakażenia.

Jasną rzeczą jest, że dla zabezpieczenia się przed zakażeniem, dla uchronienia dzieci przed infekcją należy w pierwszym rzędzie dbać o odkażenie tego miejsca w organizmie, gdzie bakterje te żyć mogą, a więc w tym wypadku jamy ust. Badania bakteriologiczne wykazały, że bakterje wywołujące chorobę Heine-Medina są szczególnie wrażliwe na działania pewnych środków odkażających. Nie jesteśmy zatem bezbronnymi w walce z tą chorobą, która nawiedza specjalnie dzieci, wywołując u nich porażenia rąk lub nóg, prowadzące do trwałego kalectwa na całe życie.

Odczyt w Lwowskim Towarzystwie Lekarzy Prof. Dra Jakóba Rottfelda. Działanie odkażające, bakterjobójcze „Odołu” zostało udowodnione.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Zjazd Izby przemysłowo-handlowych

Drugi dzień obrad

Drugi dzień narad zjazdu delegatów Izby Przemysłowo-Handlowych pod przewodnictwem ministra przemysłu i handlu p. Kwiatkowskiego został zapoczątkowany referatem członka Rady Portu w Gdyni p. dr. Hilchena, który mówił na temat „Współpraca czynników gospodarczych przy rozbudowie Gdyni i portu gdynińskiego”. Referent stwierdził, że inwestycje państwowe bezpośrednio wynoszą w porcie gdynińskim około 100 milionów zł. W porównaniu do inwestycji poczynionych przez inne państwa w starych portach jest to pozycja mała. Ponieważ jednak zadania przy rozbudowie portu są ogromne, — przeto rząd musi dla przyspieszenia tempa prac przy rozbudowie Gdyni przyciągnąć również i sfery gospodarcze. Rozbudowa Gdyni winna się odbywać równocześnie w dwóch kierunkach przez bezpośrednio inwestowanie w Gdynię port i w Gdynię miasto, dalej przez pośrednie przyczynianie się sfer gospodarczych do rozwoju i rozkwitu Kraj musi sobie nadto uświadomić, że inwestycje włożone na Gdynię równają się inwestycjom na obronę krajową.

Do zagadnień poruszonych w powyższym referacie powrócił korreferent dyrektor departamentu morskiego inżynier Nosowicz, który pisząc się na wywody przedmówcy, przedstawił budżet dotychczasowych wydatków. W konkluzji doszedł do wniosku, że rozbudowa portu Gdyni, dyktowana w pierwszej mierze względami gospodarczymi, zależna jest w poważnej mierze od inwestycji prywatnych naszych sfer gospodarczych.

Po referacie dyr. Nosowicza rozwinęła się ożywiona dyskusja, w której wzięli udział m. i. pp. Dudziński z Wilna, b. minister Kiedroń, który podkreślał konieczność szybkiej rozbudowy linii komunikacyjnych, łączących kraj z Gdynią, co jest najlepszym środkiem do wzmocnienia naszego tempa gospodarczego, poczem zabrał głos prezes Izby przemysłowo-handlowej w Grudziądzu p. Koludzi.

Następny referat wygłosił dr. Battaglia o kartelizacji i handlu wewnętrznym. Zdaniem referenta kartele przemysłowe w Polsce są dziećmi konieczności, przeciwstawiając się anarchii i dzikiej walce konkurencyjnej. Kartele w Polsce naogół nie podniosły poziomu cen ponad przeciętną środkowo-zachodnio-europejską ani też ponad normę przedwojenną. W wielu gałęziach rozwój eksportu bez kartelizacji wewnętrznej byłby nie do pomyślenia. Co do wypracowanego w lonie rządu nieoficjalnego projektu ustawy kartelowej stwierdza dr. Battaglia, że ustawa taka jest u nas niepotrzebna, ponieważ rząd i tak dysponuje u nas całym szeregiem przepisów, umożliwiających mu wgląd w działalność kartelową oraz ingerencję przeciw ewentualnym nadużyciom. — Wprowadzenie osobnej ustawy kartelowej mogłoby natomiast spowodować wzrost wpływu czynnika urzędniczego na życie gospodarcze. Ewentualna kontrola nad kartelami proponuje referent przerzucić do państwa na organy samorządu gospodarczego a więc na Izby przemysłowo-handlowe.

Wywody dr. Battagli uzupełnił w dyskusji wiceminister przemysłu i handlu dr. Doleżał, który w dłuższym przemówieniu zastanawiał się nad zagadnieniami wpływu karteli na handel wewnętrzny. Stwierdził przytem, że kartele jako takie nie dają do wyeliminowania kupca detalisty, lecz przede wszystkim kupca hurtowego. Ponadto obejmują kartele przedewszystkiem dział produkcji masowej.

Po przemówieniu p. wiceministra zabierali w dyskusji głos: wiceprezes Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi Sachs, który jest zwolennikiem karteli przemysłowych, ale organizowanych w ścisłym porozumieniu z kupiectwem; prezes Dworżańczyk, który wyraził życzenie, aby pod przygotowywaną przez rząd ustawę kartelową były podporządkowane również i kartele międzynarodowe. Wreszcie poseł Wiślicki, który w dłuższym przemówieniu omówił stosunek kupca do zagadnień kartelowych. Poza wyżej wymienionymi przemawiali jeszcze pp. Sikorski, Lucht, poseł Brun i prezes Mińkowski. Ostatni zreasumował dyskusję i postawił następujące tezy:

1) kartele wytwarzają zyski dla producentów, 2) kartele przez zyski racjonalizują przemysł, 3) kartele pogłębiają rynek ilościowo i jakościowo, 4) kartele

nie przeciwdziałają inwestycjom, 5) kartele nie mają za zadanie eliminowanie handlu, 6) kartele wspomagają eksport oraz gospodarcze porozumienia międzynarodowe.

Po krótkiej przerwie zabrał głos kierownik ministerstwa skarbu p. Ignacy Matuszewski i skonstatował, że dotychczas nie zdołaliśmy zorganizować dostatecznie naszego rynku wewnętrznego. Odczuwamy brak pieniędzy; brak ten podraża pieniądź i utrudnia również płacenie podatków. Głównym więc zagadnieniem, stojącym przed rządem oraz sferami gospodarczymi, jest sprawa kapitalizacji. Do naprawy sytuacji służą dwie drogi: 1) uzyskiwanie kredytów zagranicznych, 2) kapitalizacja wewnętrzna. Kapitalizacja wewnętrzna nie byłaby jednak wystarczająca bez aktywizacji bilansu handlowego. Omawiając w dalszym ciągu politykę celną, p. Matuszewski oświadcza z niezwykłym optymizmem, że rdzeń naszego życia gospodarczego jest zdrowy. W chwili obecnej ministerstwo bada zagadnienia podatkowe i w sprawie tej we właściwym czasie powoła koła gospodarcze do zaopiniowania projektów rządowych. Rząd interesuje się żywo kwestją równowagi między produkcją i konsumpcją. Zadaniem rządu jest tworzenie warunków dla naszej produkcji, zaś rozwój tej produkcji i wyzyskiwanie koniunktury jest zadaniem sfer gospodarczych.

Z kolei wygłosił referat prof. Adam Chelmoński radca prawny Izby przemysłowo-handlowej w Warszawie, mówiąc o organizacji naczelnej izby gospodarczej. Samorząd gospodarczy, zdaniem referenta, winien być rozbudowany w kierunku rozszerzenia jego funkcji władzy. Naczelna izba gospodarcza miałaby się składać z 110 członków, z osódm przedstawicieli przemysłu, handlu, finansów, rolnictwa, pracy najemnej, rzemiosła oraz ekspertów poszczególnych dziedzin życia gospodarczego. Działalność jej sprowadzałaby się: 1) do opinjowania w sprawach dotyczących wydawania ustaw i rozporządzeń natury ogólnej o charakterze gospodarczym oraz inicjatywy w tym kierunku; 2) wydawania łącznie z rządem rozporządzeń z mocą ustaw w sprawach gospodarczych w zakresie zasirżonym przez władze ustawodawcze. W ten sposób podjęta praca i obowiązki naczelnej izby gospodarczej odciałyby ją od ustawodawstwa od zagadnień specjalnych, a zapewniałyby uwzględnienie postulatów życiowych gospodarczych.

Ostatni referat wygłosił dyrektor Związku Uzdrawisk polskich p. Szczerbiński, zajmując się naszym bilansem turystycznym, który jest wybitnie ujemny. Przedstawił on szereg postulatów, których urzeczywistnienie naprawiłoby istniejący stan rzeczy. Wreszcie zabrał ponownie głos gospodarz zjazdu p. min. Kwiatkowski, stwierdzając z zadowoleniem, że zjazd poruszył najkapitałniejsze zagadnienia gospodarcze państwa. Opinię sfer gospodarczych są motorem dla rozwoju sprawności naszej administracji gospodarczej. Jeśli chodzi o stosunek sfer gospodarczych do rządu, to p. minister podkreślił, że jest przeciwny, iż sfery gospodarcze nie będą wymagać od rządu rzeczy nieziszczalnych. Droga zaś odbudowy gospodarczej Polski zgodnie kroczyć musi nie tylko rząd, ale i całe społeczeństwo.

Jako ostatni zabrał głos prezes Izby przem. - handlowej w Warszawie p. inż. Klarner, stwierdzając, że konferencja przedstawicieli życia gospodarczego z członkami rządu dała przeświadczenie, iż społeczeństwo i rząd winny współdziałać w rozwoju naszego życia gospodarczego.

Po przemówieniu p. Klarnera p. minister przemysłu i handlu odkładając dyskusję nad referatami prof. Chelmońskiego i dyr. Szczerbińskiego do następnej sesji — zamknął zebranie.

Z rynków nabiału

Zbyt wysoki poziom oficjalnych notowań na niemieckim rynku masła, a co zatem idzie podwyższenie cen masła w detalu, które znaczne zmniejszenie się konsumpcji za sobą pociągnęło — z drugiej zaś strony poważny dopływ pierwszorzędnych i standartowych gatunków masła, spowodowały w ub. tygodniu ogólne osła-

bień koniunktur. Wprawdzie utrzymano notowania na dotychczasowym poziomie — jednakże ogólną sytuację oficjalnie podano jako słabą, co prawdopodobnie ewentl. obniżenie cen spowoduje. Notowania berlińskie w dniu 8 października b. r. brzmiały: za I gatunki 193 Rmk. per 50 kg. franko stacja odbiorcza, za II gatunki 176 Rmk., za III gatunki 160 Rmk. Mimo znacznych ustępstw w cenie zbyt masła polskiego natrafił na poważne trudności. Tem się tłumaczy, że dowóz masła polskiego na rynek angielski znacznie wzrósł.

Koniunktury na rynku angielskim są na ogół mocne, a zwłaszcza dla masła niesolonego jest większe zainteresowanie. Oficjalne notowania masła polskiego dochodziły do 170 sh, którą to cenę osiągały wyborowe gatunki.

Zmniejszenie się możliwości eksportu nagromadziło większe zapasy na rynku wewnętrznym, który wykazuje temsamem bardzo spokojną tendencję. (Informacje Zw. Gosp. Spółdz. Mleczarskich w Poznaniu.)

Krótkie informacje gospodarcze

— Niemiecko - atlantyckie Towarzystwo kablowe planuje wybudowanie w bież. roku najdłuższej podmorskiej linii kablowej z Niemiec do Vigo w poł. Ameryce. (j)

— Londyńska City wyraża wielkie niezadowolenie z powodu nikłych skutków podwyższenia stopy dyskontowej przez Londyn. Kurs funta nie wykazał wzmocnienia, a ostatnio 252 tys. funtów w złocie odpłynęło znow do Francji. (j)

— W Budapeszcie wybuchł zatarg w świecie filmu mówionego (t. kkie), między niemiecką firmą Siemens Halske a amerykańską Western Electric na tle koncesji. Siemens Halske obłożyła aresztem urzędzenia firmy Western Electric. Wszystkie kina dźwiękowe są zamknięte. (j)

— Z Amsterdamu donoszą, że koła zainteresowane zaniepokojone są pogłoskami o bliskim podwyższeniu stopy dyskontowej przez Bank Holenderski. (j)

— Koszta utrzymania w W. M. Gdańsku wzrosły w miesiącu wrześniu w porównaniu do miesiąca sierpnia r. b. o 1,1 proc.

— Donoszą z Nowego Jorku, iż rząd jugosłowiański podjął kroki na rynku nowojorskim w celu uzyskania pożyczki w wysokości 100 mil. dolarów. Pożyczka ta ma służyć do rozbudowy portów adriatyckich Splitu i Kotor i dla rozbudowy jugosłowiańskiej sieci kolejowej. Oba te porty mają być bezpośrednio połączone koleją z Białogrodem a przez to z Węgrami i Austrią.

— W Nowym Jorku utworzył się olbrzymi koncern z kapitałem zakładowym 45 milionów dolarów, który będzie wyrabiał i sprzedawał na zamówienie pocztowe małe samochody po cenie detalicznej 200 dolarów od samochodu.

PODATKI I OPŁATY

(p) Deklarowanie wartości towarów eksportowanych do Austrii. Na podstawie informacji z min. przemysłu i handlu oraz dyrekcji kolei państwowych w Poznaniu Izba przem.-handlowa w Poznaniu komunikuje: zarząd kolei austriackich, względnie austriackie urzędy celne wymagają przedstawienia przy przywozie przesyłek, przeznaczonych do Austrii do wodu, wskazującego wartość towarów, a to celem umożliwienia właściwego wymiaru podatku obrotowego. Zasadniczo takim dowodem winna być oryginalna faktura, dołączona przez nadawcę do listu przewozowego, a w wypadkach niewzbudzających podejrzenia, mogą odnośne władze celne uznać także wartość towarów, którą nadawca obowiązany jest uwidocznic w obu egzemplarzach deklaracji dla urzędów celnych dołączonych do listu przewozowego. Celem uniknięcia przetrzymywania przesyłek do Austrii na stacjach granicznych oraz połączonych z tem kosztów, należy zwracać uwagę nadawcom na konieczność dołączenia faktury do dokumentów przewozowych, względnie dokładnego określenia wartości towarów w deklaracjach celnych (druk P. K. P. Ser. H. Nr. 29a). Jedynie przy następujących towarach, dla których ustalona jest wartość przeciętna, może narazie odpaść wykazywanie wartości: kawa surowa i herbata (z wyjątkiem w opakowaniach dla sprzedaży detalicznej), figi suszone, koryntki i duże rodzynki z pestkami, sułtanka (rodzynki bez pestek) i winogrona malagowe, cytryny, limony, pomarańcze, mandarynki, daktyle, migdały suszone - łuszczone, melasa z buraków cukrowych, pszenica, żyto, jęczmień, owies, kukurydza w kaczanach lub łuskana, tartarka, proso, mąka a mianowicie: przednia pszeniczna wszelkich sort, kukurydziana, inne mąki, grys pszenicy i kukurydziany, kasza jęczmieńna i jaglana, orzechy laskowe dojrzałe łuskane, ryż z wyjątkiem 100-wego ryżu łamanego, jaja, smalec wieprzowy, (sądro i słonina wieprzowa topione), słonina wieprzowa, olej kokosowy oczyszczony (masło kokosowe)

a) w opakowaniu, b) w beczkach do fabryk margaryny za zezwoleniami c) w beczkach inne oleje — jednak z wyjątkiem olejów jadalnych a) w cysternach, b) w beczkach, mięso mrożone, żelazne trawersy surowe o wysokości od 500 m/m. i wyżej (jako towar handlowy), żelazo w sztabach (jako towar handlowy), węgiel kamienny, koks, węgiel brunatny i cukier.

KRONIKA GOSPODARCZA

(K) Polski kwas siarkowy dla Rosji sowieckiej. W tych dniach podpisany został w Katowicach pierwszy układ w sprawie dostawy kwasu siarkowego z Polski do Rosji Sowieckiej. Transakcja ta zawarta między Zjednoczeniem Sprzedaży Kwasu Siarkowego w Katowicach a rządem sowieckim dotyczy 2.000 ton kwasu siarkowego mocy 97/98 proc. wartości około 400.000 zł. Jak nas informują, transport ten użyty będzie dla celów hutniczych w Rosji. Tym sposobem dla naszego kwasu siarkowego otwarty został nowy rynek zbytu, gdyż za pierwszą transakcją, nastąpią zapewne i dalsze.

(K) O uzdrowienie przemysłu krochmalniczego. W dniu 2 bm. odbyło się w Izbie przem.-handlowej w Poznaniu posiedzenie ściślejszego komitetu, wyłonionego przez reprezentantów przemysłu krochmalniczego na zebraniu w dniu 14. 9. rb., na którym przedmiotem obrad była kwestja uzdrowienia stosunków w naszym przemysle krochmalniczym, znajdującym się, jak wiadomo, w położeniu bardzo ciężkim. Komitet po rozważeniu różnych możliwości konkretnych uchwałił wypracować konkretny projekt organizacji, która miałaby scentralizować w jakiejkolwiek formie producentów krochmalu i przedłożyć następnie projekt zainteresowanym do powzięcia dalszej decyzji.

(k) Polskie pożyczki zagraniczne na giełdzie w Nowym Jorku. Kursy poszczególnych pożyczek zagranicznych kształtowały się następująco: 6-procentowa pożyczka dolarowa notowana była na giełdzie nowojorskiej w sierpniu po kursie najniższym 75 dolarów, najwyższym — 79 dol. przy obrotach — 43 tys. dolarów. Kurs najniższy tej pożyczki w lipcu r. b. wynosił 76 dol. Natomiast 3-procentowa pożyczka dillorowska notowana była w sierpniu po kursie najniższym 94 dol., najwyższym — 95,62 dol. Obroty tą pożyczką wzrosły w sierpniu w porównaniu z lipcem r. b. o 10 tys. dolarów i wynosiły w Now Yorku 248 tys. dol. Pożyczka stabilizacyjna, notowana obecnie po kursie 84,5 dol. — 84,75 dol. miała w sierpniu na giełdzie nowojorskiej kurs najniższy — 85 dol., zaś kurs najwyższy — 85,75 dolarów. W porównaniu z lipcem obroty tą pożyczką wzrosły i wynosiły wbec 363 tys. dol. obrotu lipcowego — 793 tys. dol. w sierpniu.

Z ZAGRANICY

(z) Spichrze amerykańskie przepełnione pszenicą. Jak donoszą z krajów środkowo i południowo - amerykańskich, spichrze i elewatory są przepełnione pszenicą. Daje się odczuć również dotkliwy brak wagonów i środków przeładunkowych w portach. Również z Rotterdamu i Antwerpii sygnalizują, że na składzie leży już zgóry 150 tys. tonn, a codziennie napływają nowe okręty. To wszystko dzieje się w roku, kiedy światowa produkcja pszenicy ma być o 12% mniejsza od ub. r., a sam Meksyk miał wykazać urodzaj o 50% garszy od zbiorów zeszłorocznych. Wielki głód i drożyzna kapitału, jak również duże pozostałości zeszłoroczne, działają w dalszym ciągu zniżkowo na any. (j).

(z) Pożyczki niemieckie w Stanach. Szef wydziału finansów i inwestycji w ministerstwie handlu Grosvenor Jones ogłosił studjum o pożyczkach niemieckich w Stanach Zjedn. Wykazuje on, że w ciągu ostatnich 15-tu lat Niemcy pożyczczyły w Stanach 1 miliard 179 milionów dolarów. Z sumy tej 383 miliony przypadają na niemieckie pożyczki rządowe. Jones zaznacza że niemieckie pożyczki mieiskie oraz poszczególnych państw Rzeszy mogłyby być znacznie większe, gdyby nie nadzwyczajnie surowa cenzura komitetu doradczego dla pożyczek zagranicznych.

(z) Załamanie się kubańskiej produkcji cukru. Z Nowego Jorku donoszą, że nad największym kubańskim koncernem cukrowym rozciągnięto nadzór sądowy z powodu niewypłacalności. W związku z powyższym miały miejsce gwałtowne demonstracje niezadowolonych robotników. Przepisać należy światowej nadprodukcji cu ru. (j)

Z WYDAWNICTWA

(w) Rolnictwo. Wyszedł z druku zeszyt 3 tomu IV czasopisma „Rolnictwa”, poświęconego polityce rolnej, leśnej i weterynaryjnej i wydawanego z zasiłku ministerstwa rolnictwa pod redakcją dr. Adama Rosego. Zeszyt zawiera artykuły: Tendencje rozwojowe rolnictwa światowego — Kurt Ritter. — Potrzeby nauki w zakresie hodowli zwierząt — Karol Malsburg. — Ochrona celna a popieranie wywozu w polityce zbożowej Niemiec — Witold Okoniewski. — W sprawie utrzymania przemysłu cukrowego w Polsce — Jarosław Sakowicz. — Współpraca wojska z producentami rolnymi w zakresie handlu zbożem — Piotr Imielski. — Zeszyt obejmuje ponadto stałe rubryki

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Rzadki wypadek w sądownictwie

Prokurator domaga się uwolnienia oskarżonego, tymczasem trybunał częściowo w myśl wywodów obrony skazuje podsądnego

Znany na naszym gruncie kupiec i przemysłowiec p. St. Kalamajski otrzymał swego czasu list, który wprowadził go w niemale zdumienie. Otóż autor anonimowego pisma groził p. Kalamajskiemu pozbawieniem życia i zniszczeniem całego majątku, o ile nie złoży dobrowolnie większej ilości pieniędzy w paczce i... nie zawiesi jej na specjalnie wbitym haku w filar Mostu Dworcowego. Pan K. nie przestraszył się tego szantażu i posłał list do policji śledczej, która miała doskonałe pole do zabawy nia się w detektywów.

O podanej w liście godzinie dwaj agenci zjawili się na moście i nieznacznie poczęli śledzić przechodniów. Nie długo musieli czekać, gdyż niebawem zjawił się pewien mężczyzna — przeszedł most, powrócił, przechylił się przez barjerę, jakdyby czegoś szukał. To wystarczyło agentom i zagrodzili drogę tajemniczemu jegomościowi.

— Co pan tu robi? — zapytał jeden z nich.

— Nic — odparł skonfudowany, dodając drżącym głosem: zamówiłem sobie „randkę” i... czekam na nią bogdanke.

Odpowiedź ta nie przekonała detektywów, zaprowadzili też nieznanego w celu wyjaśnienia sprawy na policję. Tu stwierdzono, że nazywa się on St. Koczorowski i twierdził uparczywie, że nie pisał żadnego listu, lecz istotnie o-

czekiwał na moście niejaką p. Rypińską, z którą się miał spotkać.

Spisano protokół i wkrótce p. Koczorowski zasiadł na ławie oskarżonych pod zarzutem zbrodni wymuszenia z par. 254 k.k. Podczas przesławy rzeczoznawca - grafolog dr. Piasecki stwierdził, że list pisał podsądny Sw. Rypińska znów zeznała, że wprawdzie oskarżony proponował jej „randkę” na moście, ale ona nie przyszła.

Prokurator wniósł o uwolnienie — twierdząc, że groźba w liście była zbyt mało konkretna, aby można się w niej dopatrzyć znamion przestępstwa, objętego aktem oskarżenia. Oprócz tego twierdził, że wywód grafologa można uważać jako akcesoryjny i dla tego jest on w tym wypadku niewystarczający.

Obronca mec. Fersten przyłączył się do wniosku o uwolnienie oskarżonego, twierdząc, że gdyby sąd uznał winnym p. K., to może tu być mowa co najmniej o występku wymuszenia ze zwyczajną groźbą, zatem z par. 253 k.k., ale w każdym razie nie z par. 254 k.k.

Wbrew wnioskowi prokuratora trybunał skazał oskarżonego za zwykle wymuszenie (253 k.k.) na miesiąc więzienia, przyczem kara uległa umorzeniu przez amnestję. Przeciw temu wyrokowi zgłosił prokurator i obronca rewizje, domagając się całkowitego uwolnienia oskarżonego. (z)

Najnowszy, 2-gi numer trzeciego rocznika „Wielkopolskiej Ilustracji” zawiera wśród bogato ilustrowanych artykułów oryginalną korespondencję p. t.

„Truskawiec — perła polskich wód“

zaznajamiająca nas z walorami Truskawca, jako jednego z najlepszych uzdrowisk w Europie.

Niemiejsze zainteresowanie wzbudzi artykuł sympatyka „Wielkopolskiej Ilustracji”, nadesłany z San Pedro (Kalifornja), który dzieli się z czytelnikami swymi wrażeniami, odniesionymi w czasie manewrów eskadry amerykańskiej, objęty tytułem:

„24 godziny na linjowcu Wuja Toma“

Pozatem znajdujemy w numerze tym sporo aktualnych zdjęć z całego świata, jak n. p. z uroczystości święto-wacławskich w Pradze, z lotu samolotu rakietowego, ze sportu i mnóstwo innych ciekawostek. Numer uzupełniają zwykłe działy stałe, jak odcinek powieściowy, nowela, mody, szarady i humor.

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokiego kół publiczności. Pojedynczy egzemplarz tylko 45 groszy, miesięczny abonament 1.50 zł., kwartalny 4.— zł. Egzemplarzy okazowych bezpłatnie należy żądać wprost od administracji: Poznań — św. Marcin 70).

VI Dzień Katolicki

Przygotowania w całej Wielkopolsce

Zewsząd ze wszystkich miasteczek, z każdej niemal wioski parafjalnej nadchodzą pomyślnie wiadomości. Tworzy się wszędzie komitety parafjalne VI. Dnia Katolickiego, który odbędzie się w święto Chrystusa-Króla w niedzielę, 27 października r. b.

Staną do apelu: Liga Katolicka, Zw. Katol. Tow. Robotników Polskich, Zw. Kobiet Pracujących, Zw. Młodzież Polskiej, Zw. Młodych Polek, Katolicki Zw. Abstynentów. Przyłączyły się oddziały Zw. Tow. Dobr. „Caritas”.

Obmyśla się plan postępowania w poszczególnych miejscowościach, według wskazówek odebranych z biura generalnego komitetu VI. Dnia Katolickiego, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 22, II piętro.

„Karjera sportowca“

Niefortunna próba filmowa

Komitety wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego na miasto Poznań zaprosił do „Kina Stylowego” grono osób, oraz przedstawicieli prasy dla zademonstrowania filmu realizowanego pod jego auspicjami przez instruktorów (i kursistów) Centralnej Wojskowej Szkoły Gimnastyki i Sportów. Rzecz cała jest poprostu nieudana a tytuł filmu — chybiony.

Fabula jest następująca: zmęczony pracą zawodową „Felek” wychodzi z warsztatu, spotyka „Władka”, udaje się z nim na kawę do „Botaniku”, zwierza

się o przygodzie podczas przejażdżki łodzią na Warcie, kiedy to jeden z pasażerów łodzi wpadł do wody, a reszta towarzystwa nie mogła mu pomóc, nie umiejąc pływać. Przygodny „andrus” ratuje niedoszłego topielca. „Chciałbym się koniecznie nauczyć pływać, gdybym nie był taki słaby” — mówi Felek do swego przyjaciela. Ten — widocznie zapalony sportowiec — prowadzi go na „Stadjon C. W. Sz. G. i S.”, gdzie Felek widzi zaprawę gimnastyczną, ćwiczenia wolne, lekkoatletyczne — zapala się do sportu, a po zbadaniu w „Poradni lekarskiej” zapisuje się na kurs i staje się nieprzeciętnym sportowcem.

Jeżeli film ten ma być „propagandowym”, to celu swego nigdy nie dopnie. Zbyt mało jest w nim życia, a za wiele „musztry”, aby zdołał zapalić kogokolwiek do sportu. Jeżeli można wogóle mówić o akcji, to jest ona tak nikła, że oglądanie filmu prędzej znudzi niż zainteresować może. Jeżeli ma być pokazem ćwiczeń w Szkole Gimnastyki i Sportów, to i tu jeszcze nie stoi na wysokim poziomie. W Poznaniu zainteresować może jedynie z tego względu, że na ekranie widzi się wielu znanych sportowców, którzy chętnie zobaczą siebie też... w kinie, zamiast w przyjacielskim gronie.

Szkoda poprostu pieniędzy na rzecz bezwartościową. Lepiej było tą poważną bądźco bądź sumę zużyć w innym celu, a znacznie tańszym kosztem wypożyczyć z Warszawy film nakręcony staraniem tygodnika „Stadjon”, który jest również bardzo słabutki, ale choćby tylko przez zdjęcia t zw. zwolnione, jest przynajmniej pouczającym.

Dwa samobójstwa

Powiesił się wskutek nieporozumień domowych — Tajemniczy strzał rewolwerowy

W Bydgoszczy w komórcie swego mieszkania powiesił się 48-letni Paweł Chojnacki zamieszkały przy ul. Toruńskiej 162. Powodem rozpaczliwego kroku były nieporozumienia domowe.

Na ul. Warszawskiej, w zamiarze samobójczym postrzelił się z rewolweru Zofia Baruchówna z Pawłówka w pow. bydgoskim. Desperatkę, w stanie bardzo ciężkim przewieziono do bydgoskiej lecznicy powiatowej. Powód targnięcia się na życie Baruchówny nie jest znany. (k)

KALENDARZYK

Czwartek, 10 października 1929

Słońce: wschód 6.08 — zachód 17.10; — długość dnia 11 godz. 2 min.

Księżyc: wschód 14.32 — zachód 21.13; — pierwsza kwadra.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Czwartek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 7 st. C., pochmurno, wiatr południowo-zachodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 748 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 17 st. C., najniższa plus 7 st. Cels. Ilość opadu 1 mm.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych: — 0,20 m.

Kal. rz. kat.: Franciszek Borgiasz; jutro Placyda P.

Kal. słow.: Tomił; jutro Dobromiła.

Biblioteka I. J. Kraszewskiego (Wrocławska 17) otwarta codziennie od 12—1 i od 4—7, w soboty od 12—3. Kaucja zł 3,00. Abonament zł 1,80. Wpis zł 0,50.

OSOBISTE

— **Z Wilk. Izby Rolniczej.** Zarządzeniem Min. rolnictwa, przez Tow. Ogrodniczych p. Edward Netzel mianowany został radcą Wielkopolskiej Izby Rolniczej.

— **Srebrne gody** obchodzą w dniu 11 bm. pp. Marcin Matuszewski z małżonką swą Ludwiką z Staniszkowskich. P. Matuszewski, obecnie właściciel detal. handlu żelaza przy ul. św. Marcina 27, hurtowni przy ul. Przemysłowej oraz fabryki maszyn i narzędzi ślusarskich, mieszkał poprzednio w Śremie, ciesząc się wśród tamtejszego obywatelstwa jak największym poważaniem. Brał czynny udział w powstaniu, piastując następnie stanowisko naczelnika śremskiej straży ludowej.

— **Srebrne gody** obchodzą w sobotę, 12 bm. małżonkowie Marcin i Józefa z domu Tyma Górczyńscy, zamieszkali przy ul. Grottera 3. Msza św. na intencję Jubilatów odbędzie się tegoż dnia o godz. 9 w kościele Matki Boskiej Bolesnej na św. Łazarzu.

— **Srebrne gody małżeńskie** obchodzą w piątek, dnia 11. bm. pp. Andrzej i Maria z Boroschów Skrzypczakowie, zamieszkałi przy ul. Małeckiego 6. Msza św. na intencję Jubilatów odbędzie się w kościele Matki Boskiej Bolesnej na Łazarzu o godz. 7-mej.

— **Złote gody.** W niedzielę, dnia 13 bm. obchodzą pp. Juljusz Riedel z małżonką, zam. przy ul. Żupańskiego 6a, złote gody.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Z Okręgu I. Związku Uczestników Powstania.** Okręg bierze udział w obchodzie ku czci Pułaskiego w dniu 11 bm. — Zbiórka wolnych od zajęć uczestników powstania o godz. 8.45 pod sztandarem w kościele Farnym. Tak samo okręg weźmie udział o godz. 10 w defiladzie wojskowej przed Zamkiem oraz o godz. 18 w obchodzie uroczystym w Auli Uniwersytetu Poznańskiego. Wstęp bezpłatny.

— **Tow. Przemysłowe w Poznaniu** („Stary Przemysł”) po dłuższej przerwie w zebraniach na skutek P. W. K. oraz wakacji letnich, rozpoczyna swą działalność pierwszym zebraniem w piątek, 11 bm., na którym wygłoszony zostanie aktualny referat dr. Stojanowskiego na temat: „O kresach wschodnich Rzeczypospolitej i możliwościach osiedlenia się tamże rze miosła polskiego”. Zebranie odbędzie się na sali Strzechy Budowniczych Poznańskich (ul. Sew. Mielżyńskiego 23) wieczorem punktualnie o godz. 8. Referat w nien ściągnać jak największą liczbę słuchaczy.

— **Polski Czerwony Krzyż, okręg Wielkopolski** odbędzie nadzwyczajne walne zebranie dnia 28 bm. o godz. 15 w sali Hotelu Rzymskiego przy Al. Marcinkowskiego 22. I ptr. Wszystkie oddziały miejscowe P. C. K. zaprasza się niniejszem do uczestnictwa przez wysłanie delegatów.

— **Stow. Urzędników Komunalnych stoł. miasta Poznania.** Zwyczajne miesięczne zebranie odbędzie się dnia 11 bm. o godz. 18 w sali p. Jarockiego przy ulicy Masztalarskiej. Na porządku obrad wiele ciekawych i ważnych spraw, jak również wykład o ordynacji miejskiej.

Bóle w żołądku, ściskanie w dolku, obstrukcję, gnienie w kiszkiach, gorycz w ustach, zle trawienie, bóle głowy, obłożony język, błada cera łatwo usunąć stosując często wodę gorzką Franciszka Józefa i biorąc wieczorem przed udaniem się na spoczynek pełną szklankę takowej. Specjaliści chorób narządów trawienia bardzo zalecają wodę Franciszka Józefa jako jeden z najskuteczniejszych środków domowych. Żądać w aptek. i drog. nw 4588

WYKŁADY

— **W Stow. Inżynierów i Architektów** odbędzie się w piątek, dnia 11 bm. o godz. 18-tej pierwsze powakacyjne zebranie członków w sali konferencyjnej Dyrekcji Kolei Państwowych. Na porządku obrad odczyt p. inż. Jerzego Przybyłowskiego p. t. „Elektryfikacja Polski”. Wstęp dla członków i wprowadzonych gości wolny.

WIECZORY, KONCERTY

— **Herbatkę familijną,** połączoną z zabawą dla dzieci, urządza w niedzielę, dnia 13 bm. na dochód ubogich Stowarzyszenie Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo pod wezw. św. Józefa przy Farze na salach „Boulevard” przy pl. Nowomiejskim 5. Program urozmaicony (lote-ryjka, kolo szczęścia i różne zabawy dla dzieci, da sposobność do spędzenia mile niedzielnego popołudnia. Cena wstępu nie droga, bo tylko 1 zł dla dorosłych a 50 gr dla dzieci. Początek o godz. 15.30.

— **Herbatka z tańcami.** Stowarzyszenie Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo parafji archikatedralnej urządza w niedzielę, dnia 13 bm. o godz. 17 na sali p. Jarockiego (ul. Masztalarska) herbatkę z własnym bufetem i różnymi niespodziankami oraz tańcami. Czysty dochód przeznaczony jest na rzecz ubogich i chorych parafji archikatedralnej. Szanowne obywatelstwo zaprasza się uprzejmie.

WYCHOWANIA, KURSY

— **Czytelnia dla Kobiet** rozpoczyna kursy trykotażu, białku, koronek, siatek, haftów. — Zgłoszenia przyjmuje biuro ul. Kantaka 9, II ptr. pomiędzy godz. 5—7 popołudniu.

— **Kurs czesania pań.** Dnia 14 bm. rozpocznie się przy szkole czesania pań im. „Antoine” półroczny kurs, który obejmuje ondulację Marcelego, wodną ondulację oraz rysunki zawodowe. Kierownikiem kursu będzie zdobywca I nagrody i złotego medalu na wszechpolskim konkursie czesania pań r. 1929 — p. Józef Chrapkowski. Informację udziela i zgłoszenia przyjmuje skarbnik Stow. Pracowników Fryzjerskich, Bolesław Szymański, Poznań, ul. Przecznicza 7.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Wycieczkę do Puszczykówka, Ludwikowa i Krosinka** urządza w niedzielę Okręgowy Związek Pływacki. Na miejscu odbędzie się zabawa i różne urozmaice- nia. Zbiórka członków i sympatyków klubów pływackich o godz. 13 na głównym dworcu.

— **W cyrku Braci Staniewskich** dn. 10 bm. wieczorem odbędzie się przedstawienie, z którego dochód częściowy jest przeznaczony na rzecz Bratniej Pomocy Uniwersytetu Poznańskiego. Należy się spodziewać, że społeczeństwo m. Poznania które okazuje tyle zainteresowania młodzieżą akademicką, które zawsze idzie jej z pomocą materialną i moralną, i w tym wypadku przyczyni się do powiększenia dochodów „Bratniej Pomocy” U. P., popierając wysiłek Braci Staniewskich.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Remont drogi państw. Ostrów — Poznań.** Zarząd drogowy powiatu poznańskiego przystępuje do uruchomienia robót około odnowienia powłoki tłuczniowej na drodze państwowej Ostrów — Poznań w odcinku Krzesinki od km. 112.189 do km. 114.284. Wykonwanie robót przypuszczalnie trwać będzie od 14 do 31 bm. W związku z tem ruch kołowy na wspomnianym odcinku może w podanym wyżej czasokresie odbywać się na łatwiej, będzie więc nieco utrudniony.

— **Wobec czestych wynalóków samochodowych na ul. Dąbrowskiego.** Obywa-

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Złote piekło”.
Aurora: „Cyrk Chaplina”.
Baika: „Zmysły w kajdanach”.
Casino: „Zmysły w kajdanach”.
Colossem: „Na złotych wodach Jant-Sen-Kjang”.
Corso: „Szpiendy”.
Edison: „Ostatnia bitwa morska”.
Kanitol: „Student”.
Metronolis: „Przedziwne kłamstwo Niny”.
Oedon: „O czem się nie mówi rodzicom”.
Renaissance: „Płonący okręt”.
Słońce: „Burza nad Azją”.
Stylowe: o godz. 3 „Awanturnicze przygody Fifi” i „O królu, który miał ochotę, na słonie robić interesy złote” o godz. 5, 7 i 9 „Zadatek na szczęście”.
Wilsona: „Szaleńcy”.

Inowrocław

Agencja „Kurjera Poznańskiego” w Inowrocławiu mieści się od dnia 9 października 1929 r. w

KIOSKU w Inowrocławiu

przy ul. Król. Jadwigi nar. ul. Toruńskiej.

Zamówienia oraz przedpłatę prosimy uskutecznić do oddania tylko w powyższym kiosku. Nowa agencja przyjmuje abonament i ogłasza po c. nach oryginalnych bez żadnych dopłat. Dostawa gazety odbywa się jeszcze tego samego dnia.

tele, zamieszkuje przy zbiegu ulic Mickiewicza i Dąbrowskiego są nieomal codziennie świadkami zderzeń aut, autobusów, tramwaju linii 2 i spowodowanych tem nieszczęśliwych wypadków. Wzmógł się ruch na ul. Dąbrowskiego i zwiększona liczba dorożek i autobusów są tego powodem. Główną jednak przyczyną zderzeń jest obecnie budowa olbrzymiego domu przy ul. Dąbrowskiego, który to gmach zastania jadącym górną częścią ul. Mickiewicza autom widok na ul. Dąbrowskiego — która dotąd przez niezabudowane gołe pole zdala już pozwała zaobaczyć jadących w stronę mostu Teatralnego. Uprasza się więc zarząd policji w imię bezpieczeństwa naszych obywateli, aby tak jak na ul. Gwarnej i na ul. Mickiewicza przy skrzyżowaniu się z ul. Dąbrowskiego stał posterunkowy, który pilnowałby porządku i regulował ruch pojazdów.

KRONIKA WYPADKÓW

— **Pożary.** W mieszkaniu p. Fichsowej przy ul. Bukowskiej 23, dnia 7 bm. powstał pożar w pokoiku służącej. Spaliła się pościel, łożko oraz płaszcz służącej, wart. 500 zł. Przyczyną pożaru nie ustalono. — Dnia 10 bm. wezwano straż pożarną na ul. Patr. Wawrzyniaka 31, gdzie w pralni tliły się szmaty i papier. Ogień w krótkim czasie ugaszono. (z.)
— **Spalił się stóg żyta,** własność Stanisława Kowalaka w Komornikach w powiecie poznańskim, a straty ocenia się na około 3 tys. złotych. Przypuszcza się, że ogień wznicił włóczędzy, których widziano nocujących w stogu. (k.)

KRONIKA POLICYJNA

— **Echa gonitwy za bandytą.** W wyniku dochodzeń w związku z aresztowaniem Bolesława Rosińskiego, który napotkany w hotelu „Savoy” podczas kradzieży, ostrzeliwał się w czasie pościgu na ulicach miasta, okazuje się, że zbiegł on przed kilkunastu tygodniami z więzienia w Nowym Tomysku. Rosiński legitymował się fałszywym dowodem osobistym, wystawionym przez magistrat w Łowiczu. Włamywacz jest znany już władzom z innych kradzieży, za które odsiadywał karę w Bydgoszczy. (k.)
— **Kradzież dorożki i konia.** Cieślak Władysław, zamieszkały przy ul. Poznańskiej 46-48, doniósł, że dnia 10 bm. o godz. 3 skradziono mu z przed lokalu „Astorja” przy ul. Wypiańskiego 1, dorożkę konną zaprzężoną w jednego konia. Właścicielem dorożki jest p. Łowicki Wincenty, zamieszkały przy ul. Krauthofera 3. (z.)
— **Kradzieże i włamania.** Do spżarzni p. Domerackiej Heleny przy ul. Górna Wilda 40 włamali się złodzieje i skradli 25 kg. suchej kielbasy, marynaty, 30 jajek i 30 ft. cukru. — Włamano się do mieszkania p. Romeckiej Czesławy przy ul. Podgórznej 13 i skradziono 100 zł gotówki. — Dnia 9 bm. włamano się do pokoju pomocników rzeźniczych p. Różyckiego przy św. Marcynie 54 i skradziono garderobę i bieliznę męską ogólnej wartości 1815 zł ze szkodą Świerkiewicza Ignacego, Wiśniewskiego Wacława, Deresińskiego Kazimierza i Gawrońskiego Stanisława. — P. Marcinów Józefowi, dyrektorowi szkoły ogrodniczej w Koźminie, skradziono 8 cennych róż z działu ogrodniczego p. W. K. — Z mieszkania p. Wawrzyniaka Franciszka w Rogalniku skradziono płaszcz, zegar i mandolinę. — P. Golebiewskiemu Piotrowi, zam. przy Górnej Wildzie 13, skradziono zapomocą włamania się do budki w ogrodzie garderobę męską i damską. (z.)
— **Aresztowano w Bydgoszczy szajkę włamywaczy,** której członkowie dopuścili się głośnej kradzieży z włamaniem u kupca Libery w Koronowie i kupca Berlinera w Bydgoszczy. W Koronowie jeden z włamywaczy rzucił się do Brdy i utonął. W rezultacie dochodzeń aresztowano pięciu członków szajki a mianowicie: 18-letniego Józefa Timę z Bydgoszczy, 50-letniego Józefa Timową, 23-letniego Tadeusza Szpotniańskiego, Bernarda Heringa i 20-letniego Czesława Timównę, wszystkich z Bydgoszczy. (k.)
— **Aresztowano w Bydgoszczy i odstawiono do więzienia sądowego** Leona Kubiaka, który zbiegł w maju br. z aresztu w Tucholi. (k.)

KRONIKA SĄDOWA

— **Aresztowanie świadków.** Piąty wydział karny sądu okręgowego rozwał sprawę mistrza piekarskiego Bolesława Czempiańskiego, któremu oskarżenie zarzucało naruszenie ustawy czasu pracy w piekarniach. Syn oskarżonego, Stefan Czempiański i czeladnik Zbigniew

Szymczak, zezwani jako świadkowie, zeznali pod przysięgą, że inkryminowanej nocy nie pracowali, wbrew twierdzeniom posterunkowego Maćkowiaka, który ich widział przy zajęciu. Wobec takiego obrotu rzeczy prokurator dr. Woźniak stał wniosek o zaarrestowanie świadków, gdyż zachodzi podejrzenie, że obaj popelnili krzywoprzysięstwo. Trybunał przychylił się do tego wniosku. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Eksplodująca lampa naftowa** spowodowała pożar w Czarnkowie w domu Adolfa Hanierty. Wskutek ognia, który zdołano stłumić, powstały szkody na około 1000 złotych. (k.)
— **Pożar,** spowodowany lekkomyślnością, wybuchł w domu robotniczym na folwarku Szczuczynie, własności p. ord. Twardowskiej z Kobylnik w pow. szamotulskim. Straty ocenia się na 5000 złotych. (k.)
— **Oś pękła na szosie pod Lutnikami** w pow. bydgoskim u autobusu, kursującego pomiędzy Żninem a Bydgoszczą. Z pasażerów na szczęście nikt nie odniósł szwanku. (k.)
— **Włamano się do gimnazjum w Krotoszynie** w nocy na 9 bm. Niewyśledzeni rabusie rozpruli rakiem kasę ogniotrwałą i skradli około 800 złotych w gołównce. Z przeprowadzonych dochodzeń okazało się, iż włamania dokonali zawodowi kasiarze. (k.)

JARMARKI

— **Września.** Dnia 15 bm. odbędzie się jarmark ogólny, tj. kramny, na konie i bydło. Spęd świń niedozwolony.

SPORT

Boks

Poznań - Lipsk. W związku z temi zawodami, które odbędą się w niedzielę o godz. 12 w sali Kina Metropolis komunikuje P. O. Z. B., że unieważnił wszelkie bilety wolnego wstępu. Przedstawiciel pism zamiejscowych prosi się o odebranie biletów wolnego wstępu w f-e „Start”, św. Marcina 45. Jak się dowiadujemy, zaszła w drużynie lipskiej zmiana w 2 wagach, wskutek czego reprezentacja ulegnie jeszcze wzmocnieniu a mianowicie: w wadze muszej zamiast Breitenborna startować będzie Amelang, w w. półśredniej zastąpi Jakobięgo Polter III. Lipsk zatem wystawia we wszystkich wagach swych najlepszych zawodników, a ponieważ to samo uczynił Poznań zatem walki będą zaciekłe i zapowiadają licznym miłośnikom sportu pięściarskiego dużo emocyj. Nic więc dziwnego, że zainteresowanie meczem Lopsk - Poznań jest ogromne, dlatego też należy aby zapewnić sobie dogodnie miejsce lepiej nabyć bilety w przedsprzedaży w firmie „Camera” (ul. Fr. Ratajczaka), „Dom Sportowy” (ul. św. Marcina 14) i „Start” (ul. św. Marcina 45).

Gry ruchowe

Turniej o mistrzostwo Polski w siatkówce odbędzie się w sobotę i niedzielę w parku Sobieskiego w dwóch kategoriach: zespołów męskich i kobiecych. W grupie pierwszej walczyć będzie 5 drużyn: „A. Z. S.” - Warszawa, „YMCA” - Łódź, „A. Z. S.” - Wilno, „Sokół Macierz” - Lwów i „Cracovia”. W kategorii pań spotkają się tylko dwie drużyny: „A. Z. S.” - Warszawa i „W. K. S.” - Łódź. Każda drużyna gra z każdą. Początek spotkań w sobotę o godz. 15 i w niedzielę o godz. 12.

Trzeci decydujący mecz hazeny o mistrzostwo Polski pomiędzy „Grażyną” (Warszawa) a „L. K. S.” odbędzie się w niedzielę w Łodzi.

Ostatni grupowy mecz o mistrzostwo Polski w koszykówce odbędzie się w niedzielę w Toruniu pomiędzy „Czarną Trzynastką” (Poznań) a „Gryfem” (Toruń).

Piłka nożna

„Czarni” - „Warty”. Dla orientacji podajemy poniżej osiągnięte wyniki tych drużyn. W roku 1927: 3:0 i 3:3. 1928 r. 1:2 i 2:3. W roku bieżącym 1:4. Jaki będzie wynik niedzielnego meczu, który rozpoczyna się o godz. 15 trudno przewidzieć; w każdym razie zapowiada się on bardzo ciekawie. Przesprzedaż biletów w firmie „Camera” i w sekretariacie „Warty”.
Plenarne zebranie odz. piłki nożnej „Warty” jest w sobotę o godz. 20 w salce Koła Seniorów Al. Marcinkowskiego 26 w podwórzu II ptr.

O puchar Europy środkowej dla amatorów walczą w niedzielę Węgrzy z Czechami w Bratysławie. Będzie to ostatni mecz pierwszej kolejki.

Tennis

W turnieju w Meranie w pierwszym kole spotkał o puchar Lenza pokonała p. Jędrzejowska p. Kommenda (Austria) 2:6, 6:2, 6:1, natomiast p. Junzanka uległa p. Kallmeyer 4:6, 3:6.

RADJO

Programy radjofoniczne

Piątek, 11 października.

Poznań 335 m godz. 13,00 sygnał czasu; godz. 13,05 koncert gramofonowy; godz. 14,00 notowania giełdowe; godz. 14,15 komunikaty; godz. 17,00 słuchowisko dla dzieci p. t. „W obozie cygańskim” w wykonaniu harcerzy i harcerzy Hufca poznańskiego = reżyserji i układu p. Wandy

Trojanowskiej, art. Teatru Nowego, godz. 17,40 kurs elementarny języka angielskiego; godz. 18,00 arje operowe w wykonaniu Aleksandra Karpackiego. Przy fortepianie p. Olga Karpacka; godz. 18,30 pieśni w wykonaniu p. Jadwigi Musielewskiej (sopran). Przy fortepianie p. Olga Karpacka; godz. 18,55 nadprogram; godz. 19,15 odczyt p. t. „Świat książek” — wygl. Emil Skiwski; godz. 19,40 „Silva rerum”; godz. 20,00 „kwadrans spraw gospodarczych” (wygl. red. Roman Fenger); godz. 20,15 koncert symfoniczny z Filharmonji warszawskiej; godz. 22,00 sygnał czasu — komunikaty PAT.; godz. 22,15 radiografja; godz. 22,45 muzyka taneczna.

Warszawa (1412 m) godz. 12,05 koncert gramofonowy; godz. 13,10 komunikat meteorologiczny; godz. 15,00 komunikat gospodarczy; godz. 15,20 „Przegląd wydawnictw periodycznych”; godz. 15,45 komunikat Gł. Zw. Straży Pożarnych; godz. 16,15 koncert gramofonowy; godz. 17,15 odczyt z działu „Higiena i medycyna”; godz. 17,45 muzyka taneczna; godz. 19,10 giełda rolnicza; godz. 19,25 muzyka z płyt gramofonowych; godz. 20,00 pogadanka muzyczna; godz. 20,15 koncert symfoniczny z Filharmonji Warszawskiej. Wykonawcy: orkiestra Filharmonijna pod dyr. Rudolfa Niliusa, Jella Braun-Ferwald (alt) i Antoni Marja Topitz (tenor) 1. Wilhelm Gross. Uwertura do opery buffa, 2. Franciszek Schmidt: Antrakty i muzyka karnawałowa z op. „Notre Dame”, 3. G. Mahler: Pieśń o ziemi. Po transmisji komunikaty.

Katowice (416 m) godzina 12,05 koncert gramofonowy; godzina 16,20 koncert gramofonowy; godzina 17,15 Alicja Hłasko Pawlicowa: „Wśród palm i minaretów”; godz. 17,45 muzyka taneczna w Warszawie; godz. 19,05 dr. Władysław Chrzanowski: „Próby reorganizacji Banku Polskiego Królestwa”; g. 19,30 Anda Kitschmann (Śpiew). Pieśni i piosenki; godz. 20,00 komunikaty sportowe; godz. 20,15 koncert symfoniczny z Filharmonji Warszawskiej; godz. 23,00 skrzynka pocztowa w języku francuskim.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Tow. Uczniów Handlowych.** Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek, 10 bm. o godz. 20 na małej sali Domu Królowej Jadwigi, Al. Marcinkowskiego 1.

— **Wielkopolskie Stow. Myśliwskie.** Zebranie miesięczne odbędzie się w piątek, 11 bm. o godz. 20 na sali p. Kowalskiego (Piwnica Ratuszowa). Na porządku obrad: wykład o rozpoznaniu kozłów i o tem, jak przysposobić ubitą zwierzynę, przeznaczoną na eksport oraz inne ważne sprawy.

— **Klub Sportowy „Sparta”.** Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę, dnia 12 bm. o godz. 20 w lokalu p. Tomikowskiego przy ul. Szamarzewskiego 18. Wobec ważnych spraw przybycie każdego członka konieczne.

— **Tow. Przemysłowców, Jeżyce.** Zabawa odbędzie się w sobotę, dnia 12 bm. o godz. 20 w sali p. Kasperkowej, ulica Kraszewskiego 16.

— **Kasa pogrzebowa Stróżów m. Poznania.** Zebranie plenarne członków kasy pogrzebowej odbędzie się 12 bm. w lokalu posiadłej przy Nowym Ryнку.

— **Tow. Hodowców Golebi Poczтовых „Wesoła Nowina”.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 13 bm. o godz. 10,30 w lokalu p. Kasperkowej, ul. Kraszewskiego nr. 16.

— **Kółko Śpiew. „Sobieski”.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, 14 bm. o godz. 20 w salce p. Wróblewicz przy Chwaliszewie 68.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Weronika Mąkowska, z domu Wojciechowska, wdowa, 81 l. Stanisław Helner, kotlarz kolejowy, 56 l. Alfreda Marja Chmielewska, 5 lat 9 mies. Fryderyk Wilhelm Schindowski, elew gospodarczy, 20 lat. Władysława Kwiatkowska, 2 mies. 5 dni. Janusz Antoni Antkowiak, 4 mies. 7 dni. Aniela Frydyczakowa z domu Spychalska, wdowa, 30 l. Agnieszka Wójkiewiczowa, z domu Niemirówna, 55 l. Franciszek Dziamski, rolnik, 50 l. Franciszka Paczkowska, z domu Baczykówna, wdowa, 60 l. Katarzyna Piotrowska, z domu Gręda, 68 l. Tomasz Piskorek, robotnik, 33 l. Teresa Byczykówna, 6 mies. 6 dni. Krystyna Mucha, 23 dni. Kazimierz Fontowicz, garniarz, 52 l. Jan Podoracki, 2 mies. 6 dni. Prakseda Michnikowska, z domu Torzówna, wdowa, 36 l. Antoni Wawrzyniak, zegarmistrz, 36 l. Krystyna Chłobuszewska, 3 mies. 22 dni. Janina Andrzejewska, robotnica, 15 l. Wacław Walkowiak, 3 l. 16 dni.

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dziś „Pan Twardowski”. W piątek „Polska krew”, w której znakomitą kreację stwarza p. Fontanówna, mając wybornych partnerów w osobach pp. Karskiej, Nochowicz, Folańskiego i Wiśniewskiego, kapelmistrz p. Eichstaedt. W sobotę „Hrabina” z pp. Bojar-Przemieniecka, Fedyczkowska, dr. Roesslerówna, Drabikiem, Sendekim, Urbanowiczem i Wawrzynieckim, kapelmistrz dyr. Wojciechowski. W niedzielę o godz. 15 po cenach znacznie niższych „Halka” z pp. Marynowicz, Majem, Perkowiczem i Zathemem, kapelmistrz pan Tyllia. Wieczorem atrakcyjna „Hrabina Marica” z p. Grabowską.

— **Z Teatru Polskiego.** Dziś po raz 112 wypełniająca stale teatr pełna humoru krotchwila Adama Grzymala-Siedleckiego „Maman do wzięcia”. Jutro wraca na afisz ostatnia nowość Zygmunta Kaweckiego „Para nie para”, na której publiczność bawi się wybornie. W niedzielę popołudniu odegrana będzie po cenach znacznie niższych doskonała krotchwila W. Rapackiego „W czepek urodzony”.

W próbach pod kierunkiem p. Wysokiej, odznaczona na konkursie krakowskim, najnowsza sztuka A. Nowaczyńskiego „Wiosna narodów”, do której nową bogatą wystawę przygotowuje p. St. Jarocki.

— **Z Teatru Nowego.** Gościnne występy znakomitego artysty scen polskich Antoniego Fertnera dobiegają już końca. Dziś ukaże się nasz gość w świetnej komedji St. Krzywoszewskiego p. t. „Panienska z dancingu”, która na scenie Teatru Nowego cieszyła się ogromnym powodzeniem. Rola Woreczka jest jedną z najlepszych bogatego repertuaru p. Fertnera. W roli Marysi p. Halina Cieszkowska. Jutro rekordowy „Pan naczelnik... to ja”, eieszczą się olbrzymiem powodzeniem w Teatrze Nowym. Przekomiczne sytuacje, śmiech i humor wywołuje znakomity nasz gość Antoni Fertner w roli samozwańczego pana naczelnika. W sobotę świetna komedja St. Krzywoszewskiego p. t. „Panienska z dancingu”. W niedzielę rekordowy „Pan naczelnik... to ja”.

I. Koncert symfoniczny Filharmonji Poznańskiej odbędzie się w niedzielę, dnia 13 października w południe, o godzinie 12, w Auli Uniwersyteku. Uruchomienie koncertów symfonicznych przez naszą orkiestrę wywołało żywe zainteresowanie wszystkich zwolenników muzyki symfonicznej, to też spodziewać się należy, że wszystkie koncerty cieszyć się będą olbrzymią frekwencją ze strony publiczności. W programie znajdują się dwa dotąd w Poznaniu nie grane utwory, P. Ducasa „Uczeń Czarnoksiężnika” i koncert fortepianowy Saint-Saens’a g-moll. Oprócz tych utworów wykonane zostaną: Różyckiego poemat symfoniczny „Anelli” i Mendelssoona uwertura „Sen nocy letniej”. Koncertem dyryguje dyrektor Opery poznańskiej p. Zygmunt Wojciechowski, jako solista wystąpi prof. Zygmunt Lisicki. Sprzedaż biletów u p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, w dzień koncertu od godziny 10 przy kasie w Auli.

Koncert Alfreda Hoehna, słynnego pianisty odbędzie się w nadchodzącą niedzielę, dnia 13 października, wieczorem, o godzinie 8, w sali Domu Ewangelickiego. Występ tego słynnego pianisty wywołał zrozumiałe zainteresowanie w naszym mieście, bo też rzadko słucha się pianisty z takim zadowoleniem jak Hoehna. Bremer Nachrichten pisze z okazji współudziału Hoehna w koncercie symfonicznym: „Punktem kulminacyjnym koncertu była gra fortepianowa słynnego na cały świat pianisty Alfreda Hoehna. Artysta wykonał Webera Konzertstuek i Straussa „Burleske”, zapewniając tym utworom przez polot i siłę swej interpretacji ożywionej głębią odczucia swego ognistego serca, gorące przyjęcie u publiczności, która porwana i wzruszona mistrzostwem jego gry, nie szczędziła Hoehnowi entuzjastycznych oklasków”. Wspaniały program, który artysta wybrał na koncert poznański zawiera utwory najwybitniejszych kompozytorów jak Bacha, Regera, Rachmaninowa, Albeniza, Godowskiego, Bartoka i Chopina. Punktem kulminacyjnym wieczoru będzie odegrana przez Hoehna Sonata asdur op. 110 v. Beethovena, którą wykonaniem zachwyci artysta naszych słuchaczy. Sprzedaż biletów na ten mistrzowski koncert u p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, w dzień koncertu od godziny 7 wieczorem przy kasie. zw 19 394

Teatr Wielki

DZIŚ — „Pan Twardowski”, balet Różyckiego.

Piątek, 11. 10. „Polska krew”, operetka Nedbala.

Sobota, 12. 10. „Hrabina”, opera Moniuszki.

Niedziela, 13. 10. o godz. 15 „Halka”, opera Moniuszki. (Ceny znacznie niższe).

Niedziela, 13. 10. wieczorem „Hrabina Marica”, operetka Kalmana.

Poniedziałek, 14. 10. „Pan Twardowski”, balet Różyckiego.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Po rozpoczęciu przedstawienia nikt na salę wpuszczony nie będzie.

Teatr Polski

DZIŚ — „Maman do wzięcia”.

Piątek, 11. 10. „Para nie para”.

Sobota, 12. 10. „Maman do wzięcia”.

Niedziela, 13. 10. popoł. „W czepek urodzony”. (Ceny znacznie niższe).

Niedziela, 13. 10. wiecz. „Para nie para”.

Poniedziałek, 14. 10. „Spazmy modne”.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Panienska z dancingu”, gościnny występ Antoniego Fertnera.

Piątek, 11. 10. „Pan naczelnik... to ja”. — Gość. występ Antoniego Fertnera.

Sobota, 12. 10. „Panienska z dancingu”. — Gościnny występ Ant. Fertnera.

Niedziela, 13. 10. „Pan naczelnik... to ja”. Gość. występ Antoniego Fertnera

Początek o godzinie 8 wieczorem

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

UNIwersYTET WILEŃSKI ŚWIECI 350 LAT ISTNIENIA

Poznań, 10 października.

Wilno, a z niem cała Polska, święci dzisiaj podniosłą rocznicę. Upięknioło lat trzysta pięćdziesiąt jak Stefan Batory rozpałił w tem mieście wielkie ognisko kultury. Promieniowało z niego światło i ciepło na nasze najdalej kresy wschodnie, z barbarzyńcą rosyjskim bezpośrednio sąsiadujące — ale na tem rola Uniwersytetu wileńskiego się nie kończyła. Organizował on, skupiał przy sobie i hodował twórczość narodową, aby mogła z tamtej gleby również soki żywotne czerpać i całą Ojczyznę niemi zasilać.

Wiadomo, ile tej pracy Polska zawdzięcza. Z Wilnem łączy się cała plejada najświetniejszych i najdumniejszych naszych imion. To też gdy świat naukowy Polski Odrodzonej zebrał się dzisiaj w czi godnych murach Uniw. Batorego, łączy się z nim duża cała nasza Ojczyzna. Z czcią i radością zwracamy oczy ku Wilnu. Niech mnoży świetną spuściznę, którą mu przekazało czterysta bez mała lat naszej pracy cywilizacyjnej, niech rozkwita i oświeca! Quod faustum, felix, fortunatumque sit!

Z HISTORJI WSZECHNICZY

Uniwersytet im. Stefana Batorego w Wilnie święci 350-lecie swego istnienia. Z jubileuszem tym zbiega się drugi wcześniejszy: dziesięciolecie wskrzeszenia tej wszechnicy w Odrodzonej Polsce. Wilno obchodzi więc podwójnie radosną rocznicę.

Myśl założenia w Wilnie wyższej uczelni, która byłaby placówką nauki polskiej dla najbardziej na wschód i północ wysuniętych dzielnic, zajmowała już króla Zygmunta Augusta. Myśl królewska usilnemi zabiegami poparł biskup wileński Walerjan Protasewicz i, sprowadziwszy do Wilna uczonych Jezuitów, ufundował dla nich kolegium. Rok założenia tej naukowej placówki zbiega się z pamiętną datą Unji między Polską i Litwą w Lublinie. Jezuiti dokładali wiele starań, by ich szkoła osiągnęła jaknajwyższy poziom naukowy, stawiając na jej czele ludzi z pośród siebie tak wybitnych, jak Skarga, Warszewicki, Wujek. Jednocześnie zabiegali usilnie u króla i papieża, by dla wileńskiego kolegium uzyskać prawo nadawania stopni naukowych i by tem samem zrównać je z rywalką, Akademią Krakowską.

Zabiegi te odnoszą wkrótce skutek. Król Stefan Batory, dyplomem erekcyjnym datowanym we Lwowie 7 lipca 1578 roku, podnosi kolegium wileńskie O. O. Jezuitów do godności Akademii. Biskup Protasewicz wyposaża hojnie Akademię w gmachy, dobra ziemskie i beneficja, a król darowizny te potwierdza dyplomem z 1 kwietnia 1579 roku. Papież Grzegorz XIII podpisuje dla Akademii erekcję kanoniczną w dniu 29 października 1579 roku. Pierwszym rektorem nowej Akademii został ks. Piotr Skarga, kanclerzem — biskup Walerjan Protasewicz.

Przeszło dwieście lat pozostaje uniwersytet pod zarządem zakonu Jezuitów. W tym okresie do początkowych trzech wydziałów: teologii, filozofii i sztuk wyzwolonych, w roku 1641 przybywa wydział prawa a Władysław IV erekcję tę zatwierdza.

Kasata zakonu w roku 1773 kończy pierwszy okres istnienia uczelni. Ostatni kanclerz — biskup Ignacy Masalski i rektor Antoni Skorzeński przekazują jurysdykcję i opiekę nad Uniwersytetem Komisji Edukacyjnej. Z ramienia tejże kanclerzem zostaje Joachim Chreptowicz. Profesorami są w dalszym ciągu przeważnie ex-jezuiti, z których najwybitniejszym jest uczonego astronom, ks. Poczubutt. Rektorami w tym okresie byli: Ignacy Zola i Poczubutt. Po rozbiorach, pod zaborem rosyjskim, uniwersytet istnieje do roku 1803, jako Szkoła Główna Wileńska, następnie przemianowany zostaje na cesarski uniwersytet wileński. Ten ostatni okres trwa do roku 1832 t. j. do zamknięcia uniwersytetu przez Mikołaja I po powstaniu listopadowym. Kuratorami są kolejno: Jo-

achim Chreptowicz, książę Adam Czartoryski, Joachim Lelewel, a wreszcie Nowosiłcow. Rektorami — Strojnowski, Jan Śniadecki, Malewski, Twardowski, a ostatnim Pelikan.

Okres od roku 1812 do r. 1824 jest, mimo ucisku, najświetniejszym w dziejach uczelni. Wielkie nazwiska braci Jana i Jędrzeja Śniadeckich, uczonych wielkopolan, którzy są niejako ogniwami, wiążącymi ze sobą kresowe dzielnice Polski, nazwiska te dodają blasku Uniwersytetowi. Zdobią uczelnię także sławy naukowe wśród profesorów, jak: Leon Borowski, Filip Golański, Józef Gołuchowski, Ernest Grodek, Stanisław Jundziłł, Joachim Lelewel, Adam Naruszewicz, Zygmunt Onacewicz, Fr. Paprocki, St. Puzyna, Ignacy Reszke, Euzebjusz Słowacki.

Do wychowanków Uniwersytetu należą ludzie, których nazwiska mają zaszczytne karty w dziejach nauki i literatury polskiej. Prócz Mickiewicza i Słowackiego, Uniwersytet chlubi się, że w różnym czasie w murach jego zdobywali wiedzę: biskup Jan Albertrand, Feliks Bernatowicz, Franciszek Bohomolec, Ignacy Chodźko, Ignacy Domejko, A. Górecki, Ign. Hołowiński, J. Korzeniowski, J. i Kraszewski, L. Kropiński, F. Narbutt, Odyniec, Towiański, Al. Tyszyński, T. Zan i wielu innych.

Po zamknięciu Uniwersytetu przez zaborcę w roku 1832 nastąpiła w jego pracy długotrwała przerwa. Zakończyła ją odzyskanie niepodległości. W r. 1919 druga po starszeństwie wszechnica polska została na nowo powołana do życia i w nowym rozkwicie święci dzisiaj swój wspaniały jubileusz.

ZWŁOKI LELEWELA SPOCZĘŁY W WILNIE

W wyobraźni naszej żyje Lelewel podwójnie; jako młody mężczyzna o żywym i głębokim spojrzeniu, bujnych włosach a rzadkim zarostem, i jako zgrzebiały, naukową pracą i nędzą złamany starzec, który mimo to dumny i nieustępliwy, chociaż żył w biedzie nie chciał nic brać za swoje dzieła od poznańskiego nakładcy Żupańskiego. Teraz, gdy w Wilnie uderzyły wszystkie dzwony na pogrzebie Lelewela, gdy prochy jego spoczęły w ojczynej ziemi, z obczyzny sprowadzone, objawia się nam nie ten zgrzebiały starzec z Brukseli, ale Lelewel młody, ten z wykładowej sali wileńskiego uniwersytetu, twórca liberalnego „Tygodnika Wileńskiego”, w którym przyjacieli jego Adam Mickiewicz drukował pierwsze swe utwory („Zima wiejska”, „Żywila” i „Karyla”) i autor pracy p. t. „Badania starożytności we względzie geografii”.

Było to dzieło na owe czasy w swoim rodzaju jedyne, bo pokusił się w niem autor o odtworzenie kartograficzne systemów geograficznych wszystkich znakomitszych pisarzy starożytnych. „Ten młody człowiek dokonał czegoś, może odpocząć i chociażby już nic więcej nie napisał, to to wystarczy” — miał się wyrazić o tym dziele sławny Grodek, dawny profesor a podówczas kolega i przyjaciel Lelewela. Bo nasz historyk był wtedy w Wilnie już po raz wtóry.

Chociaż ojciec jego Karol, dawny generalny skarbnik Komisji Edukacyjnej, wywdził się ze szlacheckiej rodziny niemieckiej Loelhoeffel de Löwensprung, to jednak był już zupełnie spolszczony i miał za żonę Polkę; wołał więc posłać syna na studia uniwersyteckie do Wilna niż do Królewca, gdzie miał dalszych niemieckich krewnych, bo rodzina Loelhoeffelów pochodziła z Prus Wschodnich, dokąd przybyła z Austrii. Tak więc zjawiał się młodziutki Lelewel na studiach uniwersyteckich w Wilnie w r. 1804, w następnym roku po przekształceniu akademii wileńskiej na uniwersytet.

Sam Lelewel uważał się zawsze za Mazurę (urodził się w Warszawie), nie umiającego ukrywać swego zdania i wypowiadającego śmiało swe zapatrywania. To też wszystkie swe powodzenia zawdzięczał wyłącznie swej wytrwałej pracy i niepospolitym zdolnościom. Jakąż burzę wywołała w naukowym świecie wileńskim jego rozprawka, ogłoszona drukiem p. t. „Rzut oka na dawnosć litewskich narodów i związki ich z Herulami, wr-

kład przeciw Naruszewiczowi przez J. Lelewela Mazurę”. Naruszewicz był wtedy tak wielkim autorytetem, że nie śmiano przeciw niemu występować; cóż więc dziwnego, że młodziutki historyk spotkał się z ostrą naganą samego rektora Jana Śniadeckiego za „nieprzystojną i afektowną śmiałość”.

Ale Lelewel nie dał się nigdy sprowadzić z raz obranej drogi. Mimo nieustępliwości wobec Jana Śniadeckiego i ks. Czartoryskiego, kuratora uniwersytetu, mimo ciężkości a nawet dziwaczności stylu i wiecznej walki o prawa obywatelskie dla „joty ogoniastej” i o wyrugowanie zniechęconego „ypsyłona”, potrafił jednak dzięki swej niepospolitej wiedzy zasiąść chociaż na krótki czas (1816—1818) w gronie Jędrzeja Śniadeckiego, Grodka, Bojanusza, Franka, Borowskiego, żeby wymienić tylko tych kilku najslawniejszych wileńskich profesorów (Jan Śniadecki już wówczas ustąpił).

Czem były wykłady Lelewela dla ówczesnej młodzieży wileńskiej, jakie żywiła ona dla niego uczucia, o tem nam mówią ówczesne pamiętniki. Zadzierzgnęły się wówczas tak ściste związki między Wilnem i wielkim historykiem, że przetrwały one śmierć jego; niemal w 70 lat po zgonie, a przeszło cały wiek od czasu jego pobytu w Wilnie wracają jego prochy w wielkie święto Uniwersytetu Batorego.

F. Pohorecki.

PRZED STU LATY

Obecny jubileusz 350 letniego istnienia uniwersytetu w Wilnie nie jest pierwszym, jaki ta sławna szkoła na pamiątkę swego założenia obchodziła. Sto lat temu z górą: 24 czerwca 1828 roku święcono w Wilnie bardzo uroczyste 250 lecie powstania i dziejów uniwersytetu. Rok 28 nie zaś 29, jak teraz obrano nie przez przypadek ani pomyłkę, ale z tego powodu, że obie daty z równą słusnością poczytane być mogą za początkowe, ponieważ dwa są dekrety króla Stefana Batorego, któremi Academia et Universitas Vlnensis Societatis Jesu została ustanowiona: jeden z 7 lipca 1578, drugi z 1 kwietnia 1579 roku — zaś bulla erekcyjna papieska z r. 1579 pochodzi.

Piękny był obchód ćwierćstulecia uniwersyteckiego w r. 1828 odprawiony, ale w jakże odmiennych, w jak mniej szczęśliwych niż dzisiejsze przypadkach: Pod berłem wroga oświaty i polskości Mikołaja I, pod władzą kuratora Nowosiłcowa, za rektoratu narzuconego rozkazem z Petersburga Pelikana, uczonego dużej miary, ale człowieka lichego charakteru. Mimo jednak, że świetne czasy kuratorji Czartoryskiego należały do przeszłości, że przepadła autonomia uniwersytetu, że terrorem stłumiono ruch filomacko-filarecki wśród młodzieży, ujętej w karby srogiej dyscypliny i niemal policyjnej kontroli, przecież wśród tych trudnych okoliczności uniwersytet wileński potrafił zachować swój wysoki poziom naukowy i szczerze polskiego ducha. Umiął też cenić swe dawne polskie tradycje i rozumiał ich wielką doniosłość, czego dowodem właśnie jubileusz z roku 1828.

Już we wilję illuminowano gmachy uniwersyteckie, a muzyka grała z wieży kościoła akademickiego św. Jana. Obchód rozpoczął się nabożeństwem w tymże kościele odprawionem przez biskupa Kundzicza, eks-jezuitę, sędziwego i dawnego profesora uniwersytetu jeszcze z drugiej połowy XVIII w. Poczem udano się do auli, gdzie wśród tłumy młodzieży i publiczności przemawiał najpierw rektor Pelikan o dziejach i znaczeniu uniwersytetu, następnie Jaroszewicz o stanie kulturalnym Litwy przed założeniem Akademii, dalej prof. Bobrowski wystąpił z pochwałą znakomitości Wszechnicy Wileńskiej, w końcu wygłosił mowy profesorowie Münnich, Leon Borowski, Kukolnik i Capelli. Z auli przeszli zgromadzeni raz jeszcze do kościoła, gdzie odśpiewano hymn „Te Deum laudamus”. Wieczorem było miasto znowu illuminowane, a dla profesorów i ukończonych akademików odbyła się uczta. Na pamiątkę uroczystości wybito medale i rozdano tym studentom, którzy w bieżącym roku złożyli ostatnie egzaminy.

„Świetny ten obchód półtrzęciawiekowego bytu Uniwersytetu — pisze

ówczesny „Kurjer Litewski” — na zawsze w dziejach tego zakładu zostanie. Uniwersytet wileński, matka oświecenia Litwy, składał w dniu tym dziękczynienie dobroczyńcom swoim, wznawiał pamięć tych, którzy w ubiegłym lat szeregu pracą, nauką i cnotami w nim się wstawili. Tłumnie się cisnęli mieszkańcy Wilna do tej świątyni nauk, bo każdy z nich prawie miał zaciągnięte dla Uniwersytetu obowiązki. Każdy w tem powszechnym źródle oświecenia czerpał nauki, będące rękojmiami jego szczęścia i dobrego bytu, albo na synach swoich widział tych nauk owoc”.

Uczestnikiem tego dostojnego i jedyne w swoim rodzaju i w danym czasie obchodu był młody absolwent wydziału prawa Julusz Słowacki Syn jednego, zaś pasierb drugiego profesora uniwersytetu, wychowany rzez można w środowisku profesorskim Krzemieńca i Wilna, sam niepospolitych zdolności i dużej ambicji — nie wiadomo wszakże czy pojął i odczuł znaczenie owych uroczystości. W każdym razie nie poświęcił im ani słowa nigdy on, który pomiędzy Mickiewiczem z jednej, a Kraszewskim z drugiej strony w łańcuchu wielkich uczniów Wszechnicy Wileńskiej stanowił ogniwo jedno z najszczytniejszych.

Dr. T. Silnicki.

CENNE PAMIĄTKI WILEŃSKIE SĄ WYSTAWIONE W POZNANIU

Aby uczcić rocznicę wileńskiego Uniwersytetu, urządziła Biblioteka Raczyńskich bardzo interesującą wystawę pamiątek, które wiążą się z dziejami tej Wszechnicy. Zebrano na niej dokumenty, dotyczące się dziejów Uniwersytetu i sławnych jego uczonych.

Między dokumentami, jakie można na tej wysoce ciekawej wystawie oglądać, znajdują się między innymi listy sławnego astronoma, rektora wileńskiego, ks. Marcina Poczubutta, Adama ks. Czartoryskiego; wielkopolanina, rektora Jana Śniadeckiego; memoriał Jędrzeja Śniadeckiego w sprawie założenia szkoły lekarskiej w Wilnie; autobiografia Augusta Bécu, ojczyma Juljusza Słowackiego; świadectwo wystawione przez dziekana ks. Józefa Mickiewicza Wawrzyńcowi Puttkamerowi, późniejszemu mężowi Maryli Wereszczakówny, opinja ks. Filipa Nereusza Golańskiego o pracach konkursowych Spitznagla, przyjaciela J. Słowackiego; autografy Joachima Lelewela, Leona Borowskiego, Rustema i inne.

Wystawa mieści się w sali parterowej gmachu Biblioteki Raczyńskich i potrwa do jutra włącznie. Wydany został katalog wszystkich znajdujących się na niej zabytków.

OBCHÓD I JEGO PROGRAM

Pierwszy dzień uroczystości wileńskich rozpoczyna się solennem nabożeństwem w akademickim kościele św. Jana przy udziale władz rządowych i samorządowych, jak niemniej uczonych z całej Polski, delegacji itd. Po nabożeństwie pogrzeb zwłok Lelewela, sprowadzonych z obczyzny, a mających spocząć w mauzoleum na cmentarzu Rossa.

Drugi dzień rozpoczyna się pochodem uniwersyteckim z uniwersytetu do bazyliki wileńskiej. Udział biorą: senat akademicki, delegaci wszystkich senatów uniwersytetów polskich i młodzież akademicka. Po nabożeństwie w bazylice drugi pochód do kościoła św. Jana już z udziałem przedstawicieli władz, wojska itd. W kościele św. Jana zamienionym na salę obrad odbędzie się uroczystość jubileuszowa z przemówieniami rektora i delegatów. Obecny będzie prezydent Rzeczypospolitej.

Trzeci dzień obchodu rozpocznie się nabożeństwem w kościele św. Jana, poczem nastąpi inauguracja nowego roku akademickiego, to jest: sprawozdanie rektora i wykład inauguracyjny prof. dr. Pignonia p. t. „Księcia kuratora Czartoryskiego troski o język i literaturę polską”.

Poza temi ramami odbędzie się otwarcie wystawy jubileuszowej, uroczyste otwarcie celi Konrada w murach pobazylińskich, galowe przedstawienie w teatrze, raut wydany przez prezydenta miasta itd.

Na widnokręgu

Instytut badania konjunktur, w ostatecznym swym sprawozdaniu, dochodzi do przekonania, że okres recesji, czyli ruchu wstecznego konjunktury, skończył się, a zaczyna się stan „lekkiej depresji”, co znów — tak dziwnym, jakby to mogło się wydawać — oznacza zapowiedź poprawy położenia gospodarczego.

Zjawiskiem, które wskutek swej stałości, stało się normalnym jest to, że opinia instytutu znajduje się w sprzeczności z poglądem kół gospodarczych na obecne położenie. Przesłanki, na których instytut opiera swe zdanie wydają się praktycznym życiem gospodarczego nazbyt akademickie, pozbawione wystarczającej siły przekonywującej. Dochodzi do tego i ta okoliczność, że niektórzy przesłanki, zdaniem fachowców, są z gruntu mylne, jak np. zjawisko rzekomego zlikwidowania zapasów towarowych, który to fenomen w oczach instytutu — zresztą słusznie — uchodzi za dowód poprawy. W tem tylko cały ambaras, mówią rzeczoznawcy, że o zlikwidowaniu „stocków” towarowych, np. w branży włókienniczej, nie może być mowy; każdy kupiec poznański potwierdzi, że z powodu ciepła, w branży tekstylnej panuje spokój, co z detalu przechodzi na hurt, któremu utrudnia przygotowanie przedsezonowe.

Warto się powołać na tem miejscu na opinię tutejszej izby przemysłowo-handlowej, która w swym sprawozdaniu za wrzesień, stwierdza, że „ogólne położenie zmienia nie uległo”. Tylko w przemyśle papierniczym polepszyła się nieco sytuacja. Zato jakże charakterystycznym przyczynkiem do oceny bieżącej sytuacji jest raport konjunkturalny izby poznańskiej w odniesieniu do hurtowego handlu żelazem:

Ruch w tej branży jest słaby; w dalszym ciągu panuje zastój w ruchu budowlanym; rolnicy wstrzymują się od zakupów ze względu na niskie ceny żyta. Handlarze nadal pokrywają swe zapotrzebowanie tylko w wypadkach niezbędnych. Na powiększenie zamówień ze strony handlarzy nie wpłynął nawet fakt wejścia w życie z dniem 1 października r. b. nowej taryfy kolejowej z podwyższonymi stawkami przewozowymi!... Wyplacalność klientów nadal pozostawia bardzo wiele do życzenia.

Oto jak wygląda raport posterunków daleko wysuniętych na froncie gospodarczym. Zdanie ludzi stykających się bezpośrednio z życiem, wydaje się zdrowiej osądzać bieżące położenie, niż dociekając laboratoryjne instytutu badania konjunktur.

Jeśli chodzi o nasze zdanie w omówionej sprawie, to, opierając się na danych, zaczerpniętych ze źródeł bardzo pewnych, sądzimy, że zapowiedzieć można, że „Gorzej nie będzie!”, natomiast o poprawie, chwilowo przynajmniej, mowy być nie może.

Kursy pracy społecznej

Przygotowanie współczesnych działaczy społecznych nie może ograniczać się, jak to dawniej bywało, wyłącznie do praktyki w instytucjach. Potrzeba dla kształcenia pracowników społecznych szkoły o typie szkoły akademickiej, równocześnie dającej także praktyczne wykształcenie. Zadaniem jej winno być, obok nauki, życie się kierowników i pracowników organizacji, dokładne porozumienie się i zestrojenie w dyskusjach i ćwiczeniach seminaryjnych, nastawienie na zasadniczą linię ideową, umożliwiającą następnie celowe działanie na różnych placówkach w jednym duchu. Prócz seminarij, wspólne wycieczki, zwiedzanie instytucyj, praktyka w nich, dopomogą w osiągnięciu tego celu. Z wyrobieniem działaczy społecznych połączyć się skupienie działaczy w zwarte grono, świadome swych zagadnień i solidarnie je realizujące, oraz pobudzenie twórczej pracy naukowej nad zagadnieniami związanymi z pracą społeczną.

To też z wielką radością należy powitać powstanie w Warszawie Wyższych Kursów Pracy Społecznej. Inicjatywę do nich dały: Zjednoczenie Polskich Towarzystw Oświatowych, Polska Macierz Szkolna, Biuro Pracy Społecznej, a komitet organizacyjny stanowią: J. E. ks. biskup A. Szlagowski, Prezes Józef Świeżyński, prof. Władysław Grabski, poseł J. Kornecki, dyr. J. Stemler, dyr. St. Miklaszewski i in. Kursy mają służyć zarówno przygotowaniu tych, którzy się sposobą do Pracy w instytucjach i organizacjach

społecznych i samorządowych, jak i czynnych już pracowników, pragnących pogłębić i rozszerzyć swoją wiedzę.

Organizatorzy kursów położyli szczególny nacisk na nadanie im od początku wysokiego poziomu naukowego, przez zaproszenie do objęcia poszczególnych przedmiotów wybitnych profesorów oraz docentów uniwersytetów i innych wyższych uczelni. I tak o „rozwoju stosunków społeczno-gospodarczych” będzie wykladał Władysław Grabski, prof. Szkoły Głównej Gosp. Wiejskiego, „naukę gospodarstwa narodowego” Stanisław Grabski, prof. uniw. Jana Kazimierza, „udział obywateli w administracji publicznej” Bohdan Wasiutyński, prof. uniw. warszawskiego, „o charakterze narodowym Polaków, jako wytworze dziejów” K. Tymieniecki, prof. uniw. poznańskiego, „podstawy pedagogiki” L. J. Bykowski, prof. uniw. poznańskiego, „o kwestii społecznej” ks. A. Szymański, prof. uniw. lubelskiego, „krajoznawstwo” J. Czekalski, docent uniw. warszawskiego, „wybrane zagadnienia z antropologii” Karol Stojanowski, docent uniw. poznańskiego i t. d. Prócz tego szereg wykładów i ćwiczeń obejmują znawcy danych przedmiotów, ze sfer naukowych lub z pośród wybitnych fachowców.

Wykłady na kursach rozpoczną się w dniu 5 listopada br., a odbywać się będą w Szkole Pracowniczej Społecznej Polskiej Macierzy Szkolnej, ul. Złota nr. 14.

Sekretariat kursów mieści się w lokalu Biura Pracy Społecznej, Warszawa, Kopernika 30, tel. 117-12.

Niebezpieczeństwo masonskie w Irlandji

(KAP) Z nowych publikacji o stanie masonerii w świecie wynika, że 52 000 masonów we Francji rządzi całym narodem, liczącym 40 750 000 ludności. Otóż katolicka Irlandja, według danych „The Irish Rotary” posiada również wielką liczbę masonów mianowicie na 4 250 000 ludności przypada tam 43 000 masonów. Irlandja zatem ma ich więcej, niż Hiszpanja, Portugalia, Dania, Holandia, Belgja, Austria, Szwajcaria, Grecja, Bułgaria, Rumunja i Norwegja razem wzięte! Jeśli zaś Francja przy 40 000 000 ludności została opanowana przez masonerję, to co czeka małą Irlandję? Czy zawiadną tym katolickim krajem masoni tak, jak zawiadnęli Francją? „Dojdzie do tego”, pisze „Revue Internationale des Societes Secrete”, „jeżeli episkopat irlandzki, prasa katolicka i wszyscy wierzący Irlandczycy zgodnie nie wypowiedzą tajnym stowarzyszeniom masonskim jawnej wojny”

Zakon Jezusa Robotnika

(KAP) Jak donosi „Osservatore Romano”, założony w r. 1926 w Tour zakon Jezusa Robotnika, który za zadanie postawił sobie uświęcenie pracy, rozwija owocną działalność. Opiera się ten zakon na encyklice „Rerum Novarum” i pragnie zgodnie z apelem encykliki „Graves de communi”, przez intensywną współpracę z dozwolonymi przez Kościół związkami społecznymi ratować przyszłość społeczeństwa i religij przed zagrażającym ze strony socjalizmu niebezpieczeństwem. Członkowie zakonu, który nosi raczej charakter zorganizowanego na sposób zakonu związku stowarzyszenia, rekrutują się przede wszystkim z pracowników i prostych robotników. Mogą jednak należeć do zakonu i członkowie innych klas społecznych. Celibat jest obowiązkowy. Dla żonatych utworzono jednak rodzaj trzeciego zakonu pod nazwą „Uczniowie Jezusa Robotnika”. Zakon nie ma przepisanej specjalnej reguły, jednak członkowie jego składają ślub wytrwania i posłuszeństwa. Nadzór w zakonie sprawuje przełożony diecezjalny.

Uwięzienie 24 misjonarzy niemieckich w Chinach

(KAP) „Times” donosi z Hong-Kong, że według wiadomości ze Swatau (wybrzeże na wschód od Kantonu), przy zajęciu m. Szang-Hang przez wojska komunistyczne zostało wziętych do niewoli 24 niemieckich misjonarzy-dominikanów. 13 z nich udało się zbiec, siedmiu zostało następnie wypuszczonych na wolność. Jeden misjonarz i 3 zakonnice zostały zmuszeni

do pielęgnowania w szpitalu poranionych w bitwie z wojskami kantonjskimi komunistów. Pozostali 3 zakonnice zostały uwięzieni, przyczem zażądano od nich okupu w wysokości 40.000 marek niem. Według innego doniesienia „Times’a”, policja aresztowała w Hong-Kong 57 komunistów, podczas zebrania w pewnej świątyni chińskiej.

Zwykły marynarz, który stał się królem

Pisma szwedzkie drukują niesłychanie ciekawy list, nadesłany do Szwecji z wyspy Tabor na Oceanie Spokojnym, a zawierający iście romantyczną opowieść o królu jednego ze szczepów polinezyjskich. Szwedzie z urodzenia, którego losy zagwały tak daleko i zarazem tak wysoko, a który obecnie wyraża w rzeczonym liście pragnienie zrezygnowania z wysokiego swojego dostojenstwa, ażeby móc powrócić do ojczyzny.

Karol Pettersen, jak brzmi nazwisko bohatera opowieści, był marynarzem na okręcie, który przed trzydziestu laty uległ rozbiciu w pobliżu wybrzeża Nowej Gwinei. Z całej licznej załogi on jedynie uratował się dzięki wyjątkowej umiejętności pływania i zdolności wytrwania na powierzchni fal w ciągu długich godzin. W ten sposób udało mu się dostać na jedną z mniejszych wysp w Oceanie Spokojnym, gdzie od razu otoczony został przez ludność miejscową, złożoną ze szczepu ludożerców. W trakcie przygotowań do uczy, podczas której zjedzony miał być z wielkimi ceremoniami, córka króla wyspy, która po raz pierwszy w życiu miała możliwość oglądania białego człowieka, zachwycona pięknem jego kształtów i jasnością skóry, zakochała się w nim na zabój, doznawszy prawdziwego coup de foudre i dzięki temu więzien został uratowany.

Królowna, ukociana jedynaczką króla wyspy, łatwo uzyskała od ojca pozwolenie poślubienia Pettersena, który, nie widząc innego wyjścia, zgodził się pojąć ją za małżonkę podług miejscowego obrzędu i wkrótce taką zyskał wśród ludności popularność, że po śmierci króla stał się faktycznym władcą wyspy. Jako człowiek praktyczny, zdał sobie od razu sprawę z handlowej wartości naturalnych bogactw wyspy, niebawem też zmienił się cały jej poziom ekonomiczny, bowiem dzięki wprowadzonemu przez niego handlowi, zrazu zamiennemu jedynie, najubożsi mieszkańcy zasnali rychło dobrodziejstw dobrobytu i wygod, związanych z posiadaniem najrozmaitszych przedmiotów i narzędzi, ułatwiających pracę, o których dotychczas ani im się śniło.

Brunatna żona Pettersena umarła po dziesięcioletnim szczęśliwym dla niej z nim pożyciu. Wówczas udał się Pettersen do Szwecji, gdzie zaślubił niejaką pannę Simpson, która nie zawahała się towarzyszyć królewskiemu swojemu małżonkowi do Tabor i niebawem zyskała wśród podwładnych umiętnością pielęgnowania chorych, opatrywania rannych i wychowywania dzieci, nieminiejszą aniżeli mąż jej popularność. Kobieta - wyspiarki zwłaszcza, których mężowie dotychczas okrutnie się z niemi obchodzili, uważając je za swoje niewolnice i najdrobniejsze przewinienia niemilosiernie je katowali i stale się nad niemi znęcali, ubóstwiają swoją władczynię, która, jako pierwszy swój czyn, wprowadziła surowe kary za bicie przez tuziemców żon i ich dzieci. Obecnie stosunki na wyspie, jak pisze autor listu, kardynalnie się pod tym względem zmieniły i wyspiarze pod każdym względem ucywilizowali się.

Król Pettersen, który liczy obecnie 65 lat, postanowił abdykować i powrócić do rodzinnego miasta Gothenburga. Sukcesja tronu Taborskiego jest zapewniona, mimo to ludność jest w rozpacz z powodu postanowienia władcy, nieodwołalnego bez względu na wszystkie prośby i błagania poddanych.

R. C.

Szesnastomiesięczny palacz

Jak niezwykłych sposobów używa reklama amerykańska o tem najlepiej świadczy zamieszczona w całej prasie tamtejszej fotografia małego, pulchnego chłopczyka — z fajką w ustach. Napis z całą ścisłością podaje, że jest to szesnastomiesięczny Tracy Dunway z St. Louis, najmłodszy syn jednego z tamtejszych policjantów. Ten — niewątpliwie najmłodszy na świecie palacz zamiast, jak w jego wieku przysłało, bawić się smoczkiem — przepada za fajką, którą pali z niepospolitą zwinnością, przyczem badający go lekarze oświadczyli, że nikotyna nie wyrządziła dotychczas organizmowi młodocianego palacza żadnej szkody.

Sterowiec powietrzny cały z metalu

Slate Air Craft Corp. w Kalifornji wykończyła ostatnio sterowiec powietrzny zbudowany cały z duraluminum; posiada on 65 m. długości, 17,8 m. największej średnicy i 9350 m³ pojemności. Powłoka sterowca składa się z pasków z aluminiowej blachy falującej, które są przynitowane do szkieletu z pierścieni również aluminiowych. Waga powłoki, napełnionej wodorem, wynosi 3175 kg. Również gondola jest wykonana cała z duraluminum.

Sterowiec, który otrzymuje napęd od turbiny parowej 500-konnej, szybuje z szybkością 160 klm/godz. i może polecieć oprócz załogi jeszcze 40 pasażerów. Łuk.

KRONIKA FILMOWA

„TRUJĄCE USTA”

najbliższa premiera kina „Apollo”.
Obrazy wyświetlane w kinie „Metropolis” były zazwyczaj dotąd z serji tych, które stanowiły atrakcje i sensacje europejskie. Tak było dotąd. Obecnie również i programy kina Apollo rywalizują o równoległe miejsce i wartość niedoścignioną do niedawna programami kina Metropolis. Uwagę tę nasunął nam fakt, że najbliższą premierą kina Apollo będzie film osnuty na tle głośnej hiszpańskiej powieści „La Venenosa”, p. t. „Trujące Usta”. Sława tego filmu, jak poprzedza jego ukazanie się na ekranach w Polsce czyni z tego największego dotąd wyczynu kinematografii francuskiej — jakąś rewelację, jakiś fenomen, a już z pewnością ar-cy-dzieło!!!

Główną rolę kobiecą w tym obrazie kreuje genialna artystka dramatyczna, zwana „kobietą o najbujniejszym temperamentie” niezapomniana odtwórczyni roli Carmen — królowa urody we Francji na 1929 rok — słowem „cud piękności” Raquel Meller. Te słowa powinny wystarczyć, aby premiera jutrzejsza poruszyła wzdłuż i wszerz wszystkich kinomanów Poznania. A więc bywalcy kina **jutro, w piątek — na premierę dramatu „Trujące Usta” do kina Apollo!** nw 4233

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Cech Murarzy (Poznań) 105 zł. — Franciszek Szuba 5 zł. — Piotr Jankowski 5 zł. — Gantkowsky zamiast kwintów na trumnie śp. ks. prał. Malczewskiego 20 zł. — Józef Witkowski (Popielewo) 10 zł. — Jan Bykowski 20 zł. — Kazimierz Waclawski (Wągrowiec) 5 zł. — Władysław Kotliński (Ostrów Wlkp.) 20 zł. — Zebrano na srebrnych godach u pp. Brodów 11 zł. — Helena Fiszera 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 1908,10 zł.
Na chleb św. Antoniego: K. S. 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 74 zł.

Tabela wygranych Loterii Państwowej

(Nieurzędowa)

(Bez gwarancji.)

W dwudziestym siódmym dniu ciągienia 5-tej klasy 19-tej polskiej loterii państwowej, główne wygrane padły na numery następujące:

Premja **zł 400,000 plus wygr. zł 5,000** — razem zł 405,000 padła na nr. 110562.

5,000 zł na nr. 34767.

3,000 zł na nr-y: 18027 65410 48076 83864 155334 166624.

2,000 zł na nr-y: 2742 21407 33472 67460 73539 100753 104934 120153 120342 127357 142356 142620 144856 163987.

1,000 zł na nr-y: 47558 109941 130063 136206 159625 162730 166160 173810.

600 zł na nr-y: 3941 20815 52266 53130 60880 69591 88788 90905 98514 99989 106421 131611 156396 162842 172971 175828 179888 183900.

Po 500 zł nr-y: 464 2573 3353 3660 4513 5253 6165 7078 7120 7494 7505 8272 15042 16098 16695 18448 19922 20277 21022 21355 22101 23458 23770 23975 24307 24405 25234 25601 28304 29377 30270 32395 37442 41631 42994 43811 44527 45509 46107 47005 47959 48450 49534 52604 53730 54158 55005 56717 57063 57608 57692 58279 59455 60572 63564 65156 65987 68784 68894 71108 74816 75535 76507 78158 78764 81450 81669 82734 84255 84464 87608 88506 91143 91211 91846 95446 96723 96897 98291 98442 98647 102625 103860 104984 106366 108041 108916 109437 109592 110120 110638 111336 111412 111703 113969 114614 118383 120243 123789 125755 126716 130209 131237 131669 133051 136263 139652 140318 141752 143411 143902 147723 148453 151081 153240 154127 155550 159577 159689 162617 164124 164593 164791 167992 169381 170394 172417 173688 174164 177159 177390 180845 181018 183409 183897 184791.

Po 250 zł wygrali numery następujące:

196 298 519 625 630 688 783 1007 104 355 544 549 607 622 2041 054 106 130 269 272 339 370 540 541 572 863 3063 121 177 310 339 387 401 407 416 424 474 557 628 693 859 943 4008 139 184 350 385 521 528 601 799 827 830 915 949 5102 111 172 178 229 310 325 500 522 602 685 702 837 850 899 901 973 6092 093 118 125 222 286 420 473 621 625 722 776 792 960 7149 278 374 398 489 620 767 840 978 8023 035 160 172 353 522 631 652 661 803 883 955 9044 093 159 196 208 244 272 409 476 553 605 652 769 835 878 922 953 10218 328 374 404 486 492 541 554 582 745 764 824 825 868 11085 169 242 266 276 513 684 708 724 849 892 945 998 12020 059 386 423 547 707 742 822 831 839 891 961 13020

150 000,— zł

i inne poważne wygrane wyszły z mojej kolekturze w 5 klasie. Szczegółowe losy do 1-szej klasy, ćwiartki 10 zł, cały los 40 zł można już nabywać

A. KĘDZIÓRA.

Na starsza kolektura w Poznaniu, ul. Sierocka 5, róg Nowej. Zł. 1917

108 255 378 427 486 499 590 598 609 618 704
 848 930 14004 013 122 197 256 293 384 455 707
 901 996 15011 045 085 137 246 343 369 426 575
 604 626 688 758 821 833 16080 088 298 342 349
 367 393 505 521 698 768 771 828 898 992 17018
 076 225 247 266 267 442 574 598 612 664 694
 751 976 997 18026 052 146 190 225 318 473 533
 538 592 754 843 870 961 19111 241 309 413 525
 563 583 636 675 749 827 829 963 971 20058 133
 296 404 499 509 544 611 622 719 847 886 982
 21011 031 210 245 249 349 376 851 861 970
 22007 080 135 189 269 670 717 753 808 848 944
 983 23170 349 573 639 646 729 818 886 889 952
 24059 087 118 286 308 325 354 473 492 503 505
 589 655 690 692 747.
 25101 257 375 399 493 571 586 26056 079
 136 380 395 416 528 772 799 27005 099 115 172
 241 257 260 268 385 547 636 968 28002 055 067
 100 107 275 337 391 510 584 591 667 715 721
 729 761 780 788 804 855 858 951 20189 317 552
 647 683 746 755 835 844 928 929 30249 253 306
 313 330 355 620 123 637 674 677 864 875 965
 979 993 31102 106 117 139 318 390 491 543 637
 666 701 738 932 938 993 997 32047 108 176 292
 336 371 469 473 567 592 620 629 906 946 986
 33065 333 404 459 496 571 615 899 34058 106
 127 145 215 231 296 306 457 662 681 706 772
 862 864 887 943 35036 152 274 488 494 538 621
 724 763 819 977 36073 096 129 255 259 283 293
 631 650 687 957 37053 141 226 436 451 491 493
 565 38056 069 267 273 323 360 737 767 988
 39002 015 110 214 318 370 423 463 497 532 633
 645 650 697 711 788 987 40025 065 115 134 208
 251 298 358 414 448 507 734 736 805 41275 413
 432 539 540 545 553 628 646 812 888 925 42216
 231 234 353 507 512 581 584 603 661 675 676
 682 716 991 43092 170 313 333 407 462 519 522
 612 734 771 858 956 962 971 44024 089 124 145
 214 368 649 674 45018 066 068 071 101 160 186
 308 493 574 652 46086 119 138 296 339 364 510
 648 839 896 919 945 47074 151 262 350 419 467
 48017 060 119 302 366 501 559 649 810 811
 48068 089 129 348 357 441 599 654 666 688 716
 723 728 880 890 991.
 50064 039 137 147 152 227 288 290 296 312
 360 366 398 399 738 806 874 906 945 51143 366
 437 519 548 618 736 782 52029 131 242 282 302
 346 549 621 658 709 750 811 907 925 53044 218
 482 498 588 678 757 54004 085 130 203 439 470
 647 679 743 786 890 969 55035 129 456 469 544
 601 619 833 977 56033 156 270 338 458 465 638
 816 827 924 930 980 57079 384 442 533 566 568
 644 691 84 849 893 58002 081 193 317 447 487
 540 593 831 860 901 59000 217 464 475 506 553
 596 604 821 884 60027 191 274 309 347 410 521
 719 836 861 907 61095 180 193 308 397 427 436
 516 582 588 660 727 764 893 911 958 990 62046
 084 167 178 203 219 512 525 670 675 676 830
 843 63062 150 377 528 585 640 652 762 772 785
 978 64087 261 287 429 445 569 652 741 806 865
 877 930 995 65042 115 127 140 163 285 304 382
 472 484 592 628 641 670 677 762 892 988 994

Losy do I. Kl.
 ówiartki po 10, połówki 20, całe 40 zł
 Kupują wszyscy zw 19607
 w szczęśliwej kolekturze
Władysława Billerta,
 Poznań, św. Marcin 19.
 Co drugi los wygrywa.
 Ogólna suma wygranych 32 milj. zł.

66046 047 049 089 099 111 209 267 342 363 494
 521 544 827 852 67263 300 417 454 461 586 620
 823 833 69026 238 271 285 314 380 536 548 549
 669 975 978 65060 065 106 136 147 159 324 341
 383 504 590 914 70172 185 375 450 402 548 579
 581 633 668 669 831 71043 093 136 225 243 258
 363 419 577 661 668 855 893 904 935 941 72040
 053 057 062 150 174 409 488 666 804 932 73134
 143 288 434 514 844 853 977 74014 187 231 241
 387 400 450 454 463 623 697 829 924 941 949
 987.
 75071 104 116 117 158 190 266 313 409 581
 648 749 811 836 849 857 928 76011 409 482 528
 547 650 803 869 924 77011 072 206 458 485 694
 757 762 796 823 893 976 78004 016 021 089 171
 227 250 280 324 330 408 463 496 914 971 79042
 047 081 264 377 453 461 474 681 704 709 760
 793 818 89011 126 174 319 340 616 679 739 764
 846 886 81178 371 392 400 486 605 743 82065
 147 244 347 382 520 564 576 720 738 749 774
 83019 047 056 074 100 171 182 215 445 467 483
 703 710 825 829 866 998 84139 224 236 248 277
 305 346 412 456 458 477 682 775 783 85079 111
 113 120 131 202 404 454 495 572 584 655 826
 86043 080 232 241 314 521 665 674 687 819 924
 87053 080 084 218 226 285 314 398 412 437 469
 416 88032 066 124 187 225 313 318 320 429 478
 818 614 803 807 812 838 849 871 912 922 89036
 134 163 172 631 657 694 730 749 842 953 90075
 134 194 202 293 443 578 693 735 755 794 888
 933 983 91145 328 336 340 765 802 92016 064
 296 393 416 513 528 536 590 606 664 704 730
 738 834 924 974 988 93131 471 532 700 898 937
 944 94002 003 062 088 235 275 507 587 624 684
 776 95005 079 233 324 419 442 577 608 711 746
 902 994 96060 067 097 188 192 209 390 497 629
 896 992 97114 167 171 349 356 384 512 522 608
 625 726 760 783 949 98194 231 334 360 530 558
 864 918 995 99004 093 124 128 261 330 433 469
 528 568 665 990.
 100192 270 284 332 335 359 378 393 404 492
 531 569 612 785 892 902 913 970 101051 098
 110 171 212 313 387 418 465 584 587 627 628
 654 709 789 917 102250 261 304 399 458 600
 665 743 834 919 949 982 103031 144 297 329 392
 405 644 697 795 842 847 855 883 891 951 965
 104086 131 150 307 354 398 408 441 523 525
 608 735 756 893 967 105109 149 569 678 685

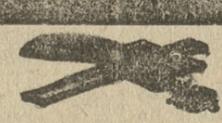
720 727 755 855 945 955 106005 006 020 163
 169 245 266 269 298 444 539 645 759 880 955
 107033 070 079 165 233 262 318 321 355 379
 448 462 485 493 582 605 674 696 731 912
 108181 185 195 238 311 364 376 438 464 517
 654 688 708 725 737 980 986 997 109078 199
 221 245 378 410 460 554 562 584 598 600 767
 801 820 824 884 885 934 975 110124 187 224
 333 305 420 547 599 602 658 704 917 111016
 041 135 184 249 250 251 305 395 471 531 562
 591 597 641 668 730 743 744 815 827 840 888
 930 968 112015 072 086 190 272 275 296 306
 364 476 985 995 113002 145 239 299 726 731
 749 932 114017 244 398 406 417 912 976 115091
 137 149 216 288 337 367 402 530 538 597 647
 657 746 815 884 889 917 116237 256 278 324
 361 384 418 559 608 645 722 733 966 117034
 105 143 156 247 322 366 480 559 603 608 620
 667 731 766 775 801 807 118008 011 046 049
 133 208 227 273 421 490 536 585 662 678 751
 921 974 976 983 119018 922 024 175 236 395
 527 531 549 561 610 675 689 741 807 843 853
 897 120008 039 091 107 195 208 248 363 388
 427 432 439 468 520 540 563 587 630 660 665
 679 885 979 121003 048 065 145 189 252 326
 370 406 460 480 536 565 716 746 776 818 823
 830 862 932 941 961 122005 012 052 442 448
 540 552 628 646 719 854 856 869 904 977 999
 123175 171 194 384 409 411 419 506 665 710 884
 920 124181 368 369 377 468 482 506 559 592
 615 665 704 991.
 125091 133 141 153 320 438 467 521 614 725
 729 786 126171 288 313 360 405 433 454 463
 517 521 594 926 945 975 127014 083 122 253
 259 279 314 325 494 559 568 595 609 661 702
 732 745 796 850 864 870 883 927 945 128058
 076 079 225 258 263 274 319 487 653 727 782
 853 874 908 129009 013 180 200 212 278 301
 438 612 638 763 773 845 913 927 130127 138
 355 417 857 915 131027 041 177 266 443 492
 511 557 596 608 705 741 867 889 896 998 132058
 164 203 229 278 314 347 350 353 614 637 719
 727 734 797 898 133238 250 259 282 334 375
 442 476 527 659 663 796 952 976 134035 109
 206 221 294 507 605 653 674 701 708 731 865
 869 894 911 135028 175 183 213 217 335 384
 425 441 576 614 654 684 809 818 855 875 940
 136112 161 189 200 251 299 357 422 448 472
 476 488 541 736 906 914 137070 093 451 534
 633 684 724 770 809 821 824 834 890 917 138195
 326 478 548 555 686 767 886 139066 089 170
 179 241 243 344 384 487 493 511 634 699 707
 140012 033 057 069 092 134 135 196 216 218
 247 271 313 367 403 426 513 548 665 743 791
 800 840 879 934 963 971 993 141059 075 222
 226 367 755 903 961 142029 158 167 261 338
 385 398 428 482 531 533 557 571 787 886 990
 143196 271 295 386 467 479 552 614 656 681
 869 144075 078 126 141 189 199 240 293 298
 306 350 404 421 434 446 491 531 557 569 572
 576 596 598 602 618 633 646 649 721 755 929
 960 145104 115 215 395 511 591 592 618 635

661 690 712 778 788 819 864 867 146028 185
 253 267 293 366 397 538 554 822 842 971 972
 147007 068 102 320 324 416 520 543 580 655
 669 712 753 799 919 943 981 998 148074 206
 228 360 385 389 406 455 685 762 820 883 149119
 287 474 624 679 779 869 897 907 920.
 150098 314 328 340 412 459 599 622 636 650
 671 751 771 848 151043 072 112 151 163 239
 280 446 453 724 842 956 152070 075 134 245
 274 321 328 336 407 462 568 584 630 633 667
 683 686 697 789 923 984 153151 198 270 331
 438 471 479 521 566 592 672 729 776 917 154037
 123 136 236 360 444 480 498 551 803 878 155039
 040 060 203 289 350 477 508 521 525 555 638
 641 779 827 869 883 917 994 996 156038 073
 279 323 446 545 618 735 919 157063 115 131
 261 266 283 375 380 469 485 524 550 641 817
 835 852 158163 209 413 748 782 795 870 940
 159104 125 134 140 257 350 492 601 673 741
 783 160017 042 250 257 286 619 701 836 919
 923 161183 239 289 329 365 508 520 588 537
 716 790 791 816 849 877 951 989 162003 011
 015 138 234 243 254 338 349 538 633 678 746
 163073 086 276 278 298 402 424 531 703 728
 761 782 164003 007 016 164 175 184 483 511
 719 960 165079 131 280 377 400 453 530 543
 544 576 588 637 715 794 823 862 881 166021
 070 182 277 287 369 453 475 511 525 546 588
 642 703 729 842 998 167025 039 077 320 370
 450 461 536 576 653 775 168040 213 321 428
 463 498 680 862 939 169135 350 370 457 556
 663 722 822 831 832 927 983 170009 250 367
 370 389 411 448 470 543 742 769 940 971 171111
 136 261 282 447 455 633 672 722 760 806 172082
 131 139 240 264 315 393 499 644 678 847 909
 173069 082 093 113 143 178 182 129 501 642
 745 800 968 974 174064 070 090 222 226 439
 451 470 506 807 840.
 175231 346 352 493 542 608 621 684 782 956
 972 176053 077 079 205 344 411 513 521 602
 627 681 699 732 777 177006 036 055 307 362
 447 492 597 637 737 800 807 874 886 911 922
 178000 026 048 102 110 203 316 452 453 470
 506 621 622 723 733 744 817 835 179021 068
 087 157 246 350 562 637 796 840 858 917 960
 180000 030 087 128 243 257 274 466 501 517
 563 693 764 834 853 899 914 938 984 985 181073
 359 417 515 534 542 568 647 895 908 955 978
 182069 093 104 189 260 419 589 663 698 705
 900 918 929 183050 051 169 214 385 428 439
 453 480 546 580 606 708 743 744 865 866 928
 184116 155 482 571 600 638 693 701 716 754
 867.

LOS do I kl. 20 Loterii Państwowej poleca
E. LINETTE
 Kolektura Loterii Państwowej
 Poznań, pl. Wolności 2.
 zw 19496

✠
 Dnia 9 października 1929 r., o godzinie 7 rano, zmarła na udar serca
 członkini cechu rzeźnickiego w Swarzędzu, ś. p. nw 4590
Emilja Górczyńska
 z domu Paczkowska
 przeżywszy lat 73. W Zmarłej straciłmy gorliwego członka cechu. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 12 b. m., o godzinie 4 po południu, z domu żałoby, na cmentarz parafjalny. Punkt zborny w mieszkaniu cechmistrza kolegi Wierzblińskiego. Cześć Jej pamięci!
Zarząd Cechu Rzeźnickiego.
 Swarzędz, dnia 9 października 1929 r.

Za tak liczne dowody współczucia, za wieńce i udział w pogrzebie
 mojej drogiej żony i naszej najukochańszej matki, ś. p. Pw 6212-41,133
Apolonji Kuźmowej
 składają wszystkim, a mianowicie JWielm. Panu Prezesowi i PP. Urzęd-
 nikom Dyrekcji Poczty i Telegrafów, PP. Urzędnikom Miejskiego Urzędu
 Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego, Organizacjom, Kolegom, Przyja-
 ciolom, Krewnym i Znajomym, z głębi serca szczerze
Bóg zapłać!
Mąż z dziećmi.

 Dnia 8 października r. b., zmarł po dłuższej chorobie członek grona
 nauczycielskiego od pierwszych dni przejścia zakładu przez Rząd polski,
 nasz niezapomniany kolega, ś. p. dw 2466
Prof. d. inż. Jan Popielecki
 przeżywszy lat 59. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 11 b. m., o godzi-
 nie 3 po południu, z kaplicy św. Józefa na cmentarz Jeżycki.
 W Zmarłym straciłmy wybitnego pedagoga, serdecznego kolegę
 i prawdziwego przyjaciela młodzieży.
 Cześć Jego pamięci!
**Rada Pedagogiczna Państwowej Szkoły
 Budownictwa i Mierniczo - Meljoracyjnej w Poznaniu.**

Za oddanie ostatniej przysługi, złożone kondole-
 lencje oraz liczne wieńce i uczestnictwo w pogrzebie
 naszej kochanej matki, ś. p.
Augustyny Nowakowskiej
 z domu Krause
 składa wielebnemu Duchowieństwu a przede wszystkim
 ks. Prof. Bączkiewiczowi, Krewnym, Przyjacio-
 łom i Znajomym serdeczne
Bóg zapłać!
Rodzina.
 Pw 6211-41,134

 Stowarzyszenie Inżynierów i Architektów w Poznaniu, zawiadamia
 członków swoich, że dnia 8 października r. b., przeniósł się do wieczności
 członek - założyciel i długoletni sekretarz Stowarzyszenia, ś. p.
Prof. d. inż. Jan Popielecki
 nauczyciel Państwowej Szkoły Budownictwa w Poznaniu.
 Pogrzeb odbędzie się w

Pogrzeb

ś. p. z Paczkowskich
Emilji Górczyńskiej

odbędzie się w sobotę, dnia 12 października 1929 roku o godzinie 4 po południu z domu żałoby Swarzędz.

zw 19542 **Rodzina.**
Swarzędz, ul. Wielka-Rybacka 3.

Najstarszy zakład pogrzebowy P. Piasecki, Poznań,
ul. Klasztorna 11. Telefony 2-59.

FUTRA

męskie sportowe od 150,— zł
Błamy pod futra od 45,— zł
Skórki bibrety już od 12,— zł
• tchorze od 18,— zł
• sealowe od 8,50 zł
• karakuł. od 125,— zł
• popielite Prima od 24,50 zł
• krec e już od 1,— zł
czarne wydry od 195,— zł
i wszelkie inne skórki na
obsady bardzo tanio!!!

Specjalność:
Fachowe poszycie futer
B. HANKIEWICZ
Poznań, ul. Wielka 9.
(wchód z ul. Szewskiej)
telefon 29-11.

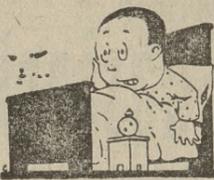
Kokosy i Vanila

K. Kużaj
27 Grudnia 9

K.K.
P.

P w 6559

Ktoś dzwoni

WSTAŃ!

Z pewnością list od narzeczonej, w którym zrywa z Tobą pod błahym pozorem a w rzeczywistości nie chce i nie może już dłużej czekać na Ciebie! Czas leci, kobieta młodości nie zatrzyma! Zeń się i po pierścieniu zaręczynowy przyjdź do firmy: K w 972

W. MAYER
właśc. L. Nalaskowski
ul. Nowa 11.

OSIRZEZENIE:

Chcąc nabyć proszki naszego wyrobu, należy przy kupnie akcentować wyraźnie zadać oryginalnych proszków z „Kogutkiem” Gąseckiego znanych od lat trzydziestu. Zwracajcie uwagę i odrzucajcie uporeczywie polecane naśladowstwa w podobnym do naszego opakowaniu. K w 497

Światowa Firma szuka zdolnych

sprzedawców

na pokupne artykuły na pensję i prowizję. Zgłoszenia pisemne z referencjami pod **nw 4599** do eksped. Kurjera.

Kapustę w główkach

wagonowo, a 6,25 zł za ctr., franko stacja załadowania, mamy do oddania. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Pozn. pod **dw 2465**

Specjalny skład cukrów i kawy

nowocześnie urządzone, dobrze prosperujący, w bardzo dobrem położeniu, w mieście liczącym około 20 000 mieszkańców, gdzie wszelkie wyższe uczelnie i urzędy, Sąd okręgowy i 2 pułki wojska, na dogodnych warunkach spłaty, na sprzedaż. Objęta ca 10 000,— zł. Zgłoszenia do eksped. Kurjera Poznańskiego pod **nw 4597**

Dzień zaczyna się dobrze,

kiedy już na śniadanie pijemy Kawę Hag. Kawa ta orzeźwia nas i usuwa resztki senności całkowicie; posiada wyborny smak i nieporównany aromat, a przytem jest zupełnie nieszkodliwa, bo jest wolna od kofeiny. Wszystkie te zalety łączy w sobie tylko Kawa Hag, zdrowotna kawa ziarnista.

KAWA HAG CHRONI

SERCE

Cukiernia - Śniadalnica - Restauracja

ul. Marszałka Focha 4 „EUROPA” ul. Marszałka Focha 4

poleca nadal swą znaną wyborową kuchnię.

Obiady od godziny 12-16

z 3 dań zł 2,00 — z 4 dań zł 3,00 włącznie z obsługą.

Dobrze pielęgnowane piwa i napoje — Wyborowy bufet zimny.

Codziennie koncert artystyczny.

Z poważaniem

Antoni Wisniewski.

zw 19536

WATA OKIENNA

(Wałki do okien)

wyrobu fabryki waty hygroskopijnej „ALBA” S. A.

T w 894

Zamówienia przyjmuje: „CENTROWATA” Sp. z ogr. odp. Warszawa, Królewska 23, tel. 510-46 oraz przedstawicielstwo w Poznaniu

Stanisław Jakubowski, Poznań, Dąbrowskiego 7, tel. 69-28.

Kilku młodych i inteligentnych

ludzi

do łatwego zajęcia poszukuje poważna firma. Oferty pisemne pod **nw 4600** do ekspedycji Kurjera Pozn.

Kupię 10-15 wagonów białych, jadalnych ziemniaków.

Oferty z ceną **Emil Pastuszek,** Załęże, pow. Katowice. (Gorny Śląsk) z 19527

Kursy z dziedziny „HISTORJI SZTUKI”

(nauka o stylach w architekturze, rzeźbie i malarstwie)

rozpoczynam z dniem 15 października r. b. **Podgórna 7 I. Romana Szymańska**

aswat nauk przy Muzeum Wielkopolsk. w Poznaniu. Kursy te przeznaczone są dla osób interesujących się sztuką i dla młodzieży pozaszkolnej jako uzupełnienie wykształcenia. **dw 2255**

Mieszkania 3-4 pokojowego

wprost od gospodarza. poszukuje rodzina z trojga osób, zapłaci dzierżawę podług umowy za 2-3 lata z góry. Łaska we zgłoszenia do „PAR”, Al. Marcinkowskiego 11 pod „1000” **Pw 6187-1000**

Jest do nabycia, z powodu upadłości właściciela kamienica

przy rynku w Starogardzie na Pomorzu, mająca wolny, obszerny lokal sklepowy, z urządzeniem po składzie bławatów i konfekcji, który w tym lokalu prowadzony był dotąd przeszło 40 lat. Informacji udziela zarządca konkursowy, adwokat **W. BULIŃSKI** w Starogardzie. **zw 19524**

Składnica

zaraz do wynajęcia na Przeladowni Miejskiej w Poznaniu, jasna, sucha, z dwoma bocznkami kolejowymi, windą i światłem elektrycznym. Zgłoszenia tylko poważnych reflektantów przyjmuje firma **Michałowicz i S-ka, Poznań, ul. Szyperska 14/15.** **Pw 6218-41,143**

Począwszy od piątku 11 października przyjmuję w naszych obszernych ubikacjach przy **PL. WOLNOŚCI 18.** (Dom przemysłowy)

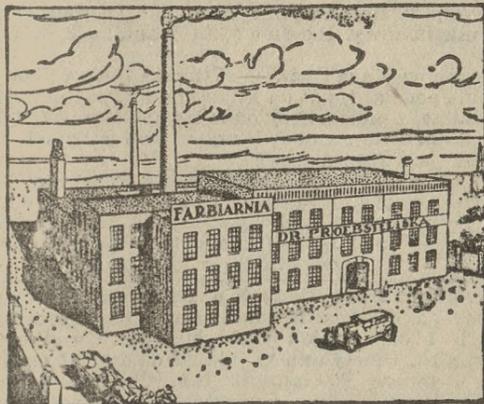
Dr. med. Z. Bochyński, specjalista chorób skóry i dróg moczowych. **Tel. 3132 dw 2455**

Podajemy do wiadomości, że **p. Włodzimierz Szwedow** z dniem 8 b. m. w naszej firmie nie pracuje. **P w 6210-41,126**

Wszelkie odnośne sprawy załatwia wyłącznie i bezpośrednio biuro przy ul. Górna Wilda 134 **W. Nowakowski i Synowie.**

H. ZELLNEROWNA

pianistka i dypl. nauczycielka muzyki udziela gruntownie nowoczesną melodą. **PLAC WOLNOŚCI 18 od 10-12, 4-6.** **h w 732**

Farbowanie i czyszczenie

tylko u

Dr. PROEBSTLA i S-ki Farbiarnia i Chem. Pralnia Nowocześnie urządzonej zapewnia dobre wykonanie. — Filie i agentury w większych miastach Wielkopolski. — **Fabryka Gniezno.**

FILJE w POZNANIU **ul. Podgórna 10,** **ul. Fr. Ratajczaka 34,** **ul. Strzelecka 1,** **ul. Pocztowa 27,** **ul. Kiaszewskiego 17.** **P w 5687-89,179**

„KOMNICK”

Autobusy — Podwozia — Przyczepki

Prosimy żądać ofert. — Reprezentacja:

„Komna”, Sp. z o. p. Automobile

Poznań, ul. Dąbrowskiego 83/85. — **Tel. 77-67 i 54-78.** **dw 2072**

Warsztaty samochodowe

nowo otworzyłem przy ul. Dolna Wilda 78, naprzeciw Stadjonu. Polecając się nadal łaskawym względem Szan. Klienteli.

Z poważaniem
Józef Kurczewski.

zw 19585

Dziennie otrzymujemy około 20 listów, adresowanych do Redakcji, Administracji i Dyrekcji z wnioskami o posady w naszym zakładzie. Upzejmie zwracamy uwagę, że naszych 516 współpracowników zatrudniamy stale, i wolnych miejsc niema, bo każdy u nas zatrudniony szanuje i pilnuje swej posady. Długoletnich i wiernych współpracowników nie wolno nam zwalniać, ażeby dla nowo zgłaszających się robić miejsce. Ponieważ udzielanie odpowiedzi piśmiennych na liczne wnioski zbyt obciąża nasz dział korespondencyjny, zmuszeni jesteśmy zmienić dotychczasowy sposób postępowania o tyle, że

na wnioski o posadę, o ile nie zostaną uwzględnione, odpowiadać nie będziemy.

Wolne miejsca ogłaszamy w naszych wydawnictwach

Drukarnia Polska S. A.
Wydawnictwo Kurjera Poznańskiego
Oredownika Wielkopolskiego
Wielkopolskiej Ilustracji
i Samochód

Podróżujący

na miasto Poznań, dobrze zaprowadzony w sferach cukierniczo-piekarskich, obeznany również w branży kolonialnej, potrzebny zaraz. Piśmienne oferty z podaniem referencji i odpisów świadectw, przyjmuje firma **Michałowicz i S-ka** — Wytwórnia Pudrów — Poznań, ul. Szyperska 14/15. Pw 6217-41,142

Zdolny ustosunkowany

kierownik

branży żelaznej potrzebny zaraz do poważnego Towarzystwa. Oferty pod „1625“ do „Par“, Bydgoszcz, Dworcowa 72. Pw 1218-63,1036

Komunalna Kasa Oszczędności Miasta Pakości w Pakoście, poszukuje zaraz wzgl. później:

kierownika kasy

(bankowca). Reflektuje się tylko na siły pierwszorzędne. Uposażenie według grupy VIII. pragmatyki urzędników państwowych. dw 2452

Zgłoszenia piśmienne wraz z życiorysem i podaniem referencji uprasza się skierować na ręce niżej podpisanego. Naczelnik Zarządu: w z. (—) Kamiński.

Zaangażujemy natychmiast

korespondenta-handlowca

młodszego, rutynowanego, z inicjatywą w organizacji i propagandzie

magazyniera

starszego, ze znajomością wszelkich manipulacji celnych i ekspedycyjnych. Szczegółowe zgłoszenia z odpisem świadectw i podaniem referencji skierować do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 19531

Wielkie

przedsiębiorstwo restauracyjne

z salami, ogrodem, tarasem i t. d., w mieście prowincjonalnym, z powodu posiadania kilku przedsiębiorstw oddam zaraz na własnych warunkach, z mieszk. 5-pokojowym. Gotówki 15 000,— zł. Zgłoszenia: Kurjer Pozn. — Agencja Ostrów (Wielkop.) nw 4594

Górnośląska firma

reprezentacja pierwszorzędnych firm zagranicznych (narzędzia, tarcze szlifierskie, maszyny i wogóle materiały wchodzące w zakres hutnictwa i fabrykacji maszyn), poszukuje na województwo poznańskie, warszawskie i lwowskie dobrze wprowadzonego

sub-zastępcy

Łask. oferty prosimy skierować pod szyfrą „WK. 582“ do Tow. Rekl. Międzyn. Sp. z o. o., g. r. Rudolf Mosse, Katowice, Mickiewicza 4 Tw 451

Zarząd Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu

poszukuje dla Lecznicy dla płucno-chorych pod Obornikami

lekarza-asystenta

lub asystentki. Zgłoszenia z odpisem dyplomu należy skierować do Naczelnego Lekarza w Lecznicy pod Obornikami. Pw 6219-41,144

Większa fabryka artykułów masowych w Wielkopolsce poszukuje

- 1) Oddziałowego, do nadzoru i prowadzenia jednego z oddziałów fabryki, działów fabryk., obznajomionego z obsługą maszyn i automatów do masowej produkcji, oraz
- 2) ślusarza precyzyjnego, specjalisty do narzędzi, przykroju i t. p. Pw 6202-41 10

Warunki: Trzeźwość, sumienność oraz nieprzekroczony 40 rok życia. Oferty wraz z odpisami świadectw składać do Biura Ogłoszeń „Par“, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 41,106

W poważnej instytucji handlowej wakuje natychmiast stanowisko

rutynowanej kasjerki

Wymagana będzie dłuższa praktyka, znajomość buchalterji i wszelkich spraw ubezpieczeń socjalnych oraz podatkowych, z powodu administracji spraw personalnych. Oferty z odpisami świadectw, referencjami i możliwie fotografią, prosimy złożyć w ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 19532

Do sprzedaży naszych fabrykatów SABA-RADIO pierwszorzędnej jakości (aparaty odbiorcze, części radjowe, również pojedyncze oraz urządzenia wzmacniakowe), poszukujemy zaraz dzielnego Tw.450

przedstawiciela

na rejon poznański, dobrze obeznanego z branżą. Reflektuje się tylko na firmy lub panów dobrze wprowadzonych u klienteli, posiadających techniczne wiadomości z dziedziny radja, którzy mogą objąć na własny rachunek bogato zaopatrzonego skład. Szczegółowe zgłoszenia z podaniem referencji kierować do:

Schwarzwälder - Apparate - Bau - Anstalt
August Schwer Söhne
VILLINGEN - SCHWARZWALD DEUTSCHLAND.

Ekspedjenta-kupca

najchętniej z branży żelaza lub pokrewnej, z wyrobionym i ładnym charakterem pisma, biegłego w polskim i niemieckim, znającego ksiązkowość, nie niżej lat 24, poszukujemy od 1. 11. 1929. Zgłoszenia z referencjami do „PAR“, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 41,123 Pw 6198-41,123

Młodsza

stenotypistka

sprawną, władającą gramatycznie poprawnie językiem polskim, umiejącą dobrze i szybko pisać na maszynie, inteligentną i akurata w wszystkich pracach potrzebnych stale miejsce do większego przedsiębiorstwa. Oferty z odpisami świadectw do Kurjera Pozn. pod zw 19534

Poszukujemy

od 15 lub później dla naszej mechanicznej fabryki torebek papierowych — doświadczonego

majstra

Posada stała i dobrze płatna. Oferty pod „Majster“ do Biura Ogłoszeń „PAR“, Bydgoszcz, Dworcowa 72. Pw 6168-63,1024

Wydzierżawie zaraz garaże

narożnik Górnej i Dolnej Wildy, naprzeciw Stadjonu Sportowego — przystanek tramwajowy. Zgłoszenia dw 2406 Fr. Budzyński — Starościńska 6 — Tel. 36-06.

Wydzierżawie WILLE

5-pokojową z komfortem, ogrodem owocowym 2 minuty od tramwaju, zgóry za rok płatne

Zielke,
Gen. Umińskiego 7a.

Technik budowlany

żonaty, absolwent Państwowej Szkoły Budownictwa w Poznaniu, z kilkoletnią praktyką w biurach architektonicznych, konstrukcyjnych i na budowlach, poszukuje posady. Łaskawe oferty uprasza się skierować do ekspedycji Kurjera pod zw 19530

Mieszkania

2 pokoi i kuchni na parterze poszukuje emeryt, ogrodnik, samotne małżeństwo od 1. XI. ewtl. później w okolicy Poznania najchętniej wsi kościelnej. Zgłoszenia do Oredownika pod z 19520

Stodoły drewniane

każdej wielkości dostarcza szybko G. WILKE, handel drzewem, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 6. dw 2374

Reprezentacji

poważnej firmy zagranicznej wzgl. krajowej, poszukuje przemysłowca i właściciela nieruchomości, posiadającego kompletne urządzenie składnicę z bocznica kolejową w Poznaniu, z lokalami biurowymi, na miejscu światło elektryczne i telefon, nadające się na skład konsygnacyjny. Łaskawe spieszne zgłoszenia uprasza się do eksped. Kurjera Pozn. pod zw 19535

OSTRZEŻENIE

Ostrzegam przed przyjmowaniem sfałszowanego weksla na zł 500,— płatnego 30. 4. 1930 r., na zlecenie firmy A. Mclamedzon, Poznań, „Konfekcja Krajowa“, ul. Wroniecka 18, który rzekomo moją pieczęć i podpis nosi. Weksel ten został przez wspomnianą firmę sfałszowany, do czego się właściciel tej firmy p. A. Mclamedzon przyczynił, przeciwko któremu wystąpiłem z oskarżeniem prawnym. Za weksel ten pod żadnym względem nie odpowiadam.

Ignacy Zygmantowski

zw 19528

Tani Sklep Komisowy, ul. Klasztorna 7.

Powiatowa Kasa Chorych w Poznaniu ogłasza przetarg publiczny na wykonanie robót: ziemnych, murarskich, żelbetowych i ciesielskich przy budowie ośrodka zdrowia w Pobiezdziakach. Oferty należy składać do dnia 17 października 1929 r. w biurze Powiatowej Kasy Chorych w Poznaniu, ul. Wały Kościuszki 3, w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Oferta na pierwszą serję robót przy budowie Ośrodka Zdrowia w Pobiezdziakach“. Do ofert winno być dołączone wadium w wysokości 2% sumy oferowanej w gotówce lub w uznanych przez władze budowlane państwowe w papierach wartościowych. Otwarcie ofert nastąpi o godzinie 10 min. 15, tegoż dnia. Kosztorysy ślepe wydaje Powiatowa Kasa Chorych po cenie zł 5,—, gdzie również przejrzeć można rysunki. Poza tem wszelkich informacji co do sposobu konstrukcji udzielać będzie Architekt Leonard Mendelski, kierownik budowy, Poznań, ul. Kantaka 2, w godzinach 4—5-ej. dw 2461

Powiatowa Kasa Chorych zastrzega sobie wybór oferenta względnie podział robót na kilku oferentów, lub nieuwzględnienie żadnej z ofert. Przy budowie obowiązujące będą przepisy i postanowienia obowiązujące przy robotach państwowych oraz warunki miejscowe.

Powiatowa Kasa Chorych w Poznaniu

(—) Arch. Leonard Mendelski (—) Wł. Zakowski Dyrektor.

(—) Józef Rączkowski

Przewodniczący Zarządu.

Powiatowa Kasa Chorych w Poznaniu ogłasza przetarg publiczny na wykonanie robót: ziemnych, murarskich, żelbetowych i ciesielskich przy budowie ośrodka zdrowia w Swarzędzu. Oferty należy składać do dnia 17 października 1929 r. w biurze Powiatowej Kasy Chorych w Poznaniu, ul. Wały Kościuszki 3, w zapieczętowanych kopertach z napisem: „Oferta na pierwszą serję robót przy budowie Ośrodka Zdrowia w Swarzędzu“. Do ofert winno być dołączone wadium w wysokości 2% sumy oferowanej w gotówce lub w uznanych przez władze budowlane państwowe w papierach wartościowych. Otwarcie ofert nastąpi o godzinie 10 min. 15, tegoż dnia. Kosztorysy ślepe wydaje Powiatowa Kasa Chorych po cenie zł 5,—, gdzie również przejrzeć można rysunki. Poza tem wszelkich informacji co do sposobu konstrukcji udzielać będzie inżynier-architekt Jerzy Müller, kierownik budowy, Poznań, ul. Berwińskiego 1, w godzinach 4—5-ej. dw 2462

Powiatowa Kasa Chorych zastrzega sobie wybór oferenta względnie podział robót na kilku oferentów, lub nieuwzględnienie żadnej z ofert. Przy budowie obowiązujące będą przepisy i postanowienia obowiązujące przy robotach państwowych oraz warunki miejscowe.

Powiatowa Kasa Chorych w Poznaniu

(—) Inż. Arch. Jerzy Müller (—) Wł. Zakowski Dyrektor.

(—) Józef Rączkowski

Przewodniczący Zarządu.

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W piątek, dnia 11 października 1929, o godz. 11, przy ulicy Wolnica 2 (w podwórzu), odbędzie się sprzedaż za natychmiastową zapłatą: nw 4592/3

większej ilości owibwa damskiego, obrazu, sztyfionki, kanapy, warsztatu stolarskiego, krzesła, 3 maszyn do szycia, maszyny do drukowania, biurka, maszyny do mielenia mięsa, lustra, wiecznego pióra i garderoby męskiej.

Obejrzeć można 15 minut przed sprzedażą Poznań, dnia 9 października 1929 r.

Magistrat XIII/4

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790
i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

1 SPRZEDAŻE

Zaraz
do objęcia dobrze zaprowadzona linja autobusowa i koncesja. — Oferty Kurjer zdw 61 181

Wózek
sportowy dziecięcy sprzedam tanio. Górna Włda 100, Wagner zdw 61 138

Limuzyna
5 osobowa De Dion Bouton korzystnie na sprzedaż do obejrzenia w Garażu Międzynarodowym zdw 61 136

Sprzedam
łóżko z materacem szafę do rzeczy dobrze utrzymane. Rzeczypospolitej 9, II, lewo, Z. zdw 61 129

Młode
pieski Rehpincherki czystokrwiste zaraz na sprzedaż. Poznań, Pocztowa 9, II, lewo, zdw 61 440

Kotlina
westfalska w dobrym stanie, gaz, opałem, piecykiem itd. na sprzedaż. Ul. Krzyżowa 5, III, prawo zdw 61 114

Dom
Handlowo-przemysłowy 2 piętrowy w rynku, pomieszcza dwa duże sklepy, piekarnię, 34 ubikacji, przy tem gospodarstwo 56 mż. z nadkompletnym żywym i martwym inwentarzem, sprzedam razem lub osobno z powodu wyjazdu. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 61 113

Sprzedam
dom dwa pokoje i kuchnia w Junikowie, 7 minut do kolei. — Chwirot. zdw 61 112

Radjo
aparat (komplet) „Neurodyna“, nowy typ w dobrym stanie okazynie do sprzedania. Kasińskiego 4, I, pr., prawo, zdw 61 106

Skład
blawatów, konfekcji i krótkich w centrum (rynek) miasta, dobra okolica, z powodu stosunków rodzinnych korzystnie do nabycia. Reflektanci z większą gotówką mogą się zgłosić do Kurjera pod zdw 61 118

2 piękne
laury dekoracyjne wysokie, kasetta według wzoru ze Stambulu, laska bogato inkrustowana masą perłową i srebrem, nagrodzone medalem srebrnym na P. W. K. oraz kilka artystycznych drobiazgów dla znawcy Chelmońskiego 9, II, lewo, telefon 16-37, od 8-5 zdw 61 222

Sprzedam
wózek dziecięcy korzystnie, stan dobry Górna Włda 54, podwórze, parter, prawo, zdw 61 221

Skład
kolonialny towarem mieszkaniem sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 61 237

Dom
nowy 2 pokoje i kuchnia, sklep, sprzedam z powodu stosunków rodzinnych. Zgłoszenia do 25. 10. 29. do Kurjera zdw 61 115/6

Skład
kolonialny dobrze zaprowadzony natychmiast na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 61 107/8

Kawiarnię, cukiernię z restauracją
bez konkurencji z realnościami, z salami i ogrodem w pow. mieście Ks. Pozn. sprzedam zaraz szybko decyd. Wpłaty 60.000 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 513

Dom w Gnieźnie
II, piętro z 2 morgowym ogrodem korzystnie na sprzedaż. — Zgłoszenia Assmann, Bydgoszcz, Pomska 32 b, zdw 61 500

Radjo
3 lampowe kompletne, korzystnie sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 61 507

Dom
2-piętrowy w Toruniu, ul. św. Ducha 7 i 9 sprzedam zaraz. — Cena i wpłata według umowy. — Ryol. Solec Kujawski, zdw 61 502

Motocykl
używany marki „Alba“ 1 1/2 KM zotów do jazdy sprzedam. Cena 300 zł. Korzycki Szamarzewskiego 31, III, zdw 61 160

Pawilon - kiosk
nr 65, wystawa teren E. nadający się do przeniesienia do ogrodu, na letnie mieszkanie itp. sprzedam tanio. Po obejrzeniu informacje pocztą: Płock W. Popkowski, zdw 60 714

Drogerja
natychmiast do sprzedania przy zapłacie 12 tys. Interes zdrowy w mieście powiatowym, gdzie wszelkie szkoły. Oferty Kurjer zdw 60 454

Dywany
chodniki, linoleum fabryk krajowych odznaczonych medalami złotymi na wystawie poleca po cenach najniższych — Poznański Skład Dywanów właściciel Piotr Jakubiak, ul. Wrocławska 20, przy Placu Świątokrzyskim, zdw 60 422

Sprzedam
gabinet mebli i jadalnię bardzo dobrze utrzymaną. Adres wskaże Kurjer zdw 61 126

Rower
pierwszorządny na sprzedaż. Poznańska 46/48, I, prawo, zdw 60 438

Plac
ogrodzony ca 1000 m² bardzo korzystnie położony w bliskości terenów wystawowych i tramwaju na Łazarzu do sprzedania. Oferty do Kurjera Pozn. zdw 59 438

Wózki
dziecięce tania F-a „Gamy“ 27. Grudnia 15, podwórze, zdw 58 703

Antyki
wielki wybór. Bracia Pióro, Aleje Marcinkowskiego 28, Kw 911

Kilka limuzyn
4-6 i 8 cyl. nowe i mało używane gotowe do użytku jako kupna okazynie poleca na dogodnych warunkach zapłaty — „Komna“ Sp z o. p. Automobile, Poznań, ul. Dąbrowskiego 83/85, telefon 77-67 i 54-78, nw 4338

Kuchnię
tanio sprzedam. Grobla 18, stolarnia, zdw 61 344-5

Kury
niosą jaja o wiele pinie, większe żółte. Podawaj stale do żeru prawdziwej Centralny Michałowskiemu. Zadać wszędzie tylko oryginalnym opakowaniu. — rw 7 239-40

Pończochy
piękne dobre tanie. A Szymański, Poznań św. Marcina 1, specjalny skład pończoch. Kw 878/79

Taksówka
nowoczesna ze stałą koncesją, zegarem i numerem, gotowa do jazdy bardzo korzystnie na sprzedaż. Cena 500 000, wpłata 200 000. Jaśkiewicz, Poznań, Fredry 6, Kw 9 787

Złote
ślubne obrączki, pierścienie zarezerwowe poleca Chwilowski, św. Marcina 40, zdw 61 377

Majątek
1000 mórg, bonitacja 3 marki, sprzedam 600 000, wpłaty 300 000, 800 mórg, bonitacja 340 Kujawy, cena 500 000, wpłata 200 000. Jaśkiewicz, Poznań, Fredry 6, Kw 9 787

Gospodarstwo
78 mórg, blisko Poznania, cena 37 000, wpłaty 20 000. Wszachpolska Agencja Osadnicza, Szkolna 10, II, Kw 979

Samochody
Ford otwarty rok 2, 28 za cenę 2 000, Benz otwarty 10/30 HP za cenę 1 500, Dürkopp otwarty 10/30 HP za cenę 1 400, Lancia otwarty 12/50 HP w dobrym stanie sprzedam „Imperatora“, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 21, dw 2 459

Na groby!
Cylindryki z folii krystalowej różno kolorowej, odpornej na wilgoć i przepalenie oraz świeczki na groby w ampułkach staniolowych poleca hurtownie Br. Śniegocki, Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 2, telefon 35-32, P 5620-39 216

Meble
na raty i za gotówkę po najniższych cenach poleca Szpryngacz. Wielka 13 Klienteli mającycowej odstawiamy własnym samochodem Pw 4 972/73

„Fiat“
limuzyna 509, mało używana 7 000 klm., tanio do sprzedania. Blotnicki, Szkolna 3, zdw 61 231

Piec
duży, żelazny, emalowany bardzo ładny, sprzedam. Grottera 4, II, dom ogr. wy. zdw 61 232

Ubranie
granatowe, prawie nowe średnia figura, tanio sprzedam. Adres Kurjer zdw 61 287

2 łóżka
nowe tanio sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 61 452

Samochód
Studebaker 8 cylindrowy, kryty nowy z powodu wyjazdu z powrotem do Ameryki korzystnie spiesznie sprzedam. Zgłoszenia „Pawilon“, Poznań, ul. Marszałka Focha 15, tel. 62-80, zdw 61 460

Futra
piękne nowe seal i srebrce sprzedam tanio. Jarecki, Stary Rynek 92, II, wejście Wroniecka, zdw 61 479

Parcela
1 250 mtr. ziemi pod budowę w Poznaniu na sprzedaż. Zgłoszenia Michał Lysek, Szamarzewskiego 37, zdw 61 467

Sprzedam
dobrze zaprowadzony warsztat blacharski - instalacyjny w powiatowym mieście. Gdzie wskaże Kurjer zdw 61 280

1 limuzyna Chevrolet
6 cyl. nowa org karoserja oraz 1 podwozie. 2 ton okazynie na dogodnych warunkach na sprzedaż. „Komna“ Sp. z o. p. Automobile, Poznań, Dąbrowskiego 83/85, Tel. 77-67 i 54-78, nw 4340

Okulary
oraz wszelkiego rodzaju szkła sprzedaje najtaniej A. Matysiak, św. Marcina 9-10 obok kościoła, bpw 885

Futra
wielkiego rodzaju modernizuje, naprawia, posywa, obsady, kołnierze, meskie futra, art. bobry 600 zł. Pracownia futer, płaszczy kostiumów i meskiej odzieży, Jankowski, Kreta 23, zdw 60 908

Korzystnie
do nabycia urządzenie Działu Jubilerskiego Złotniczy o r. P. W. K. składające się z 8 gablotek szafkowych rozm. 220 x 160 m., kryształowe oszklenie i rurkowe oświetlenie, 4 gablotki ukośne 2 częściowych oraz dużej stołowej gablotki 2 x 3 m. Informacje udziela „Przełęcz Zegarmistrzowska i Złotniczy“, Poznań, Fredry 2, tel. 22-15, zdw 61 055

Sprzedam dom
piętrowy w Kawczu przy głównej ulicy, wolny skład z mieszkaniem, cena 25.000, wpłaty 20.000 miesięczny czynsz 300 zł Drukarnia Polska, Kawcz, pod nr 100 zdw 60 777

Dom
w powiatowym mieście z składem rzemieślniczym, nadający się na każdą branżę zaraz na sprzedaż. — Oferty Kurjer zdw 60 776

Futra
wielkiego rodzaju spody pod futra oraz różne „kórki“ sprzedaje najtaniej. Specjalny Magazyn Futur, St. Piotrowski, Szkolna 9, Kw 970

Dom
w Rynku z dwoma składami na sprzedaż, cena 35 tys., wpłaty 20 W. Rynowiecki Sieraków, zdw 60 839

Dobre
gospodarstwo 106 mórg w bardzo dobrym stanie z pełnym inwentarzem 28 km od Poznania z powodu wyjazdu natychmiast sprzedam. Cena 55 tys., wpłata według ugody. Zgłoszenia Kurjer zdw 60 879

Skład
przy ul. Półwiejskiej zaraz sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 60 62

Żony
i narzeczone oszczędnie kupują serwis — wyprawy — porcelana — tylko w Hurtowni, Wroniecka 24, w podwórze, zdw 60 804

Drzewka
owocowe: jabłonie, śliwy, czereśnie, wiśnie, brzoskwinie i morele silne i zdrowe sprzedaje po cenach bardzo przystępnych Zakład sadowniczy „Glinka“ (własność Krakowskiego Towarzystwa Ogrodniczego w Pradniku Czerwonym), p. Kraków, nw 4 571

Antyki
Stary Rynek 78, pierwsze piętro rpw 7164

Do
sprzedania dwa wspaniałe antyki, duże wiszące lustro i szafka mahoniowa. Obejrzeć można u miejsc. Osinieć, p. Gniezno, Starzeński, nw 4 567

2 łóżka
używane tanio sprzedam. Podgórna 9, I, zdw 60 506

Meble
tanio poleca Kalkus, Wrocławska 19, zdw 59 210

Garsonkę
nową sprzedam i kostium, Młynska 3, III, lewo, zdw 57 098/9

Płaszcz
zimowy tanio sprzedam, Młynska 3, III, lewo, zdw 58 971

Meble
we wielkim wyborze za gotówkę i na miesięczne spłaty poleca Stanikowski, Woźna 12 (Butelska), bpw 728

Owsa sterta niemłóconego
wózów dużych 6-7 sprzedaje się „Adres „Aurorach“, ul. Palacza, dw 2390

Trykotaża
pończochy skarpety, kalesony, swetry hurt. detalicznie poleca najtaniej wytwórnia Przemysł Włniany Poznań, św. Marcina 56 I piętro telefon 20-31, Pw 4 594-34, 59

Budynek fabryczny
z stajnią, garażem siłą światłem, wodą i odpowiednim terenem sprzedam lub wydzierżawie zaraz. Oferty Kurjer zdw 61 024

Interes
zbożowy opalu powodu przecięcia innego przedsiębiorstwa korzystnie sprzedam. Informacja Ohly, Mickiewicza 20 II, zdw 61 032

Antyki
Stary Rynek 78, pierwsze piętro zdw 7164

Konia
zaraz sprzedam. Kowalski, Bukowska 9, zdw 61 860

Sypialnia
wytworna, mało używana, białodrzew amerykański wysadzany pianatem okazynie do nabycia. Firma Sroczyński, plac Wolności 2, zdw 61 277

Moja
posiadłość składająca się z piekarni, domu mieszkalnego i 12 mórg ziemi mam zamiar zaraz sprzedać. Okolica bardzo dobra i byt zapewniony. Cena według ugody. Miejsce leży 3 km od Wolsztyna miasta powiatowego. Zgłoszenia li tylko poważnych reflektantów do firmy Janicki, Muszkieta, Poznań, Rzeźnia Miejska, telef. 1485, rw 7 222

Frakowe
ubranie sprzedam tanio. Adres wskaże Kurjer rw 7 226

Wydre
oryginalna sprzedam tanio. Adres wskaże Kurjer rw 7 228

Nowy
płaszcz po kolejarzu na sprzedaż. Ul. Kochanowskiego 23, I, prawo, zdw 61 288

Dom
cały wolny, pow. mieście, 45 km od Poznania w rynku, zdalny na każdy interes, w tem sala 5x12 kw. metrów spiesznie sprzedam za 45 000 złotych za gotówkę taniej. Biuro Handlowe Boltar, Skarbowska 17, zdw 61 351

Skrzynie
większą ilość i worki sprzedam. — Restauracja na Głównym Dworcu, zdw 61 340

Maszynę
do pisania Underwood, prawie nowa tanio sprzedam. Ratajczaka 38, II, prawo, zdw 61 341

Fortepian (skrzydło)
piękny instrument „Blüthner“ Aliquot sprzedam natychmiast za cenę okazyną na bardzo dobrych warunkach spłaty. Spieszne zgłoszenia uprasza się do Kurjera zdw 61 416

Płaszcz
zimowy meski jak nowy sprzedam. Nowakowski, Wielkie Garbary 48, wchód Wszystkich Świętych, zdw 61 391

Dom
z placem pod budowę sprzedam tanio właściciel. Informacji udzieli pan Jandy, ul. Polna 38-39, plac jw 2 785

Sprzedam
klubowy garnitur 400, pokój meski 800, wszystko jak nowe. — Grobla 19, front, II, lewo, zdw 61 462

Gospodarstwo
całkowicie żniwa, inwentarz żywy i martwy kompl., 190 mórg ziemi pszenno-żytnia, cena 95 000, wpłaty 40 000 zł. „Agrapol“, Poznań, Dąbrowskiego 2, tel. 65-71, zdw 61 457

Majątków i gospodarstw
dużo z rak niemieckich na korzystnych warunkach mamy do sprzedania. „Agrapol“, Poznań, Dąbrowskiego 2, tel. 6571, zdw 61 455

Gospodarstwo
160 mórg p. Szamoty bez inwentarza za 85 tys., wpłaty 20, zaraz sprzedamy. Agrapol, Poznań, Dąbrowskiego 2, tel. 6571, zdw 61 453

Parcele
na Łazarzu, Dębca, Wildzie, Winiarach, Jeżycach oraz w centrum miasta sprzedajemy na dogodnych warunkach. „Biuro Pracy“, Poznań, plac Wolności 9, bpw 780

Konia
i wóz sprzedam. Bittner, Dąbrowskiego 79, zdw 61 304

Popielice
(Blam) tanio sprzedam. Mareszewska, Spokojna 31, zdw 61 303

Skład
kolonialny trzy okna wystawowe w rynku, powiatowe miasto, można prowadzić hurt z powodu wyjazdu sprzedam do objęcia gotówką 10 000 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 305

Sypialnie
sprzedaje ratami gotówka 200 zł taniej Stolarnia W. Garbary 41, zdw 61 326

Okazjal
Piękna broszka szmaragd cirka 12 karatów w antycznej oprawie 20 brylantów bardzo tanio spiesznie sprzedam. Obejrzeć w Burze Handlowej Boltar, Skarbowska 17, tel. 52-42 zdw 61 325

Salon
brzozy w stylu Biedarmeyer i rozmaite starożytne meble w mahoniu i brzozie na sprzedaż. Skarbowska 4, part. lewo, zdw 61 378

Citroen - Renault
w dobrym stanie sprzedam korzystnie Diabolo Separator. Wodna 14, zdw 61 428

Skład
z mieszkaniem w górnej części św. Marcina natychmiast na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 61 429

Jadalka
w dobrym stanie korzystnie do nabycia. Chelmońskiego 20, II, piętro, zdw 61 347

Urządzenie
składowe kolonialne sprzedam tanio. Stabrowski, ul. Keya 3, zdw 61 464

Fortepian
czarny, krótki w dobrym stanie sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 61 520

Skład
rzeźniczy z mieszkaniem w Poznaniu, zapęd „lektr.“, cena 9 000 w tem 3/4 roku dzierżawy. Adres Kurjer zdw 61 517

Skład
kapeluszy damskich, tanio sprzedam, nadaje się na inną branżę. Oferty Kurjer zdw 61 463

Szafę żelazną
sprzedam za 150 zł. Adres Kurjer zdw 61 414

Westfalska
kuchnia i piec pokojowy tanio na sprzedaż. Chwaliszewo 35, II, lewo, zdw 61 331

Skład
kolonialny, śródmieście, wyrobioną khjentela, obfitym towarem, dwupokojowym mieszkaniem, kuchnia, powodu starości za 12 000 sprzedam. Adres Kurjer zdw 61 310

Mebie
do jadalni oraz salonu prawie nowe na sprzedaż. Nowy Rynek 14/15 III p. lewo, zdw 61 335

Pianino
czarne sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 61 307

Młodego
pintscherka sprzedam. Kozia 18-19, podw. lewo, IV, zdw 61 346

Koldry
puchowe, wełniane, materace włosienne, wełniane i trawy morskiej, poleca nowo otworzona Wytwórnia Pościeli, Maria Gnońska, plac Świątokrzyski 1, tel. 5988. Używane koldry i materace przyjmuje do przerobienia i pokrycia, zdw 61 317

Umywalka
orzechowa z marmurową płytą tanio na sprzedaż. Aleje Marcinkowskiego 11, wchód 6, parter, pr. zdw 61 291

W Bydgoszczy
dwa zakłady fryzjerskie z powodu wyjazdu tanio sprzedam. Markowski, zakład fryzjerski, Bydgoszcz, Bernardyńska 9, Pw 6 200-63, 1032

Rower
dobry tanio sprzedam. Poznań, plac Działowy 5, zdw 61 380

Dom
rodzaj willi, miasto powiatowe, z powodu wyjazdu zagranicę tanio sprzedam Osadopol, Rzeczypospolitej 9, zdw 61 381

Ciężarówy
samochód Ford 1 1/2 tonnowy w doskonałym stanie, gotów do jazdy korzystnie na dogodnych warunkach sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 389

Kuchnia
biała na sprzedaż. Dolata, Półwiejska 4, zdw 61 438

Pianino
sprzeda organista Famy, Gołębia 1, od 10-11 7-9, zdw 61 437

Płaszcz
damskie nowe eleganckie okazynie sprzedam Pierwszorządna pracownia konfekcji, Szulcowska, Raczyńskich 2, zdw 61 434

Wille
7 pokojowa komfort Debiec szybko decydującemu sprzedam bez pośrednictwa, cała wolna, Kurjer zdw 61 330

Dom mieszkalny
dwupiętrowy pole ony w pobliżu kościoła i rynku, przylegający z zabudowaniami do trzech ulic, z dobrze zaprowadzona olejarnia, z zapędem elektrycznym, z powodu śmierci właściciela na korzystnych warunkach do sprzedania. Objekt ca. 30 000 zł. Do objęcia potrzeba 10-20 000 zł. Zgłoszenia do ugody. Zgłoszenia przyjmuje Tadeusz Janicki, Buk, tel. 12, zdw 61 395

Kamienica
piętrowa przy rynku, jedna z najlepszych w Międzychodzie, 2 duże sklepy zaprowadzone, 13 pokoi przy objęciu wolne, cena 30 000, wpłaty 20 000 złotych. — Zgłoszenia Radziszewski, Międzychód, ul. Mała 19, skład kapeluszy, zdw 61 514

Sprzedamy
kamienicę 2-piętrową z 6-ma mieszkaniami wolnymi z dnem 1. kwietnia 1930 r. w Wolsztynie przy ul. Gajewskich ewtl z 2 morg. łąka. Zgłoszenia tylko poważnych reflektantów przyjmuje Administrator Mienieści Wolsztyn, dw 2463

Kamienica
5 składów większe mieszkanie wolne, roczny czynsz 15 000 sprzedam spiesznie za 130 000, wpłaty 55 000 na ul. Marsz. Focha, Oferty Kurjer zdw 61 443

Salon i gabinet mebli
używany tylko w bardzo dobrym stanie kupię za gotówkę. Oferty Kurjer zdw 60 308

Składu kolonialnego
z mieszkaniem od 3 pokoi dobrze zaprowadzonego poszukuje zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 031

Skład
z przyręblem mieszkaniem lub bez przyruchliwej ulicy poszukuje zaraz. Oferty Kurjer zdw 61 076

Kupuję
za gotówkę meble wszelkiego rodzaju rzeczy. Dom Komisowy, Podgórna 2, Pw 4946

Sprzedam
dom piętrowy niedokończony stacja od Poznania. Oferty Kurjer zdw 61 103

7 PIENIĄDZ

Pożyczki
10-15 tys. złotych poszukuje. — Dam stałą pensję i procent. — Zgłoszenia Kurjer zdw 60 797

Wspólnika
do składni węgla Poznań poszukuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 033

Wspólnika
poszukuje dla powiększenia meł fabryki z gotówką od 6-8 tys. Adres B. Waroczyk, Mickiewicza 11. zdw 60 031

Wspólnika
czynnego 1.000 gotówki przyjmie zaprowadzona fabryczka cukrów Poznaniu. Kurjer zdw 61 142

80.000 zł
mam do wypożyczenia na pierwsze hipoteki na 2 lata przy dobrym procentie damno w wysokości trzykrotnego czynszu. Oferty uraszać Kurjer Poznański zdw 61 135

5.000
pożyczki do objęcia świetnie prosperującej restauracji przy fabryce państw. spieszenie poszukuje. Samolna pani, wolne utrzymanie, kierownictwo. Oferty Kurjer zdw 61 235

2.000 zł
pożyczki na solidny interes dam dobry procent na krótszy czas. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 274

8-12.000 zł
pożyczki poszukuje dobrze prosperujące przedsiębiorstwo przemysłowe w Poznaniu na czas 4 do 6 miesięcy za wysokim procentem i zabezpieczeniem w dolarach amerykańskich. Łaskawe spieszenie zgłoszenia przyjmuje Kurjer zdw 61 419

10-15.000 zł
pożyczki poszukuje właściciel poważnego przedsiębiorstwa przemysłowego i nieruchomości w Poznaniu, na czas 6 miesięcy za dobrym procentem i zabezpieczeniem. Łaskawe zgłoszenia uprasza się do Kurjera zdw 61 418

5.000 zł
wypożycze zaraz z udziałem w zyskach za pewną gwarancją. Oferty Kurjer zdw 61 392

Handlowiec
rutynowany przystąpiłby z kilkudziesięciu tys. do solidnego i intrzydnego przedsiębiorstwa. Warunek zabezpieczenie hipoteczne i współkierownictwo. Oferty Kurjer zdw 61 363

20.000 zł
wypożycze właścicielowi hipotecznie za mieszkanie 3-4 pokoi. Oferty Kurjer zdw 61 413

6-8.000 zł
na krótki czas, zależnie od umowy poszukuje przedsiębiorstwa dla swego przedsiębiorstwa, za dobrym procentem i pewną gwarancją. Łaskawe oferty uprasza się do Kurjera zdw 61 417

8 DO WYNAJĘCIA

3 pokoje
służbowy, łazienka, dobrze umeblowane i urządzone, dzierżawa normalna, bliższy Łazarz, odstąpienie. Pośrednicy wykluczeni. Oferty do Kurjera zdw 60 548

Mieszkanie
5 pokojowe, słoneczne na I. piętrze przy tramwaju w willi z użytkownością ogrodu oddam za udzielenie pożyczki 35 tys. zł. gwarancja hipoteczna. Oferty Kurjer zdw 61 025

2
pokoje, kuchnia, miasteczko 24 km od Poznania 850 zł, rok dzierżawy. Kurjer zdw 61 144

Mieszkanie
3 pokojowe z kuchnią, weranda, światłem elektrycznym oraz przyrządami oddam w Mosinie. Dwouletnia dzierżawa. Zgłoszenia Baczek, Mosina, Szosa Poznańska nr. 2. zdw 61 133

Mieszkanie
5 pokojowe częściowo umeblowane za czynszem trzykrotnym do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 61 132

Poszukuje
sie portierki za mieszkanie zaraz Marszałka Focha 121. zdw 61 239

Do
wynajęcia mieszkanie 2 pokojowe czynsz zgóry. Marszałka Focha 121. zdw 61 238

Kilka
mieszkań każdej wielkości. Osadopol. Rzeczpospolitej 9. zdw 61 382

Mieszkanie
6 pokoi komfort za 2-letni czynsz Małecki, Rybak 20a. zdw 61 421

Mieszkanie sześciopokojowe komfortowe
za dwuletnią dzierżawą 9 tysięcy. Wiadomość „Informator”, Ratajczaka 15. zdw 61 396

6-pokojowe
mieszkanie komfortowe część mebli 8.000. Czarnecki, Ratajczaka 13. zdw 61 523

Mieszkanie
4 pokoje kuchnia, ogród wydzierżawie Oborniki. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 402

Mieszkania
od 1-6 pokoi wskaże Jaśkiewicz, Fredry 6. Kw 978

2 pokoje
kuchnia z meblami odstąpienie. — Adres wskaże Kurjer zdw 61 483

Mieszkanie
5 pokojowe z komfortem wprost od gospodarza w górnej części miasta dzierżawa 1½ roku zgóry do objęcia. Zgłoszenia Kniat, Wodna 10. r. 7230

9 SZUKA MIESZK

Szukam
jednego lub dwóch pokoi z kuchnią. Oferty Kurjer zdw 60 799

Poszukuje
mieszkania 1 lub 2 pokojowego z kuchnią dla drukarza. W miejscu odstepnego place dzierżawa. Łaskawe oferty proszę do Kurjera zdw 59 408

Profesor
Szkoły Handlowej poszukuje 2-3 pokojowego mieszkania. Czynsz zgóry, lub odstepne. Panowie gospodarze, którym zależy na spokojnym regularnie placącym lokatorze, zechcą łaskawie podać swój adres do Kurjera pod dw 2443

Poszukuje
słonecznego mieszkania, 2 pokojowe, kuchnia, kapielka, śródmieście, nie wyżej drugiego piętra, front, czynsz zgóry. Agenci wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 200

1.000 zł
da małżeństwu za próżny pokój. Oferty Kurjer zdw 61 187

1.500 zł
dam za pokój z kuchnią najchętniej wprost od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 61 185

Nauczyciel
z wyższym egzaminem poszukuje 1, 2 lub 3 pokoi kuchnia, 100 zł wpiaty lub stała pomoc w nauce Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 61 145

Mieszkania
2 pokojowe szuka małżeństwo od gospodarza Oferty Kurjer zdw 61 214

Młode
inteligentne małżeństwo z dzieckiem 2 letnim poszukuje mieszkania 1 pokojowe z kuchnią najchętniej wprost od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 61 217

Pokoju
z kuchnią poszukuje w Poznaniu lub Lubaniu, Czynsz place zgóry Oferty Kurjer zdw 61 207

5-7 pokoi
dzierżawa 2-3 lat zgóry. Oferty Kurjer zdw 61 244

Mieszkania
4 pokojowe frontowe poszukuje w centrum Poznania, placac 4.000 złotych odstepnego. Oferty Kurjer zdw 61 427

2-3
pokoi na biuro i mieszkanie z telefonem na parterze lub I. p. tr. w centrum, czynsz ewtl. rok zgóry. Oferty Kurjer zdw 61 415

100 zł
dam temu, przez którego uzyskam mieszkanie 1 pokój i kuchnię za dzierżawę zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 369

Pokoju
z kuchnią dla dzierżawę 1000.— zgóry spieszenie poszukuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 368

Wypożycze
1.000 zł temu, który mi wskaże jedno lub dwupokojowe mieszkanie wprost od gospodarza. Agenci wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer jw 2 789

1.000 zł
dam za pokój kuchnię za czynszem miesięcznym. Do Kurjera St. Rynek rw 7 229

Dam
200-300 zł temu, który mi wskaże mieszkanie jedno lub dwupokojowe, wprost od gospodarza w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer jw 2 788

Pokoju
z kuchnią wprost od gospodarza poszukuje. Czynsz zaplace zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 367

Pokoju
z kuchnią poszukuje od gospodarza 2 lata zgóry. Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 61 362

10 ZAMIANA MIESZKANIA

2 pokoje
kuchnia na Wildzie blisko fabryki Cegielskiego na 3 lub 2 duże i kuchnia. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 60 852

Zamienie
4 pokoje z kuchnią z wszelkimi wygodami w śródmieściu na 3 lub 2 pokoje z kuchnią z zwrotem zapłaconego komornego, okolica obojetna. Oferty Kurjer zdw 61 124

Zamienie
5 pokojowe mieszkanie komfortowe Bydgoszcz na takie lub mniejsze w Poznaniu. Adres wskaże Kurjer zdw 61 468

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
na 2 lub małżeństwo, elegancki. Marszałka Focha 70. II., prawo. zdw 60 271

Centrum
pokój, utrzymanie, elektryczność, telefon tylko solidnemu panu, panience. Kreta 6, wysoki parter, lewo. zdw 61 068

Pokój
dla panów wynajme. Osieńska, Łąkowa 7a. zdw 61 158

Pokój
bez pościeli dla dwóch panów do wynajęcia. Różana 22. III., p. tr., lewo. zdw 61 151

Pokój
czysto umeblowany utrzymaniem bez. Małeckiego 22. III., lewo. zdw 61 147

Pokój
na 2 osoby wynajme. Różana 21 dom ogrodowy, II. lewo. zdw 61 120

Przyjmę
kilku chłopców uczeszczaających do szkoły z całkowitem utrzymaniem. Koteras, Paszkowo pod Poznaniem, 2 minuty od stacji zdw 61 220

Pokój
umeblowany 1-2 osób od 15. wynajme. Małeckiego 4. II. prawo zdw 61 216

Pani inteligentnej
pokój słoneczny balkonowy wynajme. Ogładać można od 4-5 codziennie. Niegolewskich 16, mieszkanie 6. zdw 59 426

Pokój
wynajme. Matejki 55, II. lewo. zdw 61 245

Pokój
z utrzymaniem dla dwóch panienek, lub jednej od zaraz albo od 15. 10. Św. Marcina 31. II. p., prawo. zdw 61 227

Pokój
front, eleg. solid. panu wynajme. Górna Wilda 44. III., lewo. zdw 61 224

Pokój
umeblowany, słoneczny, elektryczność, solidnemu panu. — Skryta 1, parter, lewo. zdw 61 236

Przyjmę
pana na wspólny pokój Moller, Wierzbicice 13 zdw 61 268

Pokój
dobrze umeblowany stałemu inteligentnemu panu zaraz lub 15. 10. do wynajęcia. Strusia 7. III., lewo. zdw 61 256

Jeden
lub dwa eleganckie pokoje, z całodziennym utrzymaniem do wynajęcia, telefon w domu. Wyspiańskiego 10. II. piętro, prawo. zdw 61 253

Wynajme
pokój 2 panom z utrzymaniem lub bez. Słodowa, Wierzbicice 49. zdw 61 314

Pokój
frontowy 1-2 panom od 15. Kopernika 9. I., prawo. zdw 61 290

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Ul. Strusia 9. III., piętro, lewo. zdw 61 295

Uczniwa
panienkę na pokój, pościel pożądana. Piekary 6. III., prawo. zdw 61 294

Pokój
umebl. frontowy dla solidnego pana od 1. 11. Skarbowska 2, parter, prawo. zdw 61 387

Tylny
pokój dla pana utrzymaniem 110 miesięcznie od 15. Długa 12. I., prawo. zdw 61 388

Pokój
na 2 osoby, słoneczny, ciepły I p. utrzymaniem dla inteligentnych osób do wynajęcia od 15. Grunwaldzka 17 I. zdw 61 447

Pokój
umeblowany 2-3 osoby, ewtl. z utrzymaniem zaraz. Matejki 40/41, IV. zdw 61 487

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje pokoju umeblowanego z utrzymaniem kuchni. Oferty cena Kurjer zdw 61 409

Gabinet sypialnia
1-3 osób, większy pokój 1-2 osób z utrzymaniem lub bez korzystnie Matejki 1, Drowa Garkowska. zdw 61 404

Pokój
umeblowany panu wynajme. — Szwajcarska 15a. II., lewo. zdw 2458

Centrum
2 pokoje parterowe, telefonem, odpowiednio na biuro i przyjęcia, wydzierżawie od listopada. Oferty Kurjer zdw 61 393

Pokój
wynajme od 15. 11. Waly Jana III., 11, front I., prawo. zdw 61 379

Działwskich 2
pokój umeblowany z utrzymaniem wynajme inteligentnej pani od 15. 10., wysoki parter, prawo. nw 4 591

Pokój
dla solidnego pana. Długa 10. II., lewo zdw 61 461

Elegancki
pokój zaraz do wynajęcia. Małeckiego 27, II. Oberżecz 8-8,30 wieczór. zdw 61 480

Pokój
umeblowany duży do wynajęcia. Półwiejska 13. II., lewo. zdw 61 482

Pokój
niekrepujący dobrze umeblowany wynajme panu, Mickiewicza nr. 11. III., prawo. zdw 61 485

Pokój
lepszy wynajme blisko Kapończy, Bukowska 9, parter. zdw 61 359

Pokój
umeblowany dla solidnej osoby do wynajęcia zaraz. Światło elektryczne, telefon. Dąbrowskiego 36, parter. zdw 61 394

Pokój
frontowy na dwie osoby wynajme zaraz lub 15. Kreta 24, III., prawo. zdw 61 425

Pokój
frontowy oddam 1-2 lepszym osobom. Krzyżaniak, Dąbrowskiego 64. zdw 7 786

„Informator“ poleca pokoje umeblowane
dla panów, pań, małżeństwa. Ratajczaka 15 (Pasaż Apollo), telefon 58-17. zdw 61 400

Pokoje
umeblowane dla panów, pań, małżeństw, biurowe poleca i poszukuje biuro Czarnecki, Ratajczaka 13. zdw 61 523

Pokój
umebl. dla 1 lub 2 panów zaraz. Matejki 45, parter, prawo. zdw 61 521

2 panów
na wspólny pokój. Ul. Staszica 9, dom tylny, parter, prawo. jw 2 792

Pokój
dwoosobowy od 15. wynajme. — Działwskich 8. II., lewo. zdw 61 366

Umeblowane
próżne pokoje poleca „Fragat”, Ratajczaka 15, pasaż. I. wchód parter. zdw 61 361

Pokój
dla pana z wszelkimi wygodami telefon, niekrepujący zaraz. — Góra Przemysłowa 4, I. zdw 61 459

Pokój
wynajme. Żupańskiego 21. II., prawo. zdw 61 458

Pokój
wspólny. Łąkowa 15. II. piętro. zdw 61 441

Skromny
pokoik na Łazarzu od 15. 10. lub od 1. 11. do wynajęcia. Kazmierczak, Kolejowa 38. II zdw 61 410

Pokój
elegancki duży, światło elektryczne. Słowackiego 35. IV. zdw 61 411

12 SZUKA POKOJU

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje próżnego pokoju z utrzymaniem kuchni. — Zgłoszenia Kurjer zdw 61 769

2 studentki
poszukują pokoju umeblowanego od 15. 10. względnie niedaleko Uniwersytetu. Zgłoszenia Kurjer zdw 60 798

Pokoju
próżnego z prawem używania kuchni poszukuje młode bezdzietne małżeństwo od 15 października. Oferty Kurjer zdw 60 924

Pokoju
szuka małżeństwo. Oferty Kurjer zdw 61 056

Pani
poszukuje pokoju przy inteligentnej rodzinie z pościelą w okolicy Uniwersytetu zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 002

Student
poszukuje lepszego pokoju umeblowanego z całodziennym utrzymaniem u inteligentnej rodziny. Oferty Kurjer pod zdpw 61 228

Inteligentne
małżeństwo mające własne mieszkanie na prowincji szuka pokoju umeblowanego z używalnością kuchni. Oferty Kurjer zdw 61 186

Inteligentna
panienka poszukuje pokoju umeblowanego z utrzymaniem lub bez możliwości fortepianem. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 318

Krawcowa
inteligentna szuka skromnego pokoju (25-35 zł) w lepszym domu, centralne ogrzewanie. Oferty Kurjer zdw 61 183

Poszukuje
pokoju umeblowanego (okolica Parku Wilsona) 1-2 osobowego, ciepłego, elektr. pościel własna. Łaskawe oferty Kurjer zdw 61 174

Poszukuje
pokoju student do 40 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 164

Gabinet
i sypialnię wytwornie urządzone w pobliżu dworca przez jedną osobę poszukiwane od zaraz. Zgłoszenia do Kurjera zdw 61 129

Pan
poszukuje niekrepującego czystego pokoju Oferty Kurjer zdw 61 184

Poszukuje
pokoju umeblowanego wejście z klatki schodowej. Oferty Kurjer zdw 61 121

Solidny
pan poszukuje pokoju bliżej dworca. Oferty Kurjer zdw 61 105

Pani
poszukuje pokoju częściowo umeblowanego wzgl. nie umeblowanego, możliwe na parterze lub I. piętrze. Oferty Kurjer zdw 61 219

Pokoju
umeblowanego bez używania kuchni lub próżnego szuka małżeństwo. Skryta lub okolica. Oferty Kurjer zdw 61 215

Pokoju
umeblowanego poszukuje panna od 15 października. Oferty Kurjer zdw 61 213

Pan
szuka od listopada pokoju ładnie umeblowanego, swobodnego. Kurjer zdw 61 212

2 pokoi
poszukuje brat i siostra. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 203

Pokoju
czystego, niedrogiego, okolica Jezyc, poszukuje dla solidnego pana od 15. 10. Oferty Kurjer jw 2 745

Pokoiku
ciepłego niekrepującego szuka panienka, okolica Jezyce. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 241

Panienska
poszukuje pokoju dobrze umebl. od 15. 10. w okolicy Św. Marcina z całodziennym utrzymaniem i łaskawe oferty Kurjer zdw 61 266

Lekarz
kawaler, poszukuje pokoju umeblowanego z osobnym niekrepującym wejściem najchętniej w pobliżu Starego Rynku. Oferty Kurjer zdw 61 286

2 pokoi
umeblowanych lub częściowo, poszukuje małżeństwo z córką i służącą w śródmieściu z używaniem kuchni. Oferty Kurjer zdw 61 306

Pan
poszukuje pokoju umebl. od 15. Oferty podaniem ceny Kurjer zdw 61 312

Próżnego
pokoju poszukuje spokojne, bezdzietne małżeństwo. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 289

Pokoju
jednego większego lub dwóch mniejszych na sekretariat najchętniej w śródmieściu poszukuje. Oferty „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 56.287 Pw 6 199-56.287

Próżnego
pokoju na czas ukończenia swej budowy do maja 1930 r. poszukuje małżeństwo, okolica Łazarz-Górczyn. Oferty Kurjer zdw 61 405

Pokoju
niekrepującego biurko, elektr. ewtl. u samotnej pani poszukuje starszy pan. Oferty z podaniem ceny uprasza się do Kurjera zdw 61 375

Pokoju
poszukuje 2 solidnych akademików w pobliżu Uniwersytetu bez bielizny i pościeli za cenę do 60 zł miesięcznie od 1. 11. 29. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 61 446

Pokoju
niekrepującego dla pana zaraz w śródmieściu. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 348

Pokoju
umeblowanego poszukuje samodzielna krawcowa. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 355

100 pokoi
poszukujemy. Zgłoszenia bezpłatne. „Informator”, Ratajczaka 15 (Pasaż Apollo), telefon 58-17 zdw 61 399

Poszukuje
sie pokoju z utrzymaniem. Oferty do Kurjera zdw 61 465

13 LOKALE

Ubikacje
nadające się na fabrykę, biuro lub składnice od właściciela. Piekary 13b. zdw 60 956

Poszukuje
składnicy w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer dw 2 432

Ubikacja
w centrum nadająca się na składnice lub garaż do wydzierżawienia. Kąkowskiego św. Marcin 9. zdw 59 616

Ubikacje
jasne w podwórzu z światłem elektrycznym ca. 75 kw. mtr. zaraz do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer zdw 61 461

Ubikacji
handlowej w centrum na parterze ca 60 m kw poszukuje. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 149

Budynek
piętrowy ca 150 m² na fabrykę, warszaty do wynajęcia piętrowo zamieszkania. Adres wskaże Kurjer zdw 61 251

Zamienie
ubikacje przemysłowe 50 mtr. kw., śródmieście, wysoki parter, nadające się na biura lub mieszkanie na większe lub ślad przyległymi ubikacjami przy ruchliwej ulicy. Oferty pod zdw 61 475

Na biuro
wynajme pokój Wielka 15, wysoki parter, prawo. zdw 61 209

16 OSOBLITE

„Miła“ — Pensjonat Zakopane
przyjmuje tylko chrześcijan. — Idealne warunki dla rekon

Folwark — dzierżawa
380 mórg. ziemia pszenno-buraczana. budynek maszynowy. objęcie 40 tys. zł. Spółdzielnia Osadnicza Polskich Osadników z ogr. odp. Poznań, św. Marcina 49. zdw 61 473

Który właściciel
jadalni, winiarni, cukierni, kolonjalki itp. interesów z lokalem zbyt dużym w stosunku do obrotu (z duża wystawa w ruchliwym punkcie) zechce oddzielić część swego lokalu do odrębnego, na własny rachunek prowadzenia nowych a bardzo kupnych artykułów gastronomiczno-cukierniczych (sprzedaż do domu) w zamian dam reklamówkę auto do dyspozycji. Oferty Kurjer zdw 61 494

21 ZGUBI
Zgubiona
książeczka wojskowa na nazwisko Andrzeja Drozdzińskiego, uneważniam. zdw 60 703

2 ROZMAIŁE
Robótki ręczne
rysuje po cenach omiarkowanych. Jankowska, Stary Rynek nr. 48, 11. bpw 724

Wszelkie
reparacje zegarków oraz naprawy wszelkiej biżuterji wykonuje sumiennie tania firma F. Tarłowska, plac Wolności 11 (pod filarami) Pw 4941

Przepisywanie
na maszynach. „Biuro Pracy”. Plac Wolności 9. bpw 752

Dam darmo
pobyt w Zakopanem za stancję z utrzymaniem dla uczennicy w Poznaniu od 15 października. — Zgłoszenia zaraz Poznań, Poznańska 52, II. p. Arska zdw 60 374

Telefon 15-60
Posłańcy Miejscy wykonują następujące zlecenia jak: ekspedycja listów, paczek i bagażów. Electroluxem odkurzania, czyszczenie i froterowanie parkietów i linoleum. Biuro ul. Woźna nr. 11. Kw 980

Administracja
domów przyjmie osobą sumienną, inteligentną. Oferty Kurjer zdw 61 117

Lokal
parterowy biurowy i składowy 27 Grudnia posiadam. Proszę propozycje Kurjer zdw 61 101

Kapelusze
damskie na sezon w wielkim wyborze niebawem tanie ceny oraz wszelkie przeróbki fasonowanie i czyszczenie. Magazyn kapeluszy Dąbrowskiego 54. N. Sznajder. bpw 730/31

Kapelusze
damskie filcowe czyste i fasonuje przerabiam z meskich na damskie w 24 godzinach K. Giernatowska, pracownia kapeluszy dmaskich. Wrocławska 19. P 6177-41.51

1 rok
gwarantuje za zegarki u mnie reparowane. Zychliński, Poznań Wielkie Garbary 36 parter. zdw 60 671-2

Służący
samotny lat 26, dobre świadectwa szuka posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 225

Frzylerka
przyjmie klientelę poza dom. Oferty Kurjer zdw 61 257

Krawcowa
młodsza poszukuje sycia w dom. Oferty Kurjer zdw 60 841

Biuro Obrony Prawnej
św. Wojciech 23, załatwia wszelkie choćby najtrudniejsze sprawy sądowe oraz przepisywanie na maszynie szybko i tanio. zdw 61 278

Każda elegancka pani
ubiera się tylko w salonie mód „Kresowianka”. św. Marcina 16-17 wejście litera F. Dla pp. urzędniczek dogodne warunki. bpw 779

Pracę
biurową przyjmie w dom. Oferty Kurjer zdw 61 300

Poważna Spółka Akc.
poszukuje kilku inteligentnych panów i pań na całe woje. Poznańskie celem rozpowszechniania wspaniałego dzieła religijnego - katolickiego polecane przez władze kościelne. Ręce się za wysoki dochód przy zdolnościach stała pensja i prowizja. Zgłoszenia osobiste u kierownika Junginera w piątek od godz. 10-12 i od 3-5. Pocztowa 31a, I. lewo. Pw 6 206-41.130

Chiromantka
przyjeżdżna przepowiada przyszłość, przeszłość, teraźniejszość, dobrze wroży z ręki, kart. Romana Szymańskiego 8, podwórko parter, lewo.

Wszelkie
prace tapicerskie nowe i stare przyjmuje Pracownia tapicerska, W. Garbary 50. zdw 61 491

23 OZNIKI
Kawaler
lat 38, mily, przystojny, lepszej rodziny, posłubi młodsza pani lub wdowa do lat 40. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 293

Panna
lat 25, posiadająca majątek wartości 65 000 zł. dobrego charakteru blondynka gospodarna, zapozna w celu matrymonialnym pana w wieku do lat 35 Panowie najchętniej samodzielnie kupcy lub wyżsi urzędnicy raczą złożyć zgłoszenia możliwie z fotografią Kurjer zdw 60 800

Która
idealistka wysokim poście ducha, równych zalet człowiekowi przystojnemu lat 31, herbownia rodziny, dopomoże wyrobieniu posady Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 60 860. Cel matrymonialny.

Która
z pań do lat 25 posiadająca gotówkę posłubi inteligentnego blondyna lat 26, na stanowisku, który wyjeżdża na przyszły rok do Południowej Ameryki? Łaskawe zgłoszenia z dołączeniem fotografii, która się pod słowem honoru zwraca proszę nadesłać do Kurjera zdw 61 189

Pan
na dobrem stanowisku, nie urzędnikiem, z wyższym wykształceniem, lat 40, szuka na tej drodze znajomości pań w odpowiednim wieku. Cel matrymonialny Łaskawe zgłoszenia do Kurjera pod zdw 61 167

Pani
w średnim wieku, inteligentna, posiadająca realność w cenie 60 tys. zł. pragnie poznać pana na stanowisku z akademickim wykształceniem od lat 35 do 50 mile powierzchowności, łagodnego charakteru. Cel matrymonialny. Zgłoszenia do Kurjera zdw 61 166

Urzędniczka
lat 31 na stałej posadzie posiadająca kilka tysięcy zł. pozna panie o dobrym charakterze, najchętniej z prowincji w celu matrymonialnym. Oferty możliwie z fotografią, która się zwraca kierować do Kurjera zdw 61 233

Panna
wesolego usposobienia znająca samotnością szuka znajomości panów w wieku od 30 lat. Cel matrymonialny. Zgłoszenia z fotografią uprasza się do Kurjera Poznańskiego nr 4587

Panna
w średnim wieku, niebrzydka, uczciwa, religijna, przedewszystkiem gospodarna, pragnie poznać takiego samego pana na stałym stanowisku, który się zgodzi z rodzicami skromnym mieszkać. Cel matrymonialny. Oferty Kurjer zdw 61 279

Kawaler
lat 25, ogrodnik, przystojny, posiadający 2 tys. gotówki, pozna panne do lat 25, religijna, posiadająca co najmniej gotówkę, ogrodnictwo lub w gospodarstwo, racza nadesłać swe oferty możliwie z fotografią Kurjer zdw 61 273. Cel matrymonialny.

Kawaler
lat 31, blondyn, wzrost średni, etatowy rzemieślnik kolejowy, szuka pań celem ożenku, do lat 30 z mieszkaniem lub gotówką. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 271

Zaznajomię
krewienniczkę, przystojną, wykształconą, idealnych zalet, nie biedną, z panem dobrego, szlachetnego charakteru, w celu matrymonialnym, chętnie lekarza, aptekarza, prof. do lat 30, Wszelkie dane ku zrealizowaniu przyszłości. Ścisła dyskrecja. Oferty Kurjer zdw 61 336

Wielkopolanka
starsza, inteligentna, gospodarna, nieposzlakowanej przeszłości, co najmniej majątku, pozna pana od lat 40, średniego urzędnika lub rzemieślnika w celu matrymonialnym. Rzecz honorowa. Oferty Kurjer zdw 61 337

Panna
lat 28, posiadająca wyprawę na pokój i 1500 zł. pragnie poznać pana. Cel matrymonialny. Oferty Kurjer zdw 61 296

Składu
i przystojna panna, blondynka posiadająca majątku 90 tys. zł. poszukuje znajomości panów przystojnych, inteligentnych, dobrego charakteru, ciemno - blondynów, na dobrem stanowisku do lat 35, celem zamążpójścia. Oferty z fotografią, która się zwraca do Kurjera zdw 61 339

Sierota
lat 29, z gospodarstwa, kompletna wyprawa 7 000 zł. później więcej poszukuje męża urzędnika. Zgłoszenia z fotografią do Kurjera zdw 59 500

Kawaler
lat 28, urzędnik, przystojny, zdrowy, pragnie poznać panią religijną, dobrego charakteru, w celu matrymonialnym. Posag pożądanym celem założenia własnego przedsiębiorstwa. Poważne zgłoszenia możliwie z fotografią Kurjer zdw 61 442. Dyskrecja rzecz honoru.

Panna
lat 28, na stanowisku, dobrym charakterze, nieco ułomna, pragnie nawiązać korespondencję z panem inteligentnym, relig., na stanowisku urzędnikiem, celem późniejszego zamążpójścia. Łaskawe zgłoszenia przyjmuje Kurjer r w 7 232

24 NAUKA
Wyuczam
francuskiego w trzy miesiące Steinert, Grobla 29, parter prawo. zdw 59 953

Kursy
książkowości stenografji Kromczyńska, Ogrodowa 16 zdw 60 174

Batikowania
liworyzacji malowania udzielam. Matejki 68, I. prawo. zdw 61 045

Gotowania kursy wieczorne
od 15 października w szkole gospodarzo zawodowej św. Marcina 69. nw 4487/8

English
lessons, conversation gives spetialist. Oferty zdw 58 021

Madame Dygat-Zakrzewska
Officier d'Académie Parisienne diplômée a repris ses leçons après les vacances Grammaire-Conversation Littérature - Préparation au baccalauréat. S'adresser Ogrodowa 12 au fond de la cour 2 étage a droite de 2 a 4. zdw 58 621

Komplet
w języku francuskim dla dzieci od 5-8 lat. Zgłoszenia od 3-5 po pol. Irena de Brugière, Matejki 59. zdw 59 421

Akademja Tańców
po powrocie z zagranicy prof. Stefan Janina Wituskowscy rozpoczęli naukę ostatnich nowości Wiednia, Paryża i Londynu. Skarbowa 14, parter lewo. sala koncertowa i niekrepująca, od 6-10. Pw 6 141.84

Francuskiego
konwersacji, literatury, gramatyki udziela panienska, która uczyła z zagranicy (dyplom) uczniom i paniom. Zgłoszenia Kurjer zdw 60 898

Matematyczna
siódmioklasistę do pomocy na okres jednego lub dwóch miesięcy, dwie lub trzy lekcje tygodniowo, zechce łask. zgłosić się listownie wraz z warunkami pod „M. 7.” do Reklamy Polskiej, Al. Marcinkowskiego 6. Kw 968

Lekcji
poszukuje panienska przygotowująca się do matury szczególnie w łacinie i matematyce. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 709

Studentka
doświadczona korepetytorka, poszukuje lekcji w zakresie ośmiu klas. Zgłoszenia Kurjer zdw 60 033

Francuz
profesor Ginnazjalny udziela lekcje języka francuskiego. Adres Wierzbicice 26, II. piętro, od 5-6 zdw 60 753

Po polsku
rosyjsku mówię pięknie, wycza szybko. Warszawianin. Oferty Kurjer zdw 61 152

Studenta
poszukuje dla młodego człowieka polskie i rachunki. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 146

Lekcji
angielskiego udziela dyplom. nauczycielka. Była dłuższy czas w Londynie. Oferty Kurjer zdw 61 131

Szkoła Języków Marji Romington
Strzelecka 8. zdw 61 123

Matematyki
udziela profesor. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 249

Komplet
maturalny. Wiadomość codziennie wyłącznie od 4-5. Towarowa 21, I. prawo. zdw 61 248

Kto
nauczy szybko stenografji najnowszym systemem. Zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera zdw 61 234

Konwersacji
lekcyj francuskich, angielskich, niemieckich udzielam. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 324

Studentka
do pomocy w lekcjach potrzebna zaraz za utrzymanie. Adres Kurjer zdw 61 328

Kto
udzieli lekcji matematyki, francuskiego, 5 klasie gimnazjum Bergera. Zgłoszenia Skarbowa 5 parter prawo. zdw 61 532

Pianistka
z ukończonym wyższym kursem udziela lekcji gruntownie. Zgłoszenia ul. Łakowa 4b, II. p. lewo. zdw 61 403

Który
z pp. Profesorów przygotowaby 4 kandydatów do VI. kl. gimnazjalnej. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 525

Szkoła tańców Baletmistra Szczerka
15. rozpoczynam nowe komplety, wyczam bez względu na zdolności. Zgłoszenia pl. Wolności 14a, III. p. 4-9. bpw 783

2 MUZYKA
15 zł
miesięcznie lekcje fortepianu — Steinert, Grobla 29, parter prawo. zdw 59 954

Gry
fortepianowej udziela niedrogo gruntownie. Rencowa, Dąbrowskiego 5, III. rw 7 165

Fortepian
do ćwiczeń. Murna 8, I. prawo. zdw 61 468

Duet
dobrze sgrany z obszernym repertuarem potrzebny. Kawiarnia Marciniak, Pleszew. zdw 61 199

Lekcyj
fortepianu udziela nauczycielka niedrogo. Ratajczaka 10, I. zdw 61 250

Korektor
stroiciel pianin, fortepianów. Poznań, Skryta 9, II. p., Ciechanowski. zdw 61 275

Pianistka
z ukończonym wyższym kursem udziela lekcji gruntownie. Zgłoszenia ul. Łakowa 4b, II. p. lewo. zdw 61 408

27 SZUKA PRACY
Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy do jednej trzeciej cenę drobnych

Panienska
z lepszej rodziny poszukuje posady ekspedientki do sklepu spożywczego lub cukierniczo-piekarskiego od listopada lub grudnia. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego. Lwówek 51. nw 4584

Panienska
która prowadzi w domu rodziców samodzielnie skład dewocjonalno-galanteryjny poszukuje posady ekspedientki tej samej branży lub innej od 1-go listopada lub grudnia o ile możliwości z całym utrzymaniem Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego. Lwówek 51. nw 4583

Panienska
która zna sycie i prace pokojowe poszukuje posady Zgłoszenia Agencja Kurjera, Poznańskiego, Gniezno 450. nw 4568

Panienska
inteligentna, uczciwa, pracowita, z dobrymi świadectwami ewentl. z kaucją, szuka posady kasjerki do kina, bufetowej lub innej branży. Oferty Kurjer zdw 60 790

Handlowiec
młody energiczny poszukuje posady kierownika, przedstawiciela lub podróżującego. Na żądanie kaucja. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 084

Masazystka
plegniarka kwalifikowana z dwunastoletnią praktyką poszukuje posady. Zgłoszenia pod „Masazystka” do „Par”. Bydgoszcz, Dworcowa 72. Pw 6071-63.1012

Kucharka
i pokojowa poszukują posady od 15. dobre świadectwa. Oferty Kurjer zdw 61 197

Poszukuję
posady panny służącej, znam co najmniej sycie. Zgłoszenia Walczakowa, Rudy, poczta Mielzyn, pow. Gniezno. zdw 61 192

Maturzystka
poszukuje posady praktykanta aptecznego. Łaskawe oferty Tadeusz Cieślowski, Krotoszyn. zdw 61 105

Poszukuję
posady inkasenta, podróżującego na pensję lub prowizję, był podróżujący na wirówki do mleka i maszyni rolniczej. Oferty Kurjer zdw 61 173

Młody
człowiek lat 25 z dobrymi świadectwami, język polski i niemiecki poszukuje jakiego zajęcia ewtl. z kaucją. Oferty Kurjer zdw 61 163

Za kaucją
poszukuje posady inkasenta, — wóznego dozorcę placu lub podobne. W ostatniej posadzie 10 lat. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 161

Kawiarka
poszukuje od 11. nosady. Oferty Kurjer zdw 61 153

Ogrodnik
lat 24, lat 5 praktyki, egzam. przez W. I. R., syn urzędnika gosp., zna pszczelnictwo, poszukuje stałej posady od 1. 11. rb. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 61 511

Miła
sympatyczna, młoda panienska, przyjmie posadę w lepszym domu jako wyciecznika pani domu umiejąca szyć i co najmniej gotować. Najchętniej od 15. 10. 29 albo później. Zgłoszenia pisemne przyjmuje Kurjer Poznański opł zdw 61 510

Książkowa
z długoletnią praktyką, obeznaną z sprawami podatkowymi przyjmie zaraz posadę, najchętniej na majątku. Oferty zgłaszać proszę Kurjer zdw 61 505

Sierota
lat 25, inteligentna, umiejąca szyć przyjmie posadę do dwójki dzieci, najchętniej na większym majątku. Zgłoszenia do Kurjera zdw 61 504

Cholewkarz
samodzielny zmieni posadę lub przyjmie prace do domu. Oferty Kurjer zdw 61 188

Kierownik
tartaku dobry kalkulator drzewa stojącego poszukuje posady ewtl. przyjmie posadę jako kierownik składnicy drzewa. Oferty Kurjer zdw 61 182

Szofer
poszukuje posady, długoletnia praktyka, pierwszorzędne świadectwa i referencja. Oferty Kurjer zdw 61 180

Dziewczyna
uczciwa z dobrym poleceniem poszukuje posady od 15. 10. Oferty Kurjer zdw 61 087

Absolwentka
szkoły handlowej poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 61 176

Cukiernik
samodzielna sifa fachowa szuka posady. Oferty Kurjer zdw 61 175

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady od 15. 10. lub od 1. 11. na prowincji. Oferty Kurjer zdw 61 143

Student
kończący prawo z kilkuletnią praktyką dziennikarską i biurową poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer zdw 61 137

Szofer
kawaler poszukuje posady za małym wynagrodzeniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 134

Chłopiec
lat 14 szuka zajęcia. Oferty Kurjer zdw 61 122

Kucharka
samodzielną gotowaniem poszukuje posady od 15. 10. Oferty Kurjer zdw 61 119

Biuralistka
początkująca, z książkowością, pisaniem na maszynie z stenografią polską poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 61 484

Panna
szuka posady jako posługaczka. Oferty Kurjer zdw 61 488

Panienska
lat 16 poszukuje posady zaraz ze sypialnią. Oferty Kurjer zdw 61 376

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego z dobrym gotowaniem bez prania Zgłoszenia Kurjer zdw 61 204

Gospodyni
poszukuje posady u samotnych panów, ostatnia posada siedmioletnia. Oferty Kurjer zdw 61 450

Panienska
początkująca szuka posady w składzie, język polski i niemiecki. Oferty Kurjer zdw 61 490

Młoda
panna bardzo dobrze wychowana pojeita, biegła i czysta poszukuje miejsca celem nauki prania i prasowania lepszej bielizny. Oferty proszę do Kurjera Poznańskiego pod dw 2454

Absolwentka
Miejskiej Szkoły Handlowej poszukuje jakiegokolwiek posady w biurze. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 211

Rutynowana
maszynistka i ksiązkowa z 8 letnią praktyką poszukuje z dniem 1. 11. ewentl. 1. 12. stałej posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 61 210

Inteligentna
energiczna pani lat 30 przyjmie posadę zastępczyni pani domu lub zarządczyni pensjonatu. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 61 208

Uczeń
syn uczciwych rodziców z prowincji poszukuje miejsca w zawodzie ślusarsko - mechanicznym. Zgłoszenia B. Kuśnierz, Małe Sokolniki, p. Kazimierz. zdw 61 342-3

Dziewczyna
z lepszej rodziny szuka posady do dzieci lub prac domowych. Oferty Kurjer zdw 61 489

Panna
biedna sierota, pragnie wyczyć się ekspedientki w krótkim czasie. Oferty Kurjer zdw 61 481

Krawcowa
Szuka pracy poza dom. — Rzeczypospolitej 2, III. zdw 61 349

Krawcowa
poza dom poleca się. Bólczyca 16, IV., prawa. zdw 61 350

Bufetowa
poszukuje posady do bufetu z obsługą gości. Oferty Kurjer zdw 61 356

Syn
z kupleckiej rodziny poszukuje miejsca jako uczeń w blawatach lub konfekcji meskiej. Frankus, Poznań, Zupańskiego 7. zdw 59 619

Dziewczyna
uczciwa, sumienna, pracowita, przyjmie posadę od 15. 10. 29, jako samodzielna. Oferty Kurjer zdw 61 436

Praczką
poszukuje prania ul. Czesława 17 Binkowski. zdw 60 774

Fotografistka - retuszerka
obejmie posadę zaraz lub później Zgłoszenia Kurjer zdw 60 768

Poszukuję
posady kasjera, inkasenta lub magazyniera, może złożyć kaucję. Zgłoszenia Kurjer zdw 60 702

Intel. panienska
poszukuje posady ekspedientki do sklepu cukierników lub delikatnych ewtl. jako kasjerka do sklepu lub na majątek 11 tylko w Wlkp. z wolnym utrzymaniem Oferty Kurjer zdw 60 001

Poszukuję
stałej posady w charakterze pisarza gospodarskiego lub podobnej z kaucją 2-3.000 zł lub wypożycza. Oferty Kurjer zdw 60 484

Młynarz
w średnim wieku, obeznan z pracą w pszennej i żytniej mielecni, szuka posady zaraz lub później. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 61 449

10 000 zł
włóże pod zabezpieczenie hipotecne za otrzymanie posady kasjera lub t. p. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 61 519

Starsza
osoba, inteligentna, wykształcona, znająca gospodarstwo domowe, przymie za skromnym wynagrodzeniem posadę u samotnej osoby, albo do wycierania pani domu. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 61 516

Gospodyni - zarządczyni
posadę przyjmie inteligentna osoba ze znajomością wykwińskiej kuchni, zapraw zimowych, wychow. trojbu. Łaskawe zgłoszenia pod dw 2 460 do Kurjera Poznańskiego.

Dziewczyna
młodsza ze wsi szuka posady do lepszej pracy domowej od 15. 10. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 61 365

Panienska
z ukończonymi 4 kl. gimnazjalnymi poszukuje posady do dzieci z sypialnią lub pomocy p. domu. — Zgłoszenia Kurjer zdw 61 322

Kowal
zawodowy poszukuje pracy zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 61 407

Pani
młoda z akademickim wykształceniem i szkoła handlowa, język niemiecki, francuski przyjmie posadę biurową. Zgłoszenia do Kurjera zdw 61 229

Krawcowa
na reparacje i przeróbki poleca się poza dom. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 267

Prośba
Były pracownik państwowy w krytycznym położeniu lat 26, inteligentny prosi o zaopiarowanie jakiegokolwiek posady zaraz. — Zgłoszenia Kurjer zdw 61 226

Krawcowa
wykonuje płaszcze, suknie, kostiumy i dziecięca garderobę. Wborkowska, Ratajczaka 9. Zdz 61 327

Służąca
wiejska w starszym wieku poszukuje posady do wszelkich prac domowych wraz z gotowaniem. Oferty Kurjer zdz 61 333

Panienska
lat 18, uczciwych rodziców, szuka jakiegokolwiek posady w składzie, biurze. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdz 61 338

Praczką
przyjmuje pranie (lepszy dom). Zgłoszenia Kurjer zdz 61 313

Osoba
uczciwa i porządna znajdująca się w krytycznym położeniu poleca się do sprzątania biur lub jakiegokolwiek innej pracy. Oferty Kurjer zdz 61 319

Dziewczyna
lat piętnaście szuka posady do dziecka ze spaniem zaraz. Oferty Kurjer zdz 61 297

Kucharka
uczciwa poszukuje posady od 15 - 1. 11. Oferty Kurjer zdz 61 406

Służąca
do wszystkiego poszukuje z gotowaniem posady od 15. 10. Oferty Kurjer zdz 61 439

Szofer
sumienny, trzeźwy i pracowity poszukuje posady miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer zdz 59 926

Przyjmę
posadę zaraz za inkasenta, woźnego lub kontrolera. Zgłoszenia Kurjer zdz 61 373

Szofer
żonaty z kilkoletnią praktyką nie pijak, wytrzymały na wielkie tury, dobrymi świadectwami i poleceniami, poszukuje w Poznaniu posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdz 61 067

Młynarz
kilkuletnia praktyka, dobre świadectwa, obeznan z maszynami młyńskimi w większych i mniejszych młynach, motoami ssaco gaz, poszukuje posady zaraz na żądanie stawi kaucję. Mroczyski, Wonna, pocz. Szwardenowo, pow. Lubawa. Zdz 61 100

Nauczycielka
domowa z długoletnią praktyką z dobrymi świadectwami, poszukuje posady zaraz. Maria Rychlow ska, Inowrocław, sw. Duchy 48. Zdz 61 093

Księgowy - bilansista
obecnie na posadzie kierownika, buchalterji w większym przedsiębiorstwie, posiadający wszechstronna znajomość księgowości handlowej i przemysłowej, kalkulator, korespondent, przyjmie posadę kierownika również i na wsi. Oferty do Kurjera Pozn. pod zdz 60 901

Biuralistka
z praktyką poszukuje posady, również na wsi. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdz 60 833

Prima
bilansista, wszechstronny kupiec wieloletnia praktyka, poszukuje stałej posady. Miejscowość obojętna. Kurjer zdz 60 828

Student
poszukuje posady w biurze w poważnej instytucji. Oferty Kurjer zdz 59 611

Osoba
starsza z dobrymi świadectwami szuka leższej posady, warunki skromne. Zgłoszenia Kurjer zdz 60 888

Ekspedjentka
przystojna szuka posady do bufetu lub w składzie cygar. Oferty Kurjer zdz 60 917

Sierota
lat 19, inteligentna, uczciwa, z dobrymi świadectwami szuka posady kasjerki bufetowej lub też innej branży ewentualnie z kaucją. Oferty Kurjer zdz 60 789

Młodszy
pracownik biurowy poszukuje posady zaraz. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdz 61 083

Montar
slusarz mechanik obeznan z maszynami parowymi, motorami benzynowymi i ropnymi, majacy dyplom szoferski, wolny od wojska poszukuje posady. Oferty Kurjer zdz 61 085

Podróżujący
w drogiach i kolonjach dobrze zaprowadzony prosi o zastępstwo. Kurjer zdz 60 962

Panienska
z lepszego domu poszukuje posady z gotowaniem. Zgłoszenia do Kurjera zdz 60 971

Panienska
lat 20, z lepszym wykształceniem która nigdzie jeszcze nie pracowała poszukuje jakiegokolwiek posady najchętniej do dzieci na wieś lub u lepszego państwa. Zgłoszenia Kurjer zdz 60 819

Bona
inteligentna, kochająca dzieci poszukuje posady Zgłoszenia Kurjer zdz 60 754

Biuralistka
znająca wszelkie prace biurowe, pewna w liczeniu, z znajomością pisania na maszynie, poszukuje posady za skromnym wynagrodzeniem zaraz. Oferty Kurjer zdz 60 759

Rysownik
na art. reklame, rysunki i projekty każda technika szuka jakiegokolwiek zajęcia. — Oferty Kurjer zdz 60 814

Panna
w średnim wieku sierota przyjmie posadę do zycia najchętniej w majątku za skromnym wynagrodzeniem, także do dzieci. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdz 60 832

Ekspedjentka
z dobrymi świadectwami poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdz 60 829

Młoda
asystentka znająca się na elektroterapii poszukuje posady Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdz 60 802

Krawiec
szuka pracy na miarowe spodnie. Łaskawe oferty do Kurjera zdz 60 854

Siodlarskiego
pomocnika obeznanego w lakierownictwie poszukuje Przybyszewski, Gostyń, Rynek 7. zdz 61 169

Książkowa
samodzielną znająca żurnal amerykański, biegła w rachunkach potrzebna na razie na zastępstwo później posada stała. Zgłoszenia Kurjer zdz 61 162

Gospodyni
z dobrem gotowaniem i prasowaniem szyćwnej bielizny poszukuje od 1. 11. kawaler w Poznaniu Zgłoszenia Kurjer zdz 61 150

Reklamator wywoływacz
zdolny do sprzedaży ulicznej potrzebny. Zgłosić się Stary Rynek 50, pierwsze piętro od 12 do 1. zdz 61 130

Pomocnik
rzeźnicki samodzielny zaraz. — Strumykowa 83. zdz 61 125

Pielęgniarka
i zarządczyni potrzebna do Sanatorium w Smukale pod Bydgoszczą. Reflektuje się tylko na siły energiczne z pierwszorzędnymi referencjami. — dw 2456

Służąca
samodzielną, która umie dobrze gotować może się zgłosić od 15. 10. J. Chmielewska Dąbrowskiego 35/37. zdz 61 172

Wymowni panowie
do rozprzedaży bardzo pożądaney rzeczy z małą kaucją potrzebni. Ludwik Jankowski, Kopernika 5 II., godz. 14-16. zdz 60 857

Aptekarska siła pomocnicza
(męska) biegła z taksw. rec. potrzebna od grudnia. Polecenia i oferty pod dw 2 420

Chcesz otrzymać posadę? Misisz ukończyć kursy fachowe korespondencyjne profesora Sekulowicza Warszawa. Zórawia 42 n. — Kursy wyczaier listownie buchalterji rachunkowości kupieckiej korespondencji handlowej stenografji, naki handlu prawa kaligrafji pisania na maszynach towaroznawstwa angielskiego, francuskiego niemieckiego, pisowni oraz gramatyki polskiej. Po ukończeniu świadectwo. Zadajcie prospektów nw 4302

Dziewczyna
uczciwa z gotowaniem potrzebna od 15 10 Kowalski Marszałka Focha 61 zdz 60 405

Służąca
gotowaniem potrzebna od 15. — Piotrowska, Czesława 12. II. zdz 61 104

Kupca
zdolnego sprzedawca na artykuły piśm-nap. poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdz 61 148

Kino-Teatr „BAJKA“ ul. Marszałka Focha 23.
Kino-Teatr „CASINO“ Al. Marcinkowskiego 28.
W piątek, dnia 11 października wielka premiera Niezapomnianej tragedji, która się rozegrała o świcie, dnia 12 października 1915 r. w St. Gilles, p. t.
MISS CAVELL (o świcie)
Nieśmiertelny monument, który wystawiła ludzkość największemu bohaterstwu kobiety. W roli tytułowej: SYBILLA THORNDIKE, również biorą udział jeńcy belgijscy, lotnicy angielscy, personel szpitala w Birkenheade, etc.
Seanse: o godz. 5, 15, 7, 15, 9, 15, w niedzielę początek o godz. 3, 15, ostatni o godz. 9, 15.
Wspaniała ilustracja muzyczna. Film dla młodzieży dozwozony.

Szofer - ogrodnik
kawaler z dobrymi świadectwami na niewypowiedzianej posadzie pragnie zmienić posadę. Zgłoszenia do Kurjera zdz 60 895

Dziewczyna
szuka posady do dzieci zaraz lub 15. 10. Oferty Kurjer zdz 60 870

Student
prawnik poszukuje posady w większej firmie handlowej lub adwokata. Oferty Kurjer zdz 60 850

Kupiec
branży spożywczej w średnim wieku poszukuje odpowiedniego zajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdz 60 844

Młoda
biuralistka pisząca na maszynie, poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer zdz 60 904

Karmelarz
dobry fachowiec poszukuje posady w Poznaniu. Oferty Kurjer zdz 60 906

Mechanik
pierwszorzędna siła. 15 lat praktyki, zna różne typy samochodów, motorów traktorów i t. d., prawo jazdy, poszukuje solidnej posady. Zgłoszenia do „Par“ Al. Marcinkowskiego 11, pod 56.280. Pw 6 180-56.280

Panienska
z syciem szuka posady do dzieci miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdz 60 961

Kawaler
uczciwy, sumienny poszukuje jakiegokolwiek zajęcia 3-4 godz. dziennie. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdz 61 054

Marszantka
bardzo zdolna poszukuje zajęcia zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdz 61 053

Książkowa
z kilkuletnią praktyką pisząca na maszynie poszukuje posady księzkowej, biurowej lub kasjerki zaraz lub później. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdz 60 390

28 WOLNE MIEJSCA

Technik
z praktyką warsztatową potrzebny jako kierownik warsztatów do fabryki aparatów miedzianych i armatur mosiężnych. Oferty z podaniem żądanego wynagrodzenia i wymienieniem dotychczasowej działalności skierować: Warszawa, Marszałkowska 32 T. Jakobsen. zdz 61 190

15 złotych dziennie
nie trudno zarobić, lekka praca piśmienna. Zgłoszenia (znacząc na odpowiedź) Firma „Carbon“, Gdynia. zdz 61 168

Panienska
do przyjęcia i lekkich prac domowych u dentysty może się zgłosić. Adres wskaże Kurjer zdz 61 177

Gospodyni
(kucharka) znająca dobrze kuchnię polską do samodzielnego zarządu domu potrzebna zaraz lub od 1 listopada. Zgłoszenia z odpisem świadectw Adwokat Wnukowski, Katowice, ul. 3 Maja 18 dz 2457

1.500—3.000
złoty miesięcznie zarobić może każdy. Wypłacamy natychmiast najwyższą prowizję zotówka i zaliczkujemy. Przy energicznej pracy wysoka pensja. Okazja dla agentów losowych i ubezpieczeniowych. Wszystkich pomocamy. Zgłoszenia: skrytka pocztowa 83 I. wów. np 8506

Pielęgniarz
dla Sanatorium potrzebny od 15. 10. 29. Placa miesięczna 60 zł i wolne utrzymanie. Zgłoszenia osobiste Sanatorium „Staszowska“ w Ludwikowie, poczta Mospina. zdz 60 400

Podróżujący
na prowincję mogą się zaraz zgłosić Hurt Porcelany Wroniecka 24. zdz 60 743

Drogerzysty
młodszy z prowincji dobrze poleconego poszukuje zaraz do drogerji w Kostrzynie. Makowski, aptekarz. Zgłoszenia Poznań, Ratajczaka 18, rano lub wieczorem. zdz 60 6

Polska
3 klasowa koed. Szkoła Handlowa w Samborze, poszukuje zaraz dwóch nauczycieli do objęcia nauk komercyjnych. Zgłaszając telegraficznie ks. Raniżewski, Sambor. Pw 6183-41.65

Potrzebny
samodzielny cukiernik na prowincję. Reflektuje tylko na siłę dobra, z dłuższą praktyką. Zgłoszenia z odpisem świadectw Kurjer zdz 61 198

Ceramika
z dużym doświadczeniem na stanowisku kierownika technicznego poszukuje fabryka dachówek, zatrudniająca około 120 robotników. Oferty piśmienne z życiorysem, podaniem warunków i odpisami świadectw przesyłać należy pod adresem: I. Marchwicki, Warszawa, ul. Wapólna 36, m. 17. nw 4580

Poszukuje
zaraz dzielnego podróżującego na ozdoby choinkowe za wysoką prowizją. Zgłoszenia do Kurjera zdz 60 743

Poszukuje
zaraz lub od 15. 10. 1-2 dzielnych ekspedientek. Oswald Reimer, Toruń, Prosta 1. nw 4 577

Książkowa
i ekspedjentka w jednej osobie może się zgłosić zaraz. Zgłoszenia do M. Jaensch, Pleszew, Nowy Rynek. nw 4 578

Dziewczyna
do wszystkiego z dobrymi świadectwami potrzebna zaraz lub 1. 11. rb. Zgłoszenia ul. Działwskich 10 parter, lewo, od godz. 7-8 wieczorem. zdz 61 002

Krawcowa
młodsza może się zgłosić. Adres wskaże Kurjer dw 2300

Posługaczka
na cały dzień potrzebna. Głowacka, Małeckiego 10. zdz 61 401

Uczeń
syn uczciwych rodziców potrzebny zaraz Zygmunt Hoffmann, Żerków, skład towarów kolony i żelaznych. dw 2430

Pomocnik
fryzjerski potrzebny. Matejki 48/9. zdz 61 385

Dziewczyna
do posyłek potrzebne zaraz. B. Anders, ul. Dąbrowskiego 57. zdz 61 336

Przychodnia
dziewczyna do dzieci i lekkich prac domowych potrzebna. Staszica 1, III. zdz 61 492

Służąca
uczciwa do wszystkiego zaraz lub 15. 10. Działwskich 8, II. prawe. zdz 61 353

Wprawna
panne na meską miarową pracę przyjmie. Mucha, Wroniecka 1-2 narożnik Kramarskiej. zdz 61 390

Służąca
uczciwa do wszystkiego z gotowaniem potrzebna. Wielkie Garbary 34, skład cygar. zdz 61 350

Potrzebne
zdolne siły na płaszcze. Marcinkowskiego 3a, II. lewo. zdz 61 422

Posługaczka
potrzebna Waly Kościuszki 6a, parter, lewo. zdz 61 478

Uczeń
syn porządných rodziców, który ukończył 7. klasową szkołę powszechną może się zgłosić. Pawłowski, mistrz stol. Słowackiego 22. Pw 6214-137a

Służąca
młodsza, skromna zaraz potrzebna Stachowiakowa, Marszałka Focha 41, tylny, pierwsze piętro. zdz 61 301

Polecam
kucharki, pokojówki i dziewczyny z gotowaniem Kranzowa, Ratajczaka 2, telefon 28-17. zdz 61 334

Uczeń
może się zgłosić do składu kolonialnego. Poznań, ul. Wroniecka 12. zdz 61 315

Ucznia
do pozlotnictwa kościelnego i artystycznego przyjmie Fabryka listew i ram. Poznań - Górczyn, koniec ul. Sielskiej. zdz 61 316

Krawczyni
elegancko szwajcując wynajme pokój z maszyną do zycia. Dzielnicę Łazarz. Zgłoszenia Kurjer zdz 61 292

Posadę
stałą dam zaraz za wypożyczenie 1.000 zł. gwarancja zapewniona. Oferty Kurjer Pozn. zdz 61 370

Uczniice
do krawieczyzny mogą się zgłosić zaraz. Niegolewskich 8, Knieł zdz 61 242 3

Szwaczki
poza dom wprawne w szyciu lepszych fartuchów, potrzebne. Marjan Garstecki, fabryka fartuchów, ul. Kozia 19. rw 7 237-8

Szlifierz
brzytwy, nożyczek i t. p., sła samodzielną potrzebny. Zarobek 40-50 procent. Zgłoszenia J. Switalski, Bydgoszcz, ul. Poznańska 6. dw 2453

Posługaczka
potrzebna zaraz Wypych, Aleje Przybyszewskiego 41. zdz 61 218

Nauczycielka
możliwie z francuskim potrzebna do naświetlania do dziewczynki 14 letniej. Kurjer zdz 61 206

Dziewczyna
młodsza do wszystkiego może się zaraz zgłosić. Musiał, Grobla 27a. zdz 61 109-10

Palacz - maszynista
i czeladnik młynarski z dobrymi referencjami potrzebni zaraz. — Wolne utrzymanie. — Zgłoszenia piśmienne: Młyn i młeczarnia. Wyganów, pow. Koźmin. zdz 61 250

Apteka
w Opalenicy poszukuje zaraz pomocnika (cy) lub dobrze wprawianej siły pomocniczej. Oferty z dołączeniem referencji i wymagań przy wolnym utrzymaniu i mieszkaniu uprasza M. Straburzyński. zdz 58 679

Szelista
który gra saksofon lub jazzband potrzebny zaraz lub 1. 11. Grand Café, Starogard Hallera 15. zdz 61 265

Damskie
trio lub kwartet pierwszorzędny od 1. 11. potrzebny. Starogard, Kawiarnia, Hallera 15. zdz 61 264

Panienska
do prac piśmiennych do lekarza potrzebna. Oferty Kurjer zdz 61 263

Agenci
zdolni i inteligentni znajdą duży zarobek prowizyjny. Zgłoszenia Ratajczaka 27, II. p. Wydawnictwo i Biuro „Requiem“, zdz 61 262

Poszukuje
zaraz dobrego pomocnika piekarskiego z kaucją 500 zł do samodzielnego prowadzenia piekarni. Zgłoszenia piśmienne do Agencji gazet M. Kujański, Srem pod 202. nw 4586

Służąca
do wszelkich prac domowych z dobrem gotowaniem, uczciwa, pracowita, potrzebna do lepszego domu. Zgłoszenia Kurjer zdz 61 258

10.000 złotych
potrzebne na pierwszą hipotekę na wille w Helu. Zgłoszenia Kurjer zdz 61 282

Czeladnik
krawiecki potrzebny. Sokołowski, Piekary 22-3, III., odwórze. zdz 61 270

Służąca
do wszelkich prac domowych potrzebna. Ul. Wielka 21, skład kolonialny. rw 7 224

Dziewczyna przychodnia
(14-17) do dwójga dzieci zaraz potrzebna (Wilda). Adres wskaże Kurjer zdz 61 240

Fryzjerka
dzielna potrzebna. Matejki 7. zdz 61 309

Humor zagraniczny

— Pani Macieju, czy może mi pan wskazać, gdzie jest Stary Rynek?
— A skąd pan wie, że mnie na imię Maciej?
— Zgadłem...
— No to zgadnij pan jeszcze, gdzie jest Stary Rynek (Faun, Wiedeń) S. F.

Przedpłata na październik 1929 r. za oba wydania razem włącznie tygodn. dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska“ i „Nowiny Sportowe“ w Poznaniu w eksped. zł 4.00 w agencjach w mieście zł 4.50 z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 4.70 z odnośnieniem przez pocz. w Poznaniu miesięcznie zł 4.30, kwartalnie zł 14.50, pod opaską w Polsce zł 9.00 pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przesyłkę w zakładzie strajków i t. p. wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.
Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań, nr. 200 1.9.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potoczonymi 240 gr. od 1-lamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania potoczne przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt do godz. 9 przed połudn. Drobne ogłoszenia słowo napisowe (tj. 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada